

Áldás, békesség!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja
II. évfolyam 6. szám 2013. november – december

„Te pedig, efráti Betlehem, bár a legkisebb vagy Júda nemzetségei között, mégis belőled származik az, aki uralkodni fog Izráelen.” (Mik

5,1a) „Nem az Írás mondta-e, hogy Dávid magyából és Betlehemből, abból a faluból, ahol Dávid élt, jön el a Krisztus?” (Jn 7,42)

Tartalom

- 1 **Dr. Horsai Ede: Karácsony evangéliuma**
- 2 **SZOLAZ IGE – Jöj, Uram Jézus!**
Nyilas Zoltán lelkipástor igehirdetése
- 3 **Pap Lászlóné lpt. írása**
- 4 **Sebestényné Jáger Orsolya lpt. írása**
- 5 **Kurfis Imre: Karácsony?**
- 6 **Puskás: A szolgálat beföltéséről**
Beszélgetés Dr. Lassu Gáborral
- 10 **Hardi P.: Egy év a pomázi gyülekezetben**
Látogatásban Timár Gabriellánál
- 11 Sebestény-Jáger Orsolya versei
- 12 **Ignác Gergely: A pomázi-csobánkai ifi**
Szedlák Rudolfné: Félem Istenemet
Tarnai László: Eltétő kegyelem – vers
- 13 **Soós László: Karácsonyi legáció**
- 14 **PORTRE – A Benedek család (Csobánka)**
- 17 Puskás: Betlehem
- 18 **HÍREK NYARADKARÁCSONBÓL**
Labancz Gyula: Szép nyár után szebb jövő
- 19 **Nyilas Zoltán: Év végi visszatekintés**
- 20 **Soós László: Várd minden nap!** – vers
Cséki András: Ifjúsági csendésnap
- 21 **Bíró Krisztina: A hitnokatatásról**
Cseri Istvánné: Az Úr dicsőítéséről
- 22 **Imre Lajos grafikáinak kiállítás**
- 23 Gyöngyösi Lászlóné versei
- 24 **Puskás: Nagy idők hív tanúja**
Beszélgetés Dr. Bibó Istvánnal
- 26 **Osváth Zsolt: A magyar csoda**
Siklós József: Ne úgy, mint eddig – vers
- 27 **Andrási Jánosné: Jótékonyági koncert**
- 28 **KÖZÖTTÜNK SZOLGALNAK**
Hardi Judit: Óváryné Herpai Dóra
- 30 **Pap Lászlóné esketési igehirdetése**
- 31 **REFORMÁTUS JELKEPEINK – A páva**
- 32 **Kerekes B.: Evangelizációs hét Csobánkán**
Beszélgetés Harkai Ferenc Csabával
- 34 **Száz éve született Benda Kálmán**
- 36 **Puskás: Túrós Péter nyomában 1.**
- 37 **REGI HISTÓRIÁK**
Könczöl Dánijelné: Sírversek, sírfeliratok
- 38 **KÖNYVAJANLO**
Hamar Jné: Cseri Kálmán új könyvéről
Nagy Gáspár: Jegyzvén szalmaszállal – vers
Kerekes B.: Búcsúzás Szekeres Esztértől
- 39 **NAPLO**
- 40 **Ajándékozunk Szentírást!**
Adventi Baba-mama Kör
Szilágyi Domokos: Karácsony – vers

„A nép, amely sötétségben jár, nagy világosságot lát.” (Ézsaiás 9,1a)

KARÁCSONY EVANGÉLIUMA

Tudjátok, előbb-utóbb az ember rájön, hogy egyedül nem képes értelmes életet élni. Eljön a pillanat, amikor segítség után kiált, amikor hálás lesz egy jó szótért, barátos tekintetért, kedves érintésért. Kell a segítség, mert egyedül nem megy. Sőt! Rájön: nem is akármilyen segítségre van szüksége! A hozzá lehajló Istenre van szüksége. Talán bele sem gondol, de pontosan arra, amiről éppen karácsony szól! Figyeljük meg a karácsonyi énekek, slágerek, filmek szövegét, üzenetét!

De így volt ezzel Izráel népe is Ézsaiás idejében, és így vagyunk ezzel mi is. Várjuk, hogy segítsen az, akinek hatalmában áll. Várjuk, hogy legyen megváltás, legyen öröm, legyen szeretet. Ezért érdekes, hogy amikor jön a segítség, akkor az egész teremtett világ megmozdul, csak a mi értelmünk blokkol le. Bizony, pontosan ez az Istentől kapott, ám sokszor sajnos csak okoskodó értelem gátol bennünket, hogy az első karácsonykor földre jött Isten Fiát, a Világ Világosságát, a Názáreti Jézus Krisztust, mint gyermeket, később, mint Megfeszítettet, Megváltót és feltámadott Urat elfogadjuk. Ezért írja az apostol: „Az Ige volt az igazi világosság, amely megvilágosít minden embert: ő jött el a világba. A világban volt, és a világ általa lett, de a világ nem ismerte meg őt: saját világába jött, és az övéi nem fogadták be őt.” (Jn 1,9-10)

Azért, mert magyarázni akarjuk a csodát, ahelyett, hogy élünk vele! Ahelyett, hogy örülnénk neki! Pedig az értelmesen gondolkodó egyszerű emberek már rég megértették: az élet igazán nagy dolgai, mint például a szeretet, a szerelem, a hit, és más igazán fontos dolog, nem magyarázható, csak élhető. Bölcs ember az, aki

ezt felfedezi, a többi bizony csak okoskodó.

Erről a magatartásról beszél Ézsaiás is, de – szó szerint hála Istennek – így folytatja: „A nép, amely sötétségben jár, nagy világosságot lát. A halál árnyékának följén lakókra világosság ragyog. (...) Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk. Az uralom az ő vállán lesz, és így fogják nevezni: Csodálatos Tanácsos, Erős Isten, Örökkévaló Atya, Békesség Fejedelme!” (Ézs 9,1.5)

Ez Isten válasza a mi kétkedésünkre! Ezt hívjuk evangéliumnak, örömhírnék! Karácsonykor ezéért hangzik: Örüljete! És „ne féljete, mert íme, hirdetek nektek nagy örömet, amely az egész nép öröme lesz: Üdvözítő született ma nektek...” (Lk 2,10-11a)

Kedves Testvéreim! A szeretetet, szerelmet valóban nem tudjuk megmagyarázni, az Isten nagy szerelmét még kevésbé. Ennyit kell az Istentől kapott értelmünkkel megérteni, de leginkább azt: ilyen Istenünk van! A mi Istenünk ezt tette értünk! Ő így reagált a mi hűtlenségünkre! Ha ezt nem értjük meg, akkor akármilyen nagy csinnadrattával, mennyezetet kiverő karácsonyfával, ajándék özönnel ünnepejlük is karácsonyt – a LÉNYEG lemarad.

De miért ne nyitnánk meg szívünket, és engednénk, hogy a földre jött Szeretet átjárjon bennünket! Mi, akik érthetjük, tudhatjuk: erre van igazán szükségünk! Hát fogadjuk be Őt! Hiszen a saját világába jött, hogy megvilágosítson minden embert. Engem is. Téged is!

Dr. Horsai Ede lelkipástor
Debrecen

A születés helye Betlehemből

SZÓL AZ IGE

„»Bizony, hamar eljövök«. Ámen. Jöjj, Uram Jézus!”
(Jel 22,20)

JÖJJ, URAM JÉZUS!

„A rohanás e kornak átka,
Az ember törli homlokát,
Majd időzavart konstátálva
Mint báb rohan tovább, tovább.

Mind sietve szeretnek, isznak,
míg a lélek végül lerogy.
Sietve rombolnak, s megint csak
Sietve bánják valahogy.”
(Jevgenyij Jevtusenko)

Felgyorsult világban élünk. Reggelente másodpercekért idegeskedünk: jut-e idő reggelire? Beér-e a gyermek az iskolába? Vajon elkerülhető-e a dugó? Meddig hosszabbítható az élet? Gyorsan elvégezzük a munkánkat, majd szaladunk bevásárolni, szórakozni, sportolni; loholunk a különóra járó gyermekinkért; néha pár percre bekukkantunk magányos nagyszüleinkhez.

Karácsony előtt pedig még inkább felgyorsulnak az események: ha az ember a naptárára tekint, látja, hogy ebben az esztendőben legalább nyolc „karácsony” lesz: egy az iskolában, egy az óvodában, egy az idősek otthonában, egy a városban, egy a munkahelyen, egy a fiatalokkal, egy a kórházban (bocsánat ott kettő lesz). S mindez azt sugallja, hogy gyors egymásutániságában letudjuk az egyiket, majd a másikat. Nem csoda, hogy a lényegből semmi sem marad, hiszen minden a külső(ség), az illat, a gyertya, az ajándék, a jézuska, azaz test körül forog. Az ember gondolkozása, a szellem meddő marad. A lélek pedig nem kapván meg a táplálékát – találoán fogalmaz a költő – végül lerogy.

Az Újszövetség időfelfogása abból a felismerésből indul ki, hogy az idő folyása „egy felfelé haladó vonal” (O. Cullmann), szemben a görög hellenizmus és a mai keleti tanítások időre alkalmazott kör szimbolikájával. Ez utóbbi gondolkodás szerint az idő visszatér önmagába, megismételhető örökös körforgás, melyből hiányzik a „tegnap, ma és mindörökké” (Zsid 8,13) ellentéte és egysége. Ennek következménye, hogy az élet nyűg, átok, rabság; megoldása pedig az önmegváltás (és a reinkarnáció). A fenti alapokra épülő ma élő New Age embere is ezt tanítja: „Istenné kell lennem, hogy megváltásomon dolgozhassak. Hogy istenné legyek, át kell alakulnom, meg kell változtatnom tudatállapotomat.” Az apostoli bizonyágtétel, s az öskeresztyén igehirdetés ezzel szemben világosan látta a kezdet és a vég valóságát. „Az egyház álláspontja szerint a befejezett múlt idő éppoly valóságos, mint amilyen valóságosan kötődik az egyház jelene a maga teljes

idői mivoltában visszatekintve a múlthoz, és előre tekintve pedig a jövődökhöz”, a beteljesedéshez. Nem véletlenül olvassuk oly sokszor a „betelt” (Mk 1,15), „beteljesedett” kifejezéseket a Szentírásban. Így míg eljön az idők teljessége (Ef 1,10) igazza lesz az ismert dicséret sora „minden múltó perc Hozzád visz közel...” (511. dicséret).

Joó Sándor egyik óévi igehirdetésében így fogalmaz: „bocsássatok meg testvéreim, ha ennek az esztendőnek az utolsó óráiban nemcsak az óra ketyegése, hanem még ráadásul én is a tűnő időre hívom fel figyelmeteket. Szükség van erre az alázatra, mivel a középkorban talán azért voltak alázatosabbak az emberek, mert homokórájuk volt, minden pillanatban kénytelenek voltak látni az alápergő homokszemeket. Nekünk más óránk van. Ennek a mutatói körben járnak és egy kicsit becsapnak. Úgy tüntetik fel az időt, mintha mindig újra kezdődne és sohasem lenne vége. Talán nem is csak kényelmünkre, hanem félelmünkben is találnunk ki olyan órát, amelyet fel sem kell húzni, a kéz mozdulatától jár, addig, amíg mozdul, lendül a kéz, jár, s aztán egyszer csak megáll, együtt a szívvel.”

Advent ezért minősített időt jelent és a mindenkori – éppen ezért a mai – egyház közös fohászatát fogalmazza meg: „veni Redemptor gencium” (Jöjj népek Megváltója), másutt pedig: „Jöjj, Uram Jézus!” (Jel 21,20).

Advent időszakában megláthatjuk, hogy érzékie kell valakinek, aki megváltja életünket. Éppen ezért üzenete nemcsak megállásra, szusszanásra szólít fel, hanem az érkező Krisztusra figyelmeztetnek bennünket. Isten nem megállítani akarja az időt (Stop the World: I Want To Get Off!), hogy kiszállhassunk belőle, hanem ő közeledik felénk. Hiszen a napok arra figyelmeztetnek, hogy nemcsak a „most” van, hanem van „eljövendő” is. Ő pedig közeledik hozzánk, sőt már itt is van, és kopogtat. Közelít, hogy felismerjük, hogy találkozzunk vele. Közelít, hogy átalakítson, megváltson.

A középkori művészek gyakran felemelt ököllal ábrázolják a visszatérő Krisztust. Sokan a visszatérő Krisztusban a kárhozottak pusztulásában gyönyörködöt látják. Megint mások azért rettegnek Krisztus eljövételétől, mert lelepleződne. Fiatalok pedig azért késleltetnek, mert nagy álmaik szerzetofoszlását látják benne. Pedig jó volna tisztán látnunk: igazán benne simulnak ki egyenlenségeink (Ész 40,3) és benne teljes és egész életünk. Az érkező Krisztus nem kifosztani szeretne bennünket, hanem adósságunk keresztfán történő rendezésével helyreállítani életünket.

A 450 éves Heidelbergi Káté így kérdez mind-

annyiunkat: „miféle vizsgátlásod van abból, hogy Krisztus eljön ítélni élőket és holtakat?” A felelet pedig így szól: „Az, hogy minden háborúságom és üldözésem közepette fölemelt fővel várom a mennyből azt a bírót, aki azelőtt értem Isten ítélőszéke előtt állt, és rólam minden kárhozottást elvett...” (52. kérdés) Gyökössy Bandi bácsival együtt vallom magam is: „én ugyanazt a Krisztust várom, akit az evangéliumokban megismertem. A testet öltött Szeretetet (Agapét). Nem tudom elhinni, és sose fogom tudni elhinni, hogy Jézus azért van az Atyánál is, hogy visszajöttek szájában karddal és felemelt ököllal ítélkezzen. Az ítélet, hitem szerint az Agapében történik. Bár valóban ítélet lesz – de az Agapé ítélete.” „Várlak, Uram, azért reménykedő szívvel, miként a vigyázó virradást vár éjjel” – énekeljük személyes könyörgésként a 226. dicséretben.

Éppen ezért Uram nem azt szeretné, hogy eljártsszuk Adventet, hiszen az csupán az igazi karikatúrája lenne. Ő nem egy felnőtt adventi kalendárium nyitogatást akar (mert bizony már van ilyen boldog karácsonyt ígérő, 50 milliós nyereménnyel kecsegtető kaparós sorsjegy is), melynek a vége csalódás, mikor elfogyott a „cukor”. Nem szerepjátékra hív, hanem önvizsgálatra és boldog kiteljesedő életre. Lehet, hogy nehézségeink támadnak a mindenkori hagyományos megfogalmazással; talán a régi hitformulákat is csak új nyelven tudjuk kifejezni, amikor kortársainkhoz, mindenekelőtt önmagunkhoz, mint ma élő emberekhez szólunk Jézusról. Lehet, hogy jelenleg egyáltalán nem találunk rá arra a nyelvre, amely valóban kifejezi, hogy micsoda Ő nekünk. „De, ha mi nem akarjuk elveszíteni életünk célját és értelmét, akkor ezt az élő Jézus Krisztust be kell engednünk életünkbe, hagyni kell, hogy Ő személyesen cselekedjen bennünk, át kell engedni magunkat neki, amíg mi (az 1Jn 3,2 szerint, amely számomra az utóbbi tíz évben egyre fontosabb lett) »olyannak fogjuk őt látni, amilyen valójában«” – mondja Eduard Schweitzer teológus.

Ezért énekeljük ebben az Adventben is „csak Jézus az, aki segíthet, üdvöt nem ad más, csakis Ő. Itt áll, és türelmesen vár még. Mit késel? Nincs már sok idő! Ő bízd magad e kegyelemre, mely gazdagon árad feléd, váltságát tedd a magadévá, hidd, az számodra is elég.” (138. Hallelujah!) Ehhez azonban szükséges, hogy ne rohanásban, hanem otthon találjon bennünket, azaz a gonosz idő fel ne faljon bennünket.

Jézus ezért mondja: „»Bizony, hamar eljövök«. Ámen. Jöjj, Uram Jézus!” – kérem magam is!

Ámen

Nyilas Zoltán lelképásztor

ORBÁN LÁSZLÓ NYUGDÍJASOK KARÁCSONYA

Íme, újra itt van december hónapja,
És mi ünnepelni jöttünk karácsonyra.
Tavaly is együtt voltunk e napot várva.
Sok víz folyt azóta az öreg Dunába.

Közben már többször is nehéz hírek jöttek;
Néhányan közülünk „örökre elmentek”.
Múló napjainkban csak ez változatlan:
Gyermek jött el a betlehemi jászolba.

Jóllehet, Ő értünk szegényen született,
Megízlelte velünk a földi életet.
Legyen hát ma nekünk legnagyobb kérdésünk:
Tudjuk-e, értjük-e, Ki született nekünk?

Isten volt elrejtve a kicsi Gyermekben.
Szentlélektől fogant meg egy tiszta Szűzben.
Óvele a földre égi béke jött el,
Megnyeri a békét, aki Reá figyel.

Ez nehéz időkbén bátorítja szívünk,
És napjainkban is biztos menedékünk.
Megőríz, hogy képmutatók sose legyünk,
Mert ez aláásná krisztusi hitelünk!

Idős éveinkben sem hiába élünk,
Nyugdíjas korunkban van kötelességünk.
Az unokáink is jogosan várják,
Hogy legyünk számukra világító fáklák.

*

„Az Ige testté lett, s lakozott közöttünk”,
S így szeretetének hordozói lettünk.
Dicsérjük karácsony örök üzenetét,
„Hirdetve az Úrnak kedves esztendejét”.

Budakalász, 2011. december 16.

„Menjünk el mind Betlehemig és lássuk
meg e dolgot, amelyet az Úr megjelentetett
minékünk.” (Lukács 2:15.)

A MÉRHETETLEN SZERETET ÜNNEPE

– Számunkra a Karácsony a családi nagy találkozás ideje.

– Nálunk évtizedek óta mindig ugyanaz a karácsonyi menü.

– Mi Karácsonykor megajándékozunk egymást. Ilyen és hasonló mondatokat hallunk, ha embereket megkérdezzük arról, hogy mit jelent számukra a Karácsony ünnepe. Ritka, ha valaki e külsőségek mellett többről is beszél. Ha mégis, akkor régi idők ünnepei bukkannak fel a múlt homályából. A gyermekkor fenyőfájának illata, a fáról lecsent szaloncukrok íze és a fa alatt díszes csomagba bújtatott ajándékok látványa. Persze előtte – ha már mi sem csak megajándékoztunk, hanem ajándékoztuk is –, hogy mi legyen a meglepetésünk.

Nekem is vannak régen volt Karácsonyokról emlékeim.

Az első 1944 Karácsonya a háborús Magyarországon, messze az otthonunktól. Szinte látom a frissen kivágott kis fenyőfát, melyre anyánk keze díszeket varázsolt és selyempapírba burkolt házilag készített szaloncukrot aggatott. Volt még rajta dió és alma és mellé a meleg konyha, mert a menekülteknek szerény lakás jutott.

A következő emlékem már tinédzser koromból való. Mint gimnazista a nyári szünidőben dolgoztam, amit kerestem, abból vettem egy rongybabát, hogy a kisebbik húgomat azzal lepem majd meg Karácsonykor. A zongorán álló kis fenyőfa alá került a többi ajándékkal. A család – szüleim és testvéreim – elmentek a templomba, hogy én az estére kitararítsak, a fát feldíszítsem. Ez volt az én egyik ajándékom. Amikor megjöttek és túl voltunk a vacsorán, mindenki bevonult a szobába, hogy megkeresse az ajándékát. A távoli – az ötvenes évek eleje – homályából az a csodálkozó, kerekre nyitott szem és az örvendő kérdés ugrik elé, amit a babát ölegető húgom tett fel: ez az enyém? Nem győzte kérdezni, újból és újból felém fordult.

A harmadik emlékem már 1958-as, amikor első éves teológusként egy dunántúli kis falu szőszékén álltam és a gyülekezet legatusaként hirdetem a karácsonyi evangéliumot egy tele templomban.

Talán senki sem talál emlékeim között semmiféle összefüggést, pedig van! Mindháromban a szeretetről van szó, az első kettőben az emberéről, amivel az övéi felé fordul. A harmadikban arról a szeretetről, mely az Istené, s amely mérhetetlenül több. Ezzel a csodálatos szeretettel találkozhattam, ez győzött meg arról, hogy Jézus értem lett emberré, miattam adta az életét a kereszten, s nekem általa van szabadulásom és örök életem. Bocsánatot nyert bűnösként ezért adhattam tovább, szólhatott rajtam keresztül a karácsonyi evangélium ott a Vértesalján.

Biztos vagyok benne, hogy azok, akikről írásom elején szóltam, izgalommal, örömmel készülnek a SZERETET ünnepére. Félretesznek sérelmeket, elfelejtik a bántó szavakat, mellőzéseket. Kitesznek magukért, hogy csillogó, emlékeztető, felemelő legyen az együttlét. És...? Sikerül? Ki-ki tudja eseteket sorolni, hogy mi és hogyan valósult meg a terveiből, úgy gondolom.

Van egy ige az Ámos 5:21. versében: „Gyűlölöm, megvetem a ti ünnepeiteket és nem gyönyörködöm a ti összegyöveletekben!” Miért ez a kemény szó, mely csattan, mint az ostor? Nem azért, mert ahogy a régi Izráél, a mai ember is lefokozta a Karácsonyt? Hiszen az nem az ember szeretetéről szól, hanem a Mindenható Isten mentőszerepéről. Elsikkad a lényeg! A sok csomagolópapír eltakarja Jézust, Akire emlékezni kellene. Aki emberré lett az embertelenségben, hogy mi elfogadva a bűnösökért vállalt áldozatát, valódi örömmünnetpét ilhessünk. Bárcsak sokak szívét járná át az öröm, amelyről az angyalok szóltak:

„...íme hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lesz, mert született néktek ma a Megtartó...” (Lukács 2:10,11.)

Pap Lászlóné lelkipásztor

„Ő a láthatatlan Isten képe, az elsősülött minden teremtmény közül. Mert benne teremtett minden a mennyen és a földön, a láthatók és a láthatatlanok, akár trónusok, akár uralmak, akár fejedelemségek, akár hatalmasságok, minden általa és reá nézve teremtett. Ő előbb volt mindennél, és minden őbenne áll fenn. Ő a feje a testnek, az egyháznak is, ő a kezdet, az elsősülött a halottak közül, hogy minden tekintetben ő legyen az első. Mert tetszett az egész Teljességnek, hogy benne lakják, és hogy általa békéltessen meg önmagával mindent, a földön és a mennyben, úgy, hogy békességet szerzett a keresztfán kiontott vére által.” (Kol 1,15-20)

A TESTTÉ LETT SZERETET

Olyan jó lenne, ha keresnénk egy csöndes kis zugot, egy pár perc magányt, amikor semmi mással nem foglalkozunk, amikor körülöttünk már, vagy még alszik a család, vagy senki nincs velünk és ezt a bibliai részt szépen, lassan, akár hangosan felolvassunk.

Számomra nagyon sokat jelentett – amikor ezt megtettem. Az első gondolatom az volt, hogy csakis mennyei bölcsességgel, a Lélek vezetésével lehet így írni. Mintha egy égi függőnyt húznának el a szemünk előtt: ha figyelmesen olvassuk a – talán már sokszor olvasott – sorokat, megsejthetünk, megérthetünk valamit abból a titokból: ki is Jézus Krisztus. Bárcsak így lenne...

Karácsonyhoz közeledve különösen szükségünk van erre. Ha az ünnepet megelőző forgatagra gondolunk, amikor nagyon sok mindenről kell gondoskodnunk, amikor nagyon sok téren kell helytállnunk, akkor bizony láthatjuk: sok mindentől el lehet sodródni, csüggedni, el lehet fáradni – ha Karácsony közeleg. Hajlamosak vagyunk ilyenkor – pont ilyenkor – a lényeg helyett a lényegtelenre koncentrálni, és emiatt kapkodók, idegesek, felszínesek leszünk.

Álljunk hát meg egy percre és nézzünk kicsit a dolgok mögé: nézzünk oda, ahová az Ige fénye irányítaná tekintetünket és a szívünket. Tekintsünk arra a Jézusra, akinek születését ekkor ünnepeljük. Tekintsünk az Ő személyére, hogy valóban megmaradjunk abban, ami igazán fontos, vagy ha még nem értettük meg, mi is ebben a földi életben az igazán fontos, akkor végre megértsük és békességet nyerjünk.

Ő a láthatatlan Isten képe – mondja az Ige. Miért fontos ez? Azért, mert ha erről elfeledkeznénk, akkor csak egy távoli, körvonalazhatatlan, idegen istenséget hinnénk, akit nem lehet megszólítani, aki valahol messze van, és nem is igazán törődik ezzel az emberiséggel. Bizony, sokan élnek úgy, hogy azt gondolják Isten ilyen. Lehet, hogy megteremtette a világot, de ennél többet nem tesz.

Kedves Testvéreim, szeretnék Benneteket ezúton is biztatni és erősíteni, mennyire nincs ez így. A messzeségben megjelent az Úr, örök szeretettel szeretve bennünket. (Jer 31,3) Napról napra gondot visel ránk szabadító Istenünk (Zsolt 68,20) olyannyira, hogy az Ő akarata volt, hogy egy kicsiny gyermekben, Fiában, Jézusban emberré legyen.

Nem tudom, a testvérek hogyan is gondolkodnak erről, számomra ezáltal valahogy olyan egyszerűvé válik minden. Mintha azt mondták volna Isten: itt van – kicsiny lett és sebezhető, védtelen és kiszolgáltatott –, azért hogy érezzük és lássuk, mennyire jó az Úr. Ilyen sokat megengedett. Ilyen sokat adott. Kézzelfoghatóvá tette a szeretetet, Jézusban igazán megmutatta önmagát.

A kicsiny újszülötteket jó átölelni. Jó érezni finom baba-illatukat, selymes bőrüket, belenézni kékes fényben úszó szemükbe. Egyszerűen csodálatos egy kicsiny törekeny emberben átélni, hogy él, hogy megérkezett valahonnan, titokzatosan, megfoghatatlanul és megmagyarázhatatlanul. Ilyen gyermekké vált azon a szent éjszakán Jézus Krisztusban Isten. Ennél nagyobb csoda nem adatott meg az emberiség történelmében.

Merjünk úgy közeledni Istenhez, ahogyan Ő hívogat. Merjük meglátni emberségét is. Jézus Krisztus valóban emberré lett. Isten létere lett ember. Csak ha felvállaljuk ezt a csodaszép utazást, akkor érthetjük meg a kereszti titkát is. Ő a láthatatlan Isten képe. Pál hozzáteszi, hogy még szebb és teljesebb legyen e kép számunkra: minden Őerte teremtett. Vagy ahogy Jézus mondta Ábrahámról: mielőtt ő lett volna, „én vagyok” (Jn 8,58) – és itt ugyanazt próbálja megfogalmazni, amit később Pál is: „Ő előbb volt mindennél, és minden Őbenne áll fenn.”

Teljesen e titkokat úgysem érthetjük meg, de ez

nem is baj. Nem lehet a hitet racionálisan megélni. Tartson ez bennünket mindig alázatban: Urunk sokkal több és teljesebb nálunk. Nagyszerű azonban az, hogy Isten maga ad önmagából, Ő maga ad annyit, titkait felfedve, amennyire szükségünk van ahhoz, hogy éljünk. Csak maradjon mindig nyitott a szívünk felfelé. Főként így Karácsony előtt, amikor a LÉNYEG-ről olyan sok minden próbálja elterelni a figyelmünket. Ne hódoljunk be a pénz előtérbe helyező téveszméknek. Nem az a mi utunk. Krisztus azért lett emberré, hogy a mindennapokban élhessük meg Isten szeretetét, ennek pedig nem a pénzköltés a mércéje.

Hadd írjak le egy kis történetet, mely nem is olyan régen családomban történt az egyik kis unokatestvéremmel. A gyermekek hite sokszor példa előttem. Húgom kislánya, Izabella, még nincs négy éves, és nagyon szeret sétálni. A kis falu határán, ahol él, áll egy egyszerű kőkereszt. A kereszt láttán a kislányban a séták során sok kérdés gyűlt össze, míg egy napon izgatottan felsorolta nagymamájának valamennyit: „Miért van rajta Jézuska? Ki bántotta? Miért bántotta? Hol van az anyukája?” Miatán türelmesen végighallgatta a nagymamája magyarázatát, melységes szomorúság telepedett kicsiny gyermekarcára, és csak annyit mondott egészen csöndesen: „Szegény, szegény Jézuska...”

Amikor édesanyám ezt elmesélte nekem, öszszeszorult a szívem, és arra gondoltam, vajon mi nagyok tudunk-e még azzal a gyermeki szívvel a kereszten függő Isten Fiára tekinteni? Ez a négy éves kislány a maga kicsinységével olyan sokat megértett. Olyan dolgokat, melyekről nekünk sem szabad megfeledkeznünk. Valóságos Isten, valóságos ember. Emberré lett, kicsiny gyermekké, majd felnőtté, és útja végén értünk szenvedett, hogyha áldozatát elfogadjuk: örök életünk lehessen.

A Karácsony fénykörébe érve, annyi mindenre odafigyelve, a nagy sürgölődésben, a nagy készülődésben, a nagy forgatagban el ne feledkezzünk a legfontosabbról: az értünk adatott kicsiny gyermekről, akiben ott van elrejtve az egész Teljesség. Hajoljunk így, ezzel a hálával bölcsője fölé. Boruljunk le így Őelőtte megköszönve, hogy emberré született. Nem lehet ennél semmi fontosabb.

Ámen

Istentől áldott és szívből megélt Karácsonyt kívánok minden kedves Testvéremnek sok-sok szeretettel:

Sebestényné Jáger Orsolya lelképítész

Ha Jézus ma születne meg a Földre, a világhálón keresztül pillanatok alatt híre menne a népek között... De abban az időben csak néhány prófécia adta tudtára Isten fia érkezését, és azt is csak nagyon kevesen ismerték és értették.

Vannak, akiket most is inkább az izgat, hogy vajon pontosan melyik napon is született Jézus, és csak vitakoznak...

Lukács, aki evangéliumának nem egy helyén a pontos adatok megjelölésével figyelmes történetírónak bizonyult, és azt állítja magáról, hogy elejétől fogva mindennek szorgalmasan utánajárt (Lk 1,3), Jézus születésének pontos évét nem tudja megadni. Az egyházi hagyomány sem ismert kezdettől fogva ilyen dátumot, amellyel ki tudta volna egészíteni az evangélium adatait, hiszen tudjuk, hogy a karácsony ünnepeinek dátuma a negyedik század elején került december 25-re. Tehát azt állapíthatjuk meg, hogy az Ige nem helyez hangsúlyt Jézus születése pontos dátumának a közlésére. Az Ószövetség messiási próféciai sem adják meg a pontos dátumot.

Az Ige mégis ad nekünk néhány megközelítő adatot: a Lk 2,1-6 szerint Jézus akkor született, amikor József és Mária Betlehembe mentek az adóösszeírásra, amit Augustus császár rendelkezése Cirenus szíriai helytartó valószínűleg megvalósított. Valószínűleg arról a vagyonösszeírásról van szó, amelyet i.e. 8-ban rendelt el Augustus.

A másik támpont Máté evangéliumának leírása a Heródes-féle gyermekgyilkosságról, amelyből megtudjuk, hogy Nagy Heródes még élt amikor Jézus született, de nem sokkal azután meghalt. Josephus Flavius részletesen leírja Heródes halálának körülményeit „A zsidók története” című művében. Azt is megemlíti, hogy a király egyik utolsó rémtette idején holdfogyatkozás volt Jeruzsálemben. Nem sokkal ezután, húsvét ünnepe előtt meghalt Heródes. A csillagászok pontosan meghatározták, hogy i.e. 4. március 12-én volt holdfogyatkozás Jeruzsálemben, a húsvéti ünnephez közeli időben. Az evangéliumi leírások alapján számításba kell vennünk, hogy Jézus születése után mintegy 40 nappal történt az elsőszülöttként való bemutatása a templomban, éppen az idő tájt lehetett a napkeleti bölcsek látogatása is (utazásuk ugyanis bizonyos időt vett igénybe), mindezek után menekült József Egyiptomba a gyermek Jézussal, és miután bizonyos időt töltött ott, szerzett tudomást Heródes haláláról. Mindezeket összegezve, azt mondhatjuk tehát, hogy Heródes halála az egyetlen biztos pont, amely i.e. 4. március 12-e után történt, valószínűleg április legelején. Jézus semmiképpen sem született

„Kérj jelt magadnak az Úrtól, a te Istenedtől...”
(Ézsaiás 7, 11a)

ezután, de sokkal korábban sem.

Születés

„Imé a szűz fogan méhében, és szül fiat, s nevezi azt Immanuelnek...”
(Ézsaiás 7, 14)

Jézus istállóban született. Nem aranyozott illatos jászolban, mint ahogy az évszázadok alatt csomagolták. Egy istálló nem az a derűs, könnyed csarnok, amelyet a keresztény festők építettek Dávid Fiának, mintha szegyenkeznének azon, hogy az ő Istenük nyomorúságban és szennyben fekiúdt. Nem is az a gipsz istálló, amelyet a gipszfigura-készítők édeskes fantáziája álmodott a modern időkben, nem az a kinyalt, csinos, bájosan színezett istálló, a tiszta és takaros jászollal, az átszellemült csacsival és a bánatos ökörral és a tető felett lobogó szalagot tartó angyalokkal és a királyok palástos és a pásztorok csuklyás figuráival, amelyek a jászol két oldalán térdepelnek.

Egy valóságos istálló az állatok háza, az állatok börtöne, amelyek az embernek dolgoznak. Az istálló nem egyéb, mint négy durva fal, piszkos padló, gerendavázás cseréptető. Az igazi istálló sötét, piszkos, bűdös: nem tiszta benne más, csak a jászol, ahová a gazda odakészíti a szénát és az abrakot. Ez a valóságos istálló, amelyben Jézus született. A világ legmocskosabb helye volt első szobája annak, aki Egyetlen Tiszta minden asszony-születte közt.

Az első bölcsofe a jászol volt, amelyből az oktan állatok zabálták az abrakjukat.

Nem véletlenül született Jézus istállóban. Nem roppant istálló-e a világ, amelyben az emberek falnak és rondítanak? Nem változtatják talán a legszebb, legtisztább, legistenibb dolgokat is ürülékké? A földön, ebben az ideig való disznóiban, ahol a világ minden szennye és minden illata sem tudja eltakarni a trágyát, egy éjjelen megjelent Jézus. Született egy Szeplőtelen Szűztől.

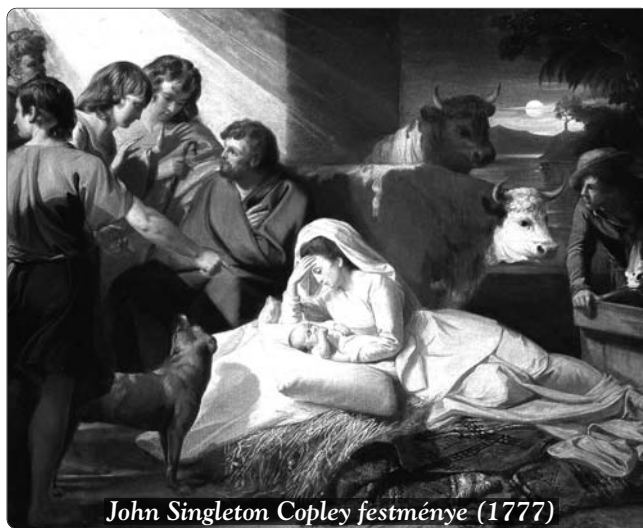
Az első, akik imádták Jézust, állatok voltak, nem pedig az emberek. Az emberek közt az együgyűket, az együgyűk közt is a gyermekeket kereste ki, őt a gyermekeknek is együgyűbb, szelidebb háziállatok fogadták be, Betlehem állatai leheletükkel melengetik.

Az állatok után az állatok őrizői imádták Őt. Ha az angyal nem is hirdette volna nekik a nagy születést, ők akkor is odasiettek volna az istállóhoz, hogy lássák

az idegen asszony fiát. A pásztorok szinte mindig magányosan s másról messze élnek. Nem tudnak semmit a távoli világról.

Néhány nappal vagy héttel később három mágus érkezett, vagy talán bölcsek, csillagászok voltak, mindenestre akik ismerték az Írásokat és figyelték a jeleket. Térdre borultak Jézus előtt. Egy csillag – olyan, mint az üstökös, amely mindig feltűnik az égen, hogy hirdesse egy próféta születését vagy egy császár halálát – vezérelte őket egészen Júdeáig. Jöttek, hogy hódoljanak egy király előtt s találtak egy csecsemőt, megbújva egy istálló mélyében.

Méltó volt, hogy eljöjjenek leborulni Jézus elé. Az állatok után, amelyek a Természet, a pásztorok után, akik a Népe, ez a harmadik hatalmasság, a Tudás is térdre borul a betlehemi jászol előtt. A bölcsek hozták az ajándékaikat Jézusnak. Aranyat. Azt az aranyat, amelyet ő majd lábbal tapos. Nem azért ajánlják fel, mert Máriaának, szegénynek talán szüksége lesz rá az úton, hanem azért, hogy – még mielőtt az ideje eljött volna – megfogadják az evangélium tanácsát: add el mindenedet, amid van és oszd szét a szegények között. Tömjént. Nem azért ajánlják fel a tömjént, hogy eloszlassák az istálló bűzét, hanem

John Singleton Copley festménye (1777)

azért, mert szertartásaik megszűnőfélben vannak, és nem lesz többé szükségük füstölőkre és illatokra oltáraiknál. Mirha. Felajánlják a mirhát, ami a holtak bebalzsamozására szolgál, mert tudják, hogy az a gyermek fiatalon hal meg és anyjának, aki most mosolyog, szüksége lesz kenetekre, hogy a holttestet bebalzsamozza.

Jézus immár megkapta azt a teljes beiktatást, amelyre joga van.

„Megszületett néktek ma a Megváltó, ki az Úr Krisztus, a Dávid városában...” (Lk 7,11)

Közel kétezer évvel ezelőtt megszületett Jézus erre a világra. Kedves testvérem, vajon ma megszületett-e benned is a mi Urunk, az Úr Jézus Krisztus?

„Most látták az én szemeim a te üdvösségedet, amelyet készítettél minden népeknek szeme láttára...”
(Lk 7,30-31) Kurfis Imre

„...végezd az evangélista munkáját, töltsd be szolgálatodat.”
(2Tim 4,5)

A SZOLGÁLAT BETÖLTÉSE

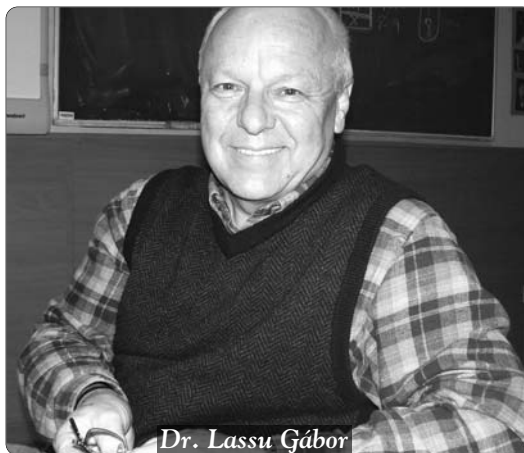
Beszélgetés DR. LASSU GÁBOR lelkipásztor egyetemi előadóval

A szigetmonostori református templomban október 27-én tartott presbiteri továbbképző alkalmon Dr. Lassu Gábor református lelkipásztor, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának teológiai tanára tartott előadást „Emberközeli evangélium: Hogyan érhetjük el az evangéliummal, és hogyan segíthetjük a kívülállókat beépülni a gyülekezet közösségébe?” címmel. Nemcsak a téma (hiszen az mindennapi gondolkodásunk, imádságaink része), hanem az előadó személye is felkeltette érdeklődésünket, hiszen Lassu Gábor a 80-as években gyülekezetünkben szolgált Szűcs Ferenc lelkipásztorsága idején, ezért különösen fontosnak tartottuk azt, hogy a nálunk végzett, és azóta is emlegetett áldásos munkáján, különösen pedig az ifjúságban végzett szolgálatán keresztül – azt példaként felmutatva – beszéljünk vele arról, hogy a gyülekezetek, köztük a mi közösségünk is, hogyan tudná nagyobb vonzerővel közvetíteni az örömhírt felebarátaink felé, hogyan tudnánk a kívülállók megszólításával, megnyerésével, befogadásával a szolgálatunkat, küldetésünket betölteni. A Hittudományi Kar egyik előadótermében erről kérdeztük a tanár urat.

– Az 1980-as években Szűcs Ferenc, de még azt követően Pap László lelkipásztorsága idején is híresen nagy ifi működött a pomázi református gyülekezetben, amelyről még ma is beszélnek az egykori résztvevők, gyülekezetünk ma is aktív szolgáló tagjai. Hogy kerültél Pomázra, az ifibe?

– A pomázi ifjúság hívására jöttem. Szűcs Feri egy nagyon mély lelkű, becsületes és korrekt ember volt, aki a gyülekezetének az érdekeit, és szempontjait az Isten iránti elkötelezettségben végzett szolgálattal a mindennapokban is megélte. Egyik alkalommal még teológus koromban odajött hozzám és azt mondta, hogy: „Gábor, nem ismerlek még annyira, de az én ifjúságom téged akar meghívni, hogy te legyél a vezetőjük Pomázon. Onnan ismernek, hogy valahol vidéken egy ifjúsági evangelizáción hallottak téged, és teljes egyhangúsággal a fiatalok azt szerették, hogy téged hívjunk meg.” Óriási alázatról tett példát, hiszen nem a saját véleményét helyezte előtérbe, hanem ezeknek a fiataloknak a kérését, és vállalta a kockázatot velem. Így kerültem ki Pomázra harminc évvel ezelőtt, mint fiatal teológus. Később már az istentiszteletekre is együtt mentünk Ferivel, két Trabanttal kergette egymást Budapest, Budakalász és Pomáz között. Nagyon jól összeharaktoktunk. Fokozatosan egyéb szolgálatokat is végezni kezdtem mellette. 1985-ben letettem a második lelkészsképző vizsgát, ami után beosztott lelkészként folytattam a szolgálatot. Tehát azt mondhatom, hogy 1983 és 1986 között közel három és fél évet szolgáltam Pomázon, Budakalászon és Csobánkán.

– Mi történt abban az ifjúsági közösségben, hogy ma azt tartjuk, különösen nagy kegyelmet gyakorolt akkor az Úr Isten, amikor azokat a fiatalokat az Ige mellé egybegyűjtötte?

Dr. Lassu Gábor

– Az akkori pomázi ifjúsággal kapcsolatban azt tartom igazán eredménynek, hogy abból az ifjúságból szinte mindenki nemcsak hogy a református egyházban maradt, hanem aktív lelkész, diakónus, presbiter, gyülekezeti tag lett, és akárhova ment, ugyanúgy folytatta a missziót, végezte a gyülekezeti szolgálatot, mint ifiként. Isten adott egy olyan magot, amely nemcsak felnőtt egy pillanat gyorsaságával és aztán el is száradt a napnak tüzeiben, hanem szépen lassan növekedett, és olyan erőssé lett, hogy a mai napig termést hoz. Minden gyülekezetnek az a sarkalatos pontja, hogy a megkeresztelt gyermekekből, a konfirmandusokból hányan maradnak meg a gyülekezetben. Hálaadással gondolok Istenre, hogy Pomázon egy olyan magot tudott elszórni közöttünk, amely a mai napig gyümölcsözik.

– Mi vonzotta a fiatalokat abba az ifibe, hiszen sokan jöttek máshonnan is, a környéki településekről, Szentendréről, Budapestről, és nemcsak reformátusok, hanem evangélikusok, katolikusok is?

– Egy fiatal ott érzi jól magát, ahol hasonló korú, gondolkodású más fiatalal találkozik, és barátokat, társakat talál, de ide el kell jutni. Visz-

szagondolva próbálok elképzelni, hogy mi is lehetett a titok. Talán abban fogalmaznám ezt meg, hogy a forma és a tartalom teljes ellentmondásban volt egymással. Formában úgy fogadtuk őket, ahogy voltak, nem fogalmaztunk meg semmilyen elvárást velük szemben. Az angol ezt így mondja, hogy „come as you are”, „gyere, ahogy vagy”. És jöttek, ahogy voltak, hozták a fiatalok akkori öltözködési, viselkedési kultúráját, hajviseletét. Megtalálták magukat abban a közegben, amelyben egymás nyelvét tudták beszélni, tehát nem erőltettük rájuk az egyházi, ún. „kánai” nyelvezetet és elvárásokat. Elfogadtuk őket úgy, ahogy voltak.

Ugyanakkor ebben a megélhető közegben, ebben a barátságos, közvetlen, játékos, éneklő, beszélgető, viccelődő társaságban, amikor eljött az a lélektani pillanat, hogy jobban egymásra tudunk figyelni, és ezáltal Istenre is, akkor elővettük a Bibliát, a beszélgetésünk témáját, és azt viszont olyan komolyan vettük, mintha itt ülnénk az egyetemen. Tehát egy nagyon kötetlen, egy nagyon mély igei megalapozottságú beszélgetést folytattunk arról, ami őket érdekelt. Ez a legfontosabb: arról beszélünk, ami az életük része volt, amiben ők éltek, ami örömmel, problémával szembesültek, vagy amit éppen vártak. A család, a szülők, a párcapcsolat, az iskola, az egészség, a személyiség alakulása, a társadalomban való részvétel, a hit kérdései, a különböző egyéni problémák, tehát azokról a dolgokról kerestünk bibliai iránymutatást, ami érdekelt őket. De nemcsak hallgattuk az Igét, hanem személyes bizonyosságtételekkel a fiatalok állást foglaltak, döntöttek, léptek, Krisztus mellett életek változtak meg, új életek születtek, és ezeket ünnepeltük. Együtt örültünk azokkal, akik Isten kegyelméből egy új életet kezdhettek el.

DR. LASSU GÁBOR református lelkipásztor, teológiai tanár

Dr. Lassu Gábor 1956-ban született Budapesten. Az általános és középiskolái után 1981-ben elvégezte a budapesti Bartók Béla Konzervatórium Jazz Tanszakát szaxofon szakon, és előadóművészi diplomát szerzett. 1980-ban gyermek- és ifjúsági énekeskönyvet adott ki, melynek darabjait saját maga írta, az ebből készített hangkazettán Faragó Laura énekelt Kobzos Kiss Tamás kíséretével.

Még ezt megelőzően 1976-tól aktív tagja a *Pánczél Tivadar* lelkipásztor vezette Rákosszentmihályi Református Gyülekezet ifjijének.

Lelki és nevelő apja, Dr. Mézes Zsigmond (a Bethesda Kórház igazgatója, a II. világháború után egy hívő orvoskörökből indult karizmatikus ébredési mozgalom vezetője) szárnyai alatt 1979-ben megtérésekor kapott új életet és elhívást a lelkipásztori szolgálatra, és beiratkozott a Budapesti Teológiai Akadémiára, melyet 1985-ben végzett el.

1983-ban egyik elindítója volt a Kallódó Ifjúságot Mentő misszió elődjének (KIMM).

1985-től beosztott lelkész a Pomáz-Budakalász-Csobánkai Társegyházközségben.

1984-ben kötött házasságot Dr. Vörös Magdolnával. Felesége fogorvos. Két gyermekük született, 1986-ban Réka, 1989-ben Nóra.

1987-ben szentelték fel lelkésznek. 1986-tól 1994-ig a dunabogdányi gyülekezet önálló parókus lelkésze Pályi János lelkipásztor nyugdíjba vonulását követően.

1994-ben egy bemutatkozó látogatást követően meghívták az Egyesült Államokba missziós lelkipásztornak. Előbb Michigan államban Allen Parkban, majd Taylor és Dearborn városokban szolgált. 1999-ben megválasztják a kaliforniai San Joséba lelkipásztornak. 2010-ben a budapesti Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karán, Dr. Szűcs Ferenc professzor témavezetésével PhD fokozatot szerzett és a teológia doktora lett. Disszertációjának címe: „Fenntarthatóság - Környezetvédelmi Teológia a Teremtés, Ökológia és Eszkatológia Távlatából.” Feleségével Reddingbe költöznek, ahol a Simpson Egyetemen a Biblia és Teológia professzoraként dolgozott, ahonnan azóta is rendszeresen hazajár a budapesti Teológián Alkalmazott Teológiát tanítani.

Közel húsz éves Egyesült Államokbeli missziós lelkipásztori szolgálata után családjával szeretnének véglegesen hazatelepülni és ennek a kivételes külszolgálati elhívásnak a gyümölcsseit hazahozva, azt a jövő nemzedéke és egyházunk gyarapítására fordítani.

Tehát egy olyan közösség volt, amelyben a játék és az élet, a komolyság és az Ige nagyszerűen megfér egymás mellett, és mindezeket meg is éljük azzal, hogy különböző programokat szerveztünk, kirándulásokat, nyári táborokat, segítő akciókat egymás családjához, időseket, betegeket látogattunk, részt vettünk közös megmozdulásokban, tehát nemcsak beszélgettünk róla és tudtuk a dolgot, hanem meg is éljük a mindennapokban.

– *Önéletrajzodban azt olvashatjuk, hogy „Sokan szolgálnak hívják ezt, én életnek. Mert számomra Istennel, másokért: az maga az élet. A legszebb élet »együtt épülni a Lélek által« (Efézus 2:22).” Így kell tehát érteni azt, hogy megéltétek a keresztyén hiteteket?*

– Nem egy elv volt, vagy egy teória, nem egy bibliai igazság, amivel remekül egyetértünk, hába veregetve egymást, hogy milyen szép ez az igazság, aztán kimenve az ajtón már el is felejtve, amiről beszélünk, hanem természetes módon éljük a mindennapokban, beépítettük az életünkbe. Ma az egyik problémát éppen abban látom, hogy a komoly bibliai tartalom, a mély igei hűség, és a krisztusközpontúság, amelyek nagyon fontos és abszolút megkérdőjelezhetetlen igazságok, ezekhez egy szubkulturális magatartás társul.

– *Mit értesz a hűletünk szubkulturáján?*

– Szubkultúra alatt egy olyan elvárás-rendszert értek, egy olyan magatartásformát, egy olyan szó-kincset, amiben kifejezzük önmagunkat, megéljük az életünket, ami alapján beszélünk, öltözködünk, képviselünk, állást foglalunk. Ha ezt a rendszert felállítjuk mások felé is, csak azt minősítjük szintén hívó

keresztyénnek, aki a mi rendszerünket elfogadja, abba belesimul. Aki nem illeszkedik a rendszerbe, azt inkább kívül látjuk szívesen. Isten házában azonban olyannak kell lennie, mint egy kórháznak, ahol a betegeknek van szüksége a gyógyulásra, és azokat kell hívni, akik még nem olyanok, mint mi, hanem „mások”, tehát akik keresik azt a lehetőséget, hogy Istent megtalálják. Ha én eleve egy tőlük idegen, érthetetlen elvárás-rendszert zúdítok a nyakukba, akkor olyan akadályt állítok eléjük, amin képtelenek át-

Konfirmáció - 1986

menni, mert az én igei hívásom, az én szeretetem közé beépítke egy formai falat, amit megmászhatok velük ahhoz, hogy elérkezzenek hozzám. Én nem emlékszem arra, hogy Jézus Krisztus megszabta volna, hogy „csak az jöhet hozzám, aki...”, és itt felsorolta volna a különböző elvárásait, ilyeneket én nem ismerek.

Azt gondolom tehát, hogy a mai világban a formaiságban veszik el igazán a krisztusi tartalom. Ha eleve megszabjuk, hogy hogyan, milyen liturgiával, milyen öltözékekkel, milyen prédikációval, milyen énekekkel, milyen istentiszteleti renddel élheti meg valaki a református hitét, és csak akkor tartjuk hitelesnek a másik ember hitét, ha velünk mindenben egyezően gyakorolja azt, akkor tévúton járunk, amely rossz irányba vezet. Ebben a pomázi ifjúsági közösségben éppen az volt a csodálatos, hogy befogadtunk mindenkit, bárholon is érkezett köznél, és arról beszélünk velük, ami az ő élethelyzetükben napi problémaként felmerült, ami őket foglalkoztatta. A Szentírás egy betűjét meg nem változtatva, Isten kinyilatkoztatott igazságán keresztül értelmeztük az adott kérdéseiket, és jutottunk el annak megértéséig, ami nekik abban az élethelyzetben Isten üzenete volt.

– *A hívő keresztyén ember élete nyitott könyv kell legyen, melyen keresztül láthatóvá válik Isten országa. A kívülálló számára látható-e az életünkön a krisztusi tartalom?*

– A hívő és nem hívő emberek közötti magatartásformák kutatásában a Barna Group Intézet kimutatta, hogy a keresztyén és a nem keresztyén emberek között csak tizedszázaléknyi eltérések vannak, akár alkoholizmusról, akár más káros szenvedélyekről, akár munkahelyi problémákról, családi gondokról, vagy egyébről legyen szó. Körülbelül ugyanolyan arányban fordul elő a probléma mind a két társadalmi csoportban. Tehát gyakran tényleg nem látszik, hogy valaki hisz-e Istennel vagy nem, mert körülbelül ugyanabban az életstílusban él. A másik igazi probléma itt kezdődik. Hiányzik a hitelességünk, a hitünknek az életbe átvitt gyakorlata.

– *A hitelesség nyilván azon is mérhető, hogy mennyire tudjuk betölteni küldetésünket, mennyire tudjuk a formalizmusunkat annyira levetni, hogy Isten általunk közvetített Igéje valóban élő és ható legyen? Az egyház betölti-e ezt a küldetését, mennyire kapcsolják össze az emberek a hit fogalmát az egyházzal?*

– Többféle – saját, nem exkluzív – közvélemény-kutatást végeztünk itt a Teológián a hallgatókkal, ami abból állt, hogy kimentek az utcára kérdőívekkel, és megkérdezték az utca emberét. Nemrég volt egy hasonló téma, amiben kiderült, hogy az emberek körülbelül 22 százaléka vallásos az egyház tanítása szerint, 48 százaléka vallásos a maga módján, azaz a hitet nem köti össze az egyházzal, 25 százalék nem vallásos, és csak 5 százalék ateista. Tehát a világban nem néhány keresztyén sétál sok ateista között, hanem nagyon kevés ateista van, nagyon kevés igazi keresztyénnel, a köztes tömeg hisz vagy keresi a hitet, de nem köti ezt az egyházzal. Tehát ha az egyház szempontjából nézzük,

akkor úgy tűnik, mintha ezek nem lennének, vagy nem hozzánk jönnének, vagy ateisták lennének, de az igazság az, hogy elmegyünk egymás mellett. Az egyház „kínál”, az emberek „keresnek”, de valahogy nem találkozik ez a kettő. Az egyház várakozása mellett elmegy a kereső ember. Olyan ez, mintha valaki éhes lenne, ott van mellette a megterített asztal, de nem veszi észre, és elmegy mellette. Az Istent keresők,

vagy az Istenben a maguk világa szerint hívők miért nem az egyházhoz kötik a hitüket? A választ erre úgy tudnám megfogalmazni, hogy azért, mert amit kínálnak, adunk, és ahogyan azt kínáljuk, adjuk, az nem kell. A keresők nem ebben a formában, nem ebben a subkultúrában találják meg a hitüket.

Az alkalmazott teológia, amit itt az egyetemen tanítok, arra irányítja figyelmünket, hogy belehelyezkedjünk a kereső ember szemléletvilágába, gondolkodásába, szóhasználatába. Nézzük meg önmagunkat kívülről, hogy olyanok vagyunk-e, akikhez mi is odacsatlakoznánk, ha mi mások lennénk. Ekkor mutatkozik meg egy közösség igazi értéke. Mit látunk? Egy önmagába zárt, egymással jól ellévő, de kifelé kevésbé nyitott, különböző rutinokban, formákban, vallási szokásokban, nyelvezetben élő gyülekezetet? Akkor ne csodálkozzunk, hogy akiket meg szeretnénk szólítani, egyszerűen nem értik, amit mondunk, nem találják meg a helyüket közöttünk, és nem tudnak azonosulni a világgal, amit mi kínálunk. A formát és a befogadó közösséget olyaná kell tennünk, hogy az élhető legyen azok számára, akiket meg akarunk nyerni. Nem várhatjuk el tőlük, hogy egyből olyanokká legyenek, mielőtt még odajönnének, amilyenre mi akarjuk őket tenni, hanem krisztusi szemlélettel kell engedni őket hozzánk jönni, úgy, ahogy vannak. Sőt, tovább megyek, nemcsak hogy engedni kell őket hozzánk jönni, hanem nekünk kell hozzájuk menni, oda, ahol ők vannak! Vinni kell az örömhírt, az evangéliumot! A misszió az igazi út. Ha azonban az érdeklődő, kereső ember nem talál a gyülekezetünkben reflexiót a hitre, választ, támaszt, erőt, és leginkább barátot, (mert a felmérések azt mutatják, hogy legalább három barátot kell találni egy közösséghoz, hogy meg is akarjon maradni), nem érzik, hogy tartoznak valahová, számítanak másoknak, fontosak a közösségnek, akkor ezek az emberek el fognak fordulni tőlünk.

Az igazán fontosat tehát én abban látom – megint csak a kis pomázi ifjúsági közösségre gondolva –, hogy olyan nyílt, egyszerű, életszerű közösséget kell

alkotnunk, olyan légkört kell teremtenünk magunk körül, amiben a másik ember otthonra talál.

– *Hogy néz ki ma a mi református egyházunk egy kívülálló szemével, mi jut eszébe neki arról, hogy református?*

– Egy másik, a diákokkal készített saját utcai felmérés egyik kérdése éppen ez volt. A megkérdezettek két szóval azonosították a református egyházat: magyarság és politika. Tehát a református egyház az a csoportosulás, amely a magyarság védelmét, a nemzeti kultúrát hangsúlyozza, képviseli, és egyébként az aktuális pártpolitikával is azonosítható. Ha azonban az egyház két első legfontosabb jellemzője között a kívülálló számára nem Isten, nem a szeretet, vagy nem a közösség, nem a befogadás, a megtérés, az új élet, vagy valami hasonló van, hanem magyarságtudat és pártpolitika (amely persze önmagában nem rossz, hiszen a magyarságtudatunk megőrzése valóban nagyon fontos felelősségünk, a pártpolitikában való eligazodás képessége szintén), akkor csak azokat tudjuk elérni, akik maguk is ezt keresik.

– *A református egyház létszáma a népszámlálási adatok alapján jelentősen csökkent. Mit mutatnak a számok?*

– Összevetve a Központi Statisztikai Hivatal 2001-es és 2011-es népszámlálási adatait, azt látjuk, hogy a teljes népességből a magukat reformátusnak vallók 1,62 millióan voltak. (2001-es adat) de ma már csak 1,15 millióan (2011-es adat) vagyunk, vagy azóta már még kevesebben. Ez 29 százalékos csökkenést jelent. Tehát közel egyharmaddal csökkent ez a szám. Az EVS magyarországi almintái, a „vallásosak aránya Magyarországon 1991-2009 a 15 éves és idősebb népességben belül” adatai alapján megdöbbentő számokat látunk. A vallásosak aránya Magyarországon mutat ugyan egyfajta lassú növekedést az Istenben hívők között, de a felekezethez tartozók, és a magukat vallásosnak mondók aránya párhuzamosan csökken, mint ahogyan a templomba legalább havonta, vagy gyakrabban járók aránya is csökken, most már jóval 15 százalék alatt járnak. Ez nagyon kevés. A „Magyarországi Református Egyház főbb népmozgalmi adatai 1991 és 2010 közötti grafikonja” a regisztrált egyháztagokat vizsgálja: 2004 körül olyan 430 ezer egyháztág lehetett, 2010-ben a számuk már 350 ezer alá esett. Ezek nagyon erős fogyások. És ugyanígy a temetés, kereszteselés, konfirmáció, házasságkötés, mind-mind lefelé mutató tendenciát mutat. Ugyancsak az ESV vizsgálata alapján, „a legalább havonta templomba járók száma és korösszetétele, a 15 éves és idősebb magyar népességben 1991 és 2008 között, illetőleg kivétve 2031-re és 2051-re”, azt mutatja, hogy egy csökkenő és elöregedő egyház vagyunk, illetőleg leszünk. 1991-ben körülbelül az egyház templomba járóinak mondjuk egyharmada volt

65 évnél idősebb, 2051 körül már a fele lesz 65 évnél idősebb. Jól kimutatható tehát, hogy a fiatalabb korosztályok azok, akik elmaradnak, és az idősebb korosztály az, amelyik az évek, évtizedek változásai ellenére is megmarad, így gyakorlatilag előregszik az egyház. Fogy és előregszik.

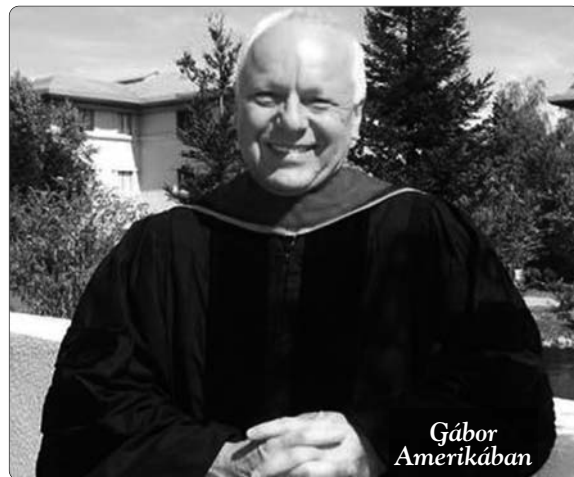
A Magyarországi Református Egyház, amely struktúrájában, szerkezetében egy kétmillió tagra épült, ma alig haladja meg az egymillió tagos református egyházat, és 350 ezer alatt van a regisztrált egyháztagok száma. 350 ezer ember az, aki templomhoz tartozó magyar református. Az istentiszteleti részvétel még szomorúbb. Egy nem hivatalos adatból tudom, hogy Budapesten az összes református gyülekezetben egy átlag vasárnapon nem haladja meg a templomban aznap bent ülők száma a 10 ezer főt. Hajléktalanokból pedig több mint 20 ezer van az utcákon...

– *Ezt úgy lehet értékelni, hogy az emberek elfordulnak, eltávolodnak az egyháztól?*

– A statisztikák azt mutatják, hogy igen, elfordulnak.

– *Hogyan lehetne az egyházhoz vonzani azokat, akik nem tudják, vagy nem akarják elfogadni a mi jelenlegi vallásos gyakorlatunkat? Arra is gondolva ugyanakkor, hogy a gyülekezet fundamentuma mégiscsak az a nagyon határozott és mély igei alapállású szolgáló közösség, akik évek, évtizedek óta vállukon viszik a terheket, és akiknek szintén elvárásuk az, hogy az ő vallási felfogásukkal egyező istentiszteleti rend és igehirdetés legyen. Ők azok, akik minden alkalmon jelen vannak, ezért természetes, hogy a megszokott református hagyományaik szerint szeretnék megélni hitüket, mert ebben érzik jól magukat.*

– Éppen ezért nem lehet egyfajta kabáttal mindenkit betakarni. Ezért vannak az alternatív istentiszteletek, az alternatív alkalmak, rétegszolgálatok. Tiszteletben kell tartani a gyülekezet egy részének hagyományos szokásrendjét, világát, de amellet nyújtani kell azt, ami a másik embernek is az. Ahogy nem lehet elvárni a gyülekezet hagyományos magjától, hogy táncra perdüljön, hogy hátha attól be fog jönni mondjuk száz fiatal, ugyanígy nem várhatjuk el attól a száz fiataltól sem, hogy olyanok legyenek, mint mi. Olyan alternatív lehetőségeket kell nyújtanunk számukra, esetleg egy második istentiszteletet, és egyéb közösségi csoportalkalmakat, amelyek kifejezetten az ő igényeikhez alkalmazkodnak. Akik nem szívesen jönnek el egy hagyományos istentiszteletre, nekik

Gábor Amerikában

lehetne külön egy modernebb hangvételű, nyitott, családias istentiszteleti alkalmat tartani. A fontos az, hogy az Ige mindenki számára hallható és elérhető legyen. Tehát nemcsak stílusban, nyelvzetben lehet a sokféleségben is ugyanazt az egy igaz változhatatlan isteni üzenetet adni, hanem a különböző rétegeknek is, az egyetemisták-tól kezdve, a két műszakban dolgozóknak, az otthon lévőknak, a kismamáknak, a nyugdíjasoknak, a munkanélkülieknek, az egyedülállóknak, és még számtalan olyan csoportnak lehet ún. rétegszolgálatot nyújtani, akik egy bizonyos specifikus élethelyzetben vannak. A lehetőségek biztosításával az ő egymásra találásukat segíthetjük elő az Ige körül.

– *Mindennek azonban személyi, tárgyi és anyagi vonzata is van. A gyülekezet lelkipásztora egyedül ezeket nem tudja biztosítani.*

– De nem is kell. A lelkipásztor feladata nem az alkalmak megtartása (nyilván nem az istentiszteletekre gondolok, vagy azokra a szakrális alkalmakra, mint a keresztelezés vagy temetés). A jövő gyülekezetének a fejlődése nem a fizetett lelkipásztorok számával arányosan növekszik, mert akkor a gyülekezet gyakorlatilag megfizeti azt, hogy helyette valaki elvégezze a munkát, ugyanakkor ők maguk passzívak maradnak. A lelkipásztor feladata a bizonyos nélkülözhetetlen alkalmak megtartásán túl – a lelkesítés, és a munkatársak képzése. Egy olyan szolgáló közösség létrehozása, ahol ezek a feladatok a gyülekezet tagjainak a talentumai között vannak elosztva. A lelkipásztor igazi feladata a rétegszolgálatok vezetőinek a vezetése, továbbképzése. Nem az a jó lelkész, aki mindent maga végez el, hanem az, aki delegálni tudja a feladatot, felismeri mások talentumait, a munkatársakat, be tudja vonni, és képezni tudja őket, hogy ne csak egyedül az ő képességeire, hanem a közösség erejére épüljön a gyülekezet.

– *Milyen gyakorlati tanácsokat tudnál adni a gyülekezeteknek, hogyan találhatják meg szerepüket a változó világban, hogyan építhetik fel a „jövő gyülekezetét”?*

– A mai világban minden gyülekezet egy teljesen általános református egyházképet igyekszik kiszolgálni, és szeretné a gyülekezeti szolgálatnak szinte teljes spektrumát kínálni az egyháztagok, vagy az esetlegesen várható új tagok felé. Aki azonban sokat markol, keveset fog. Szerintem specializálódni volna szükséges. Minden gyülekezetnek meg kellene találnia azt az arculatot, specifikus, csak neki, csak ott, csak az adott közösségnek szóló isteni elhívás alapján rá jellemző szolgálatot. Mi a szerepe a pomázi-csobánkai gyülekezetnek Pomázon és Csobánkán a jelen

helyzetben és időben? Mit kell felismernie, mire hivatott ez a gyülekezet? Milyen változásokat kell figyelembe vennie? Ami harminc éve Pomázon volt, annak ma már nyoma sincsen, mert nagyon sok változás történt azóta, ezért nem lehet

Dr. Szűcs Ferenc gratulál Gábornak a doktorrá avatásán

ugyanazt és ugyanúgy csinálni, mint tíz, húsz, vagy harminc éve. Ellenkező esetben az történik, hogy amit az egyház nyújt, az egyre inkább eltávolodik attól a realitástól, amiben a társadalom a változásaiban átmegegy. Mint egy olló szétnyíló szára, egyre inkább távolodunk a valóságtól, egyre inkább misztifikussá, egyre inkább elvonttá, egyre inkább elzárttá, egyre inkább önmagunkba fordulóvá, egyre inkább másokat kirekesztővé válunk akaratlanul is, mert – és itt jön megint a szubkultúra szó – egy zárt szubkultúrát építünk ki, ami elszakad a társadalomtól, az emberektől, elszakad a realitástól.

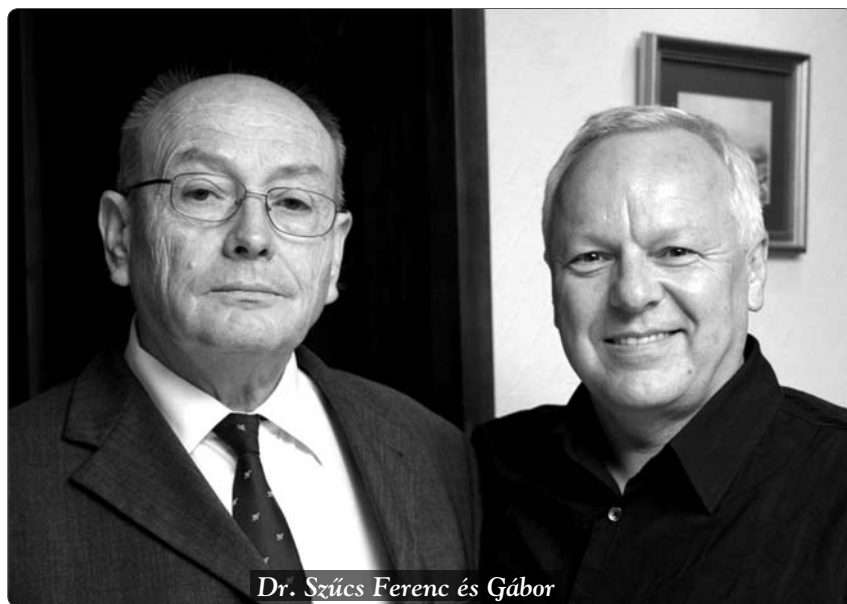
A másik fontos szempont, hogy alkalmaz-

kodni kell a migráció változásaihoz, és az egyházat kell odavinni, ahol az emberek vannak. Ha egy új iskola jött létre a városunkban, akkor ifjúsági központot, „klubot” kell beindítani, akkor a pomázi ifjúsági szolgálatra kell a hangsúlyt tenni. Ha idős otthon nyílt a környéken, vagy ha kis garzonlakások épültek, és 300 család vagy egyedülálló költözött a városunkba, akkor azokat célozom meg, mert akkor ez a gyülekezet feladatának a realitása abban a pillanatban.

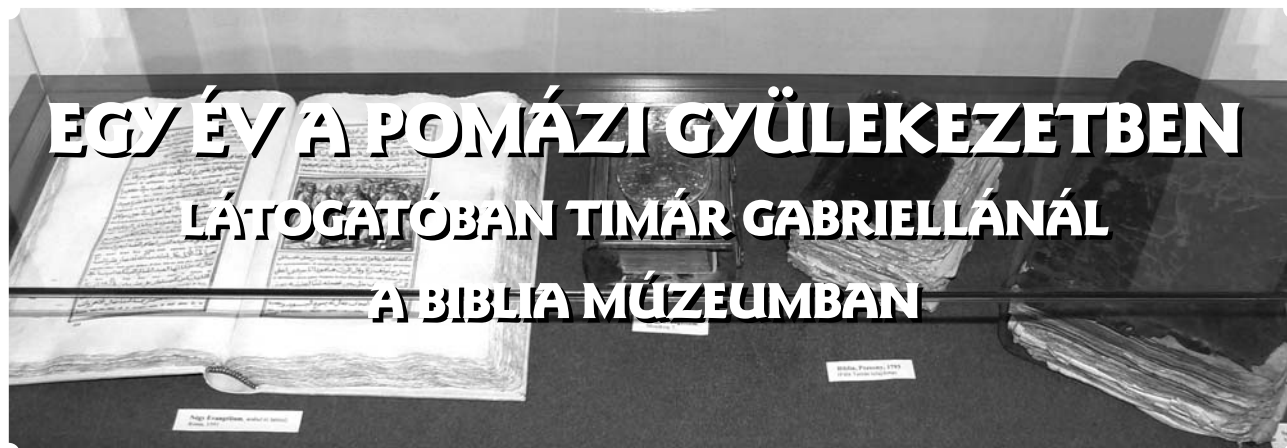
– *Nálunk egy református óvoda létrehozása volna ilyen „teszthez álló” feladat.*

– Akár óvodát, akár valami mást, mindenképpen a változó időkhöz és a társadalmi változásokhoz alkalmazkodó gyülekezet építése a kulcs abban, hogy megtaláljuk azokat, akiket Isten reánk bízott. Minden gyülekezetnek meg kell találnia a helyi látomását, jövőképét, önmaga küldetését, úgy, hogy a gyülekezet ezt közösen megérti Istentől. Egy közösen megértett jövőkép a gyülekezet sajátja. Ezért a saját jövőképért mindenki szívesen áldoz. Ha a munkatársak megtalálják ebben a közös jövőképben a részfeladatukat és a szerepüket, akkor abban sokkal inkább részt vesznek, mintha olyan szolgálatra hívjuk őket, ami nem az övéké, ami nem belőlük született, nem azonos az ő jövőképükkel, hanem úgymond valami jó dolog, amihez kellene a részvételük vagy a segítségük. Ebben a munkában, vagy ha úgy tetszik keresztyén marketingben a legnagyobb és a legeredményesebb média felület a megtért gyülekezeti tagok élete a világban. Ha a gyülekezetnek van egy Istentől kijelölt iránya a jövő felé, azt közösen, együtt értették meg, fogadták el, és dolgozták ki, az az övéké lesz. És ezért, mint az édesanya a saját gyerekéért, képes lesz mindenki harcolni. Amíg nincs egy közös jövőkép, addig a gyülekezet csak van. És egy „csak van” gyülekezet, ami eddig is volt, és majd holnap is lesz, nem olyan inspiráló, mint az a gyülekezet, amely tudja, hogy merre tart és miért.

Puskás Attila

Dr. Szűcs Ferenc és Gábor

Sokáig kereste Timár Gabriella, hogy mi a szándéka vele az Istennek. A teológia elvégzése után hosszabb időt töltött el Amerikában, Izraelben, ám végül a Biblia Múzeum élén találta meg önmagát. Élete egyik legszebb évét azonban a pomázi gyülekezet beosztott lelkészeként töltötte el.

Timár Ulla

– Éppen a konditeremből jöttem – fogad Timár Gabriella (vagy ahogy a pomázi gyülekezetben mindenki ismeri, Ulla), a budapesti Ráday utcában lévő Biblia Múzeumban.

– Minden elismerésem – gratulálok neki, hogy erre is tud időt szakítani.

– Ez a konditerem a könyvtárban található – mosolyodik el.

A taposógépet itt létrának nevezik, a súlyzókat pedig könyveknek... A napokban kapta meg a Gyűjtemény Benda Kálmán történész, a Ráday Gyűjtemény egykori igazgatója több ezer kötetből álló könyvtárát, s annak a rendezése – létrára fel, létráról le – bizony felér egy konditeremmel...

Beszélgetésünk végén aztán mi is megtekintjük

a gyűjteményt, ám elsősorban mégiscsak azért éreztünk, hogy a gyülekezetben egy évet segéd-lelkészként töltő Ullával beszélgessünk. Bizonyára emlékszik még rá az olvasó, hiszen amennyire lényegre törőek a prédikációi, annyira gondolatgazdagok – akárcsak akkori „főnökéé”, Szűcs Ferencé. Ulla nem is tagadja, hogy egykori lelkészüinktől az igehirdetés tekintetében sokat tanult.

Mindez 1988-ban történt, lelkészváltás idején, abban az időszakban, amikor Szűcs nagytiszteletű úr már a teológiára készült, tanítani. Ki legyen az utóda? A lelkész Ullára is gondolt, mint ahogy a gyülekezet egy része is szívesen látta volna vasárnaponként a szószéken, különösen a fiatalok.

– Még azt is felvetették, hogy beadványt küldenek a püspöknek – emlékezik Ulla. – Én azonban megmondtam nekik, hogy erről szó sem lehet.

Két oka is volt erre. Az egyik, hogy a pomázi reformátusok egy része nem őt szerette volna utódnak. El sem tudták képzelni, ne férfi álljon a gyülekezet élén – már csak azért sem, mert a szerbeknek is férfi a pópájuk... Ki is nézték maguknak Pap Lászlót. Ulla pedig semmiképpen nem akarta megosztani a gyülekezetet azzal, hogy egy ilyen tekintélyes lelkész ellenében indul a tisztségért.

Volt egy másik oka is, amiért nem vállalta a megméretést: családot szeretett volna, gyerekeket. Márpedig az akkor még három település reformátusait egybegyűjtő társégyszékhívőnek szolgálata a születendő gyerekek mellett meghaladhatta volna az erejét, ezért ezt jó lelkiismerettel nem tudta elvállalni.

Ullában ekkor már természetes volt a vágy a saját család iránt. A végső elhatározását erről Izraelben hozta meg, s hazatért. Ekkor került a pomázi gyülekezetbe beosztott lelkészként.

Ebben az időszakban erősödött meg a kapcsolata a leendő férjével, aki akkoriban vasárnaponként Ullának ugyanazt a prédikációját a három gyülekezetben háromszor is végighallgatta... A szerelemből házasság lett, az örök hűséget Ulla édesapjának gyülekezetében és szolgálatával a Heves megyei Átányban fogadták egymásnak. A párt számos pomázi gyülekezeti tag is megüdvözölte jelenlétével.

De még egy pillanatra visszatérve Izraelre: mit is keresett ott Ulla? A bibliai régészet érdekelte igazán, abban szeretett volna elmélyedni.

Az Izrael Múzeum munkatársaival dolgozott, mint önkéntes, és lehetősége nyílt továbbtanulni a Héber Egyetemen, de végül mégis a hazatérés mellett döntött.

Izrael előtt Amerikában töltött el egy évet. Maradhatott volna ott is, ajánlottak neki gyülekezetet, ám érezte, az nem az ő világa.

Valami mindig húzta haza. Hogy micsoda, nehéz megfogalmaznia. Talán a családjá, a lelki örökségek, a dédnagyapja emléke, aki Nyékládházára templomot álmódott, s amit négy generációval később éppen idén ősszel szenteltek fel? Talán az édesanyja példája, aki a legnehezebb ötvenes években is helytállt, s az öt gyermek nevelése mellett vasárnap hajnalonta kilométereket gyalogolt, hogy elérjen egy munkásbuszt, amely a távoli filiába vitte, ahol istentiszteletet tartott? Lehetséges.

Az azonban egészen bizonyos, hogy élete egyik legszebb évét töltötte a pomázi gyülekezetben, amelyek életéről ma is naprakész információkkal rendelkezik. De tartja a kapcsolatot a Szűcs családdal is:

– Ulla, gyere fel ebédelni!; gyere, igyál egy kávét! – kiált le neki a professzori lakás ablakából ma is időnként Zsuzsa, Szűcs Ferenc felesége, ha látja őt a teológia udvarán.

Számára tehát nem a pomázi gyülekezet vezetése volt elkészítve, hanem az akkoriban alakuló Biblia Múzeum vezetése. A múzeumba Benda Kálmán hívta dolgozni Hubay Péter egyiptológus távozása után, aki a Szépművészeti Múzeumba ment át, és Ullát szemelte ki utódjának.

Ő pedig vállalta is, de már nem tudott a munkába beállni, már új korszak kezdődött, jöttek sorban a gyermekek. Nevelte otthon a gyermekeit, a ma már felnőtt Boldizsárt, Rebekát majd Hannát. Tíz év múltán érkezett vissza a Ráday utcába – egy másik világba. Hiszen amikor elment, a számítógép jó-szerivel ismeretlen volt még, amikor visszaérkezett, már nélkülözhetetlen.

Évente három-négy kiállítást rendeztek meg, Ulla viszont ennél többet akart. Elvégezte a múzeumpedagógia szakot és gondolkodni kezdett azon, milyen is legyen az új Biblia Múzeum.

Evek teltek el, és csak nem mozdult előbbre a múzeum ügye. Sajnos nehezen talált lehetőséget arra, hogy valami elinduljon az átalakítás irányába. Közben alig két nappal az ötvenedik születésnapját követően a Szentendrei Skanzenből hívták: menjen oda dolgozni. A kísértés igen erős volt: több pénzért végre nyolc órás állásban, alig néhány percre piliszentlászlói otthonától. Ulla mégis nemet mondott: nem érezte azt, hogy Isten ezt kérészi neki és nem is akart elszakadni az egyházi szolgálatától.

Viszont a Biblia Múzeumnál többet vállalni nem tudott volna. Ablonczy Kálmán hívta magához a Kispest Rózsátéri Gyülekezetbe segítségnek, de Ulla úgy érezte, Kispest túl messze van az otthonától. Havi egy szószéki szolgálatnál és hetente egy biblia-óránál, amit a Simeon Idősek Otthonában tart rendszeresen, felelősen ott sem tud többet vállalni.

Várta, hogy csak-csak megmozdul a Biblia Múzeum megfeneklett ügye. Kitartásának pedig meglelt a gyümölcse: két évvel ezelőtt megkapta a mostani kiállítóterem alatti pincét is. Igen, ezzel már lehet valamit kezdeni! De mit is? Belsőépítész férjével együtt kezdtek el gondolkodni, vívódni, miképpen lehetne összekötni a múltat a jövővel. Hogyan lehetne létrehozni a mai igények szerint az új, korszerű Biblia Múzeumot?

– Kicsit féltünk is ettől, nem tudtuk, képesek vagyunk-e együtt dolgozni – mosolyog Ulla. – És rájöttünk, hogy nagyon is.

És megkezdődött az átalakítás nagy munkája: a felső szinten megnyílt a Bibliás Könyvesbolt,

amely az országban is egyedülálló bibliai szaküzlet, amit üvegfal választ el a kiállítási helyiségtől, amit pedig újabb üvegfal a Rádayak 10-12 ezer kötetes régi könyvtáráról, élén a könyvtáralapító Ráday Pált és feleségét, Kajali Klárát ábrázoló festményekkel. (A gyűjtemény legértékesebb darabja, a Lucas Cranach-festmény is hamarosan látható lesz a Műemlékkönyvtárban.) Mert Ulla szeretné ki-
szabadítani a XVIII. századi, és még régebbi köteteket a bezártság-
ból, bár nagyon fontos a védelmük és a szakszerű tárolás, de ezzel az átrendezéssel láthatóvá vált azok számára, akik ide betérnek. Mint ahogy az Sárospatakon, Debrecenben, Pápán is van. Azt nem állítja Ulla, hogy elképzelését nem előzte meg komoly szakmai vita a könyvtárosokkal, ám végül közös megegyezéssel és egyetértéssel megtörtént az átalakítás.

A középső rész, a klasszikus kiállítási tér egyelőre végleges berendezésre vár, ma a legértékesebb, -érdekesebb Bibliák mellett elsősorban időszaki kiállítások váltják benne egymást. Ottjártunkkor éppen a Kosuth-díjas festőművész, Udvardi Erzsébet bibliai tárgyú képeiben gyönyörködhattünk.

De mi legyen a pincében? Pontosabban fogalmazva: mi van a pincében? Ennek a feltérképezése is komoly munkát vett igénybe, hiszen az egykori dohánygyár – mert eredetileg az volt a Ráday utca 28-ban – pincéjét évtizedek óta kazánháznak használták. Amikor a Rádayak gyűjteménye és a nevezetes „konditerem” megtekintése után némi

kerülővel lemegyünk, csupán lepucolt falakat és hatalmas lomhalmokat látunk. Legalábbis én. Mert Ulla szeme előtt már ott van a múzeum is. A felette lévő résznél oldottabb berendezésű, ahol minden nemzedék, így a gyerekek is jól fogják magukat érezni, s játékosan ismerkedhetnek a Biblia üzenetével. Hogy mikorra válik mindez valósággá? Kérdésemre mosoly a válasz.

– Az bizonyos csak, hogy ez a munka nekem már a nyugdíjaimig kitart. Pedig van még hátra néhány évem.
Hardi Péter

SEBESTÉNY-JÁGER ORSOLYA

CSÖNDES GONDOLATOK

Oly kicsinyke, s oly törekeny
- mert ember lett az Isten.
Nem adatott nagyobb titok
a földön, értünk, itt lent.

LÁTTÁL?

Láttál kerteket, vérvörös bogyókat,
ujjad hegyével érintetted a szelet.
Láttál távolba vesző halvány ormokat,
időtlen álmodnak városaink felett.

Láttad erdők mocsanását,
s bozótból szálló barna baglyokat.
Kortyoltad idegen versek zamatát,
mint forró délután hűvös forrásokat.

Szálltál az időn, mint vén hajón szállnak
a bátrak, a fényektől nemesek,
s a mulandó tengerén megfakulva láttad
önmagad tükrében mindahány gyermeked.

De feljebb is jártál, tudom, hajthatatlan,
hol csend honol, s a kék kárpiton át
szűrődik felénk egy időtlen dallam,
mit dúdolnak a szelek, s dúdolnak a fák.

Léted ezer fele ágazó karjain keresztül
magányos is voltál olykor - meglehet...
de megláttad-e végül az ezeréves úton
a fáradt arcokban azt a Kisdedet,
ki itt élt e földön, hol templomok tornyán
a kereszt időtlen, s várakozón áll.

Éltél, hogy lássál, Őt lásd mindörökké.
Mondd, láttál?

**A POMÁZI
TEMPLOMKAPUBAN**

Az ódon kapuban megáll az idő.
Boltíves öléből az évtizedek
lopva suhannak ki-be,
mint madarak szárnyai,
ha otthonraelve szállnak
mindenségük csöndes fészkeibe.

S kik e templomi csöndből útra keltek,
a tűnődő, útkereső lelkek,
(kézfogásuk őrzik a vén falak)
szavuk visszhangja száll
- hallom szívemben -
ott a fehér boltívek alatt.

Majd kilépünk együtt a vasárnapi fénybe,
s fölénk borul az ezerarcú ég,
de visszük tovább
mintegy múlhatatlanul
a szép köszöntést: Áldás békesség!

A POMÁZI-BUDAKALÁSZI-CSOBÁNKAI IFI

Egyre gyakoribb jelenség egyházunkban, hogy a fiatalok ökumenikus közösségekben találkoznak rendszeresen egymással. Az alábbi írás szerzője, *Ignác Gergely*, a szentendrei evangélikus gyülekezet lelkes tagja, ugyanakkor rendszeresen vesz részt „református” alkalmakon szerte a környező községekben. Hogy is van ez?

Felkértek, hogy mutassam be a fenti ifit a Budai Egyházmegyének. Nos, a főbb adatok: az ifi református, de nem felekezeti alapon szerveződik: tagjai között evangélikusok, katolikusok is találhatóak. Természetesen szoros a kapcsolat a helyi gyülekezettel is. Jelenleg kb. 40-50 tagot számlálunk. Az ifisek családjainak kb. 40 százaléka nem hívő. Sokan (kb. az országos átlagnak megfelelően) csonka családból valók. A fiúk és lányok aránya 50-50 százalék.

Négy éve az ifi önmagát kormányozza: erre lehetőséget biztosít pár, Krisztusban erős, teológiailag is jól képzett, vezetésre alkalmas „idősebb fiatal”. A társaság szerencsére igen heterogén: a 14 évtől 29-ig, a szakmunkástanulótól az egyetemi végzettségűig mindenféle emberünk van.

Történetünk a messihi múltba vész: valamikor a háború előtt nagy közösségi élet volt Pomázon, az itteni Református Ifjúsági Kör messze földről vonzotta a fiatalokat. Azután kimaradt egy generáció – legálabbis ifiként. A jelenlegi pomázi ifit a legidősebb tagok lassan homályosuló emlékezete szerint kb. 15 éve próbálták megszervezni, elsősorban a konfirmált fiatalokra alapozva. El is indult pár lelkes fiatal, hogy a „kikonfirmáltakat” visszahívogassák.

Így vall arról egy kortárs szemtanú: „Úgy emlékszem, mintha ma lett volna. Elindultunk, nagy lelkesedéssel a szívünkben, hogy végigjárjuk a falu összes volt konfirmándusát.” Nos így volt, de az első „halászat” nem járt sok eredménnyel – senki sem jött el. A lelkes (Szűcs Ferenc) azonban nem hagyta annyiban a dolgot. Nem sokkal később újra megkísérelte a keresést, és – láss csodát! (tényleg az volt) – a lelkes hívásokra eljött pár ember és kb. 8 fővel újra létrejött az IFI.

Jó érzékkel fiatal segédlelkészek segítgették-vezetgették az iftagokat Jézus felé. Feltétlenül meg kell említeni *Timár Gabriella* és *Lassú Gábor* nevét. A kis csapat igazi közösséggé formálódott, a péntek este hatkor kezdődő bibliaórák gyakran tizenegyig eltartottak.

Azután lassan növekedésnek indult az ifi, először ki-ki a testvérét hívta, majd barátok is jöttek, és minden évben a konfirmándusok közül is csatlakoztak páran.

FÉLEM ISTENEMET

Boldogan kaptam az alábbi ígét:

„Ne féj, mert megváltottalak, neveden hívtalak téged, enyém vagy!” (Ézsaiás 43:1)

Magányos életemben sokat gondolkozom azon, hogy a helyemen vagyok-e lelkileg, mivel nincs imatársam, nincs Isten dolgairól beszélgetőtársam. Így a kétely sokszor elevenen belém mar. De ez az ige most megerősített, hogy a kegyelem él. Jézus is imádkozott egyedül, de ő tanított a közösségre, ami bizony hiányzik.

Csodálatos a kegyelem, ami megvigasztal, életet ad.
Szedlák Rudolfné Irén

Jellemző, hogy akkoriban a szülőknél csak kis része volt hívő, jobb esetben inkább csak „vallásos”. Sokukat pont gyermekükön keresztül áldotta meg és hívta el az Isten. Az ifi első generációja már kivétel nélkül dolgozó ember – nagy részük hivatásában is szolgál –, sokan lettek teológusok, illetve (más végzettségük ellenére) ápolók öregotthonokban, fogyatékos gyermekek intézményeiben.

Közben a létszám állandóan gyarapodott, és a gyülekezeti teremben gyakran alig fért el a harminc-negyven ember. Ennek a nagy létszámnak voltak hátrányai is, pl. a nagy körülönségek, vagy pl. a nagy hallgatóság előtt nehezen, nem szívesen szólaltak meg a gátalásosabbak; de mindenesetre elég színes társaság voltunk. Némi viták árán az ifi kettévált: az idősebbek (20 évtől fölfelé) Budakalászon, a fiatalabbak Pomázon jönnek össze péntek esténként. Az egyéb alkalmakon együtt veszünk részt.

Hogy mit csinálunk? Minden hónapban egyszer gitáros-énekes ifjúsági istentisztelet van a gyülekezetet alkotó három falu valamelyikében, amelyet teljes egészében az ifi szervez, a prédikátort is, aki gyakran közülünk való teológus. Előfordul, hogy bizonyos tételek erősítik a hallottakat.

Egy kisebb csapat minden héten, mindhárom faluban az istentisztelettel egyidőben a 14 évnél fiatalabbak számára gyermek-istentiszteleteket is tart, így a szülők elhozhatják a legkisebbeket is. Az utóbbi két nyáron pedig kb. 60 gyerek számára szerveztek táborot, ahol az ifi több tagja is besegített.

Remélhetőleg csak szünetel az a vállalkozás,

hogy a Csobánka-Margitligeti Szociális Foglalkoztató fogyatékos „gyerekeit” látogatjuk. (Többségük már elmúlt 30 éves!) Próbálkoztunk a pomázi Gyermek- és Ifjúságvédelmi Intézetben is, de nem sok visszhangra találtunk.

A kikapcsolódás is közös: ekkor olyan barátainkkal is együtt lehetünk, akik egyébként a világ minden kincséért sem jönnének el az ifibe. Szombat délutánonként pl. focizunk. Nemzeti ünnepnek számít a Katalin-nap: az ifiben (eddig) 8 Katalin nevű lány van. Emiatt és egyéb más alkalmak kapcsán bulikat is szoktunk tartani, amelyek egyik slágere egy héber tánc. Minden évben van egy tavaszi és őszi „csendes hétvége”, amikor intenzív biblia tanulmányozás folyik egy e célra alkalmas helyen (pl. Piliscsában).

A közös nyaralás általában 8-10 napos. Többnyire az ország egy-egy kevéssé ismert részére szeretünk menni, jó messze a zajtól. Tavaly pl. Marócsán voltunk, a dinnyetermő Ormánságban, biciklis kiránduláson. A picike falu nagylelkű polgármesterének köszönhetően ingyen szálltunk meg az ottani iskola összkomfortos épületében. (Ifik figyelem! Ez a hely szabad az idén!)

Összességében olyan társaság az ifi, ahol nemcsak tanulni lehet egymástól a hitet, hanem együtt meg is élhetjük. Azt hiszem, minden fogyatékoságunk ellenére Isten nagy örömet leli ebben a társaságban.

Ignác Gergely

(Megjelent a *Mindenkor Örüljete!*, a *Budai Evangélikus Egyházmegye időszaki kiadványának 1996. húsvéti számában*)

TARNAI LÁSZLÓ: ÉLTETŐ KEGYELEM

Oly képtelen vagyok én, porszem ember,
Felfogni kegyelmed véges értelmekkel,
Végtelen türelmed, végtelen nyugalmad,
Sem isteni erőd, sem dicső hatalmad.

Úgy árad kegyelmed szerte a világon,
Tündökölsz, ragyogsz, hogy Téged megtaláljon
Az is, ki örömhírt még nem hallott Rólad,
Uram, Te annál is végezd missziódat.

Kiküldöd szolgálád a pogányok közé,
Hogy senki, de senki ne mondhasa többé,
Hogy nem hallott Rólad, és nem ismer Téged,
Míg nem minden ember előtéd hajt tétet.

Felkínálad ott is mentő kegyelmedet,
Hol csak tagadással ejtik ki Szent Nevedet.
Mert inkább adod az élet koronáját,
Mintsem hogy kívánád a bűnös halálát.

Jól tudjuk, Uram, idvezítő kegyelmed,
Pogánynak, hívőnek egyaránt megjelent.
Óh! Drága kegyelem! Óh! Isteni Fenség!
Neked legyen érte hála és dicsőség!

Csodáljuk türelmed, csodáljuk nyugalmad,
Nálad minden ember találhat oltalmat.
Ki bűn rabszolgája és Hozzád menekül,
Harcában többé már nem lesz egyedül.

Hívó szavad sokszor, sokféle elhangzott,
S te vársz néma csöndben, türelmed el nem fogy.
Míg ajtó nem nyílik, s nem csikordul a zár,
Te addig zörgetel, míg kitárt szív nem vár.

Boldog az a szív, amely befogadott,
Kinek életében ez már megadatott.
S az újjászületést elvégeztet nála,
Tied a dicsőség és Tied a hála.

Erőd és hatalmad szétválaszthatatlan,
Bármerre tekintünk, mindenütt jelen van.
Úgy a villámlásban, mint a mennydörgésben,
Pusztító orkánban, vagy földrengésben.

Apályban, dagályban, romboló árvízben,
S oly csodákat teremt az emberi szívben.
Mindezek előtt mi oly tétován állunk,
S nem tehetünk mást, csak csodálunk és áldunk.

Ősi szokás a református egyházban, hogy a három nagyünnepen a teológusok kimennek a gyülekezetekbe Igét hirdetni. Ez a legáció, és ők az ünnepi kiüldöttek, a legátusok. Ez nagyon szerencsés találkozási alkalom a gyülekezetek és a teológusok között, és jó lehetőség arra, hogy a gyülekezetek az ünnepi legátusok révén állandó kapcsolatban állhassanak a lelkészképző intézettel. Legfeljebb az egy kicsit elszomorító, hogy aránylag kevés gyülekezet élt ezzel a lehetőséggel. Magyarországon körülbelül 1300 református gyülekezet van, ezek közül abban az időben, amikor én teológus voltam alig ötvenen kértek legátust. Hogy a többi miért nem kért, azt nem lehet tudni. Biztosan volt olyan gyülekezet, amelyik sajnálta azt a kis összeget, amelyet ilyenkor a legátusnak adnak tanulmányi költségeinek a fedezésére. Természetesen voltak olyan gyülekezetek is – sajnos nem is kevesen –, amelyeknek a legátum előteremtése komoly gondot okozott volna. A legátus mellett, hogy megismerkedett a gyülekezettel, sok helyen lelkipásztornak is könnyebbséget jelentett a szolgálatban, mert a sok ünnepi szolgálatnak a terhéből valamennyit levett a lelkipásztor válláról, és az úrvacsoraosztásnál is tudott segíteni, aminek köszönhetően a mi elég hosszú úrvacsorai liturgiánk ideje némileg lerövidült.

A legátusnak amellelt, hogy az öt év alatt tizenöt különböző gyülekezettel ismerkedhetett meg a legáció révén, még az is nagy élményt jelentett, hogy ilyenkor a gyülekezeti tagokkal is találkozhatott. Voltak olyan gyülekezetek, ahol az egész ünnep alatt a lelkipásztor látta vendégül a legátust. Sok helyen viszont az volt a szokás – és a legátusok általában ennek örültek a legjobban –, hogy a legátust ebédre és vacsorára a gyülekezeti tagok hívták meg, ami amellelt, hogy ilyenkor a legátus megismerhette különböző tájak, országgrészek, számára addig ismeretlen vidékek embereit, azzal a nagy élménnyel is járt, hogy az elég sovány kollégiumi kosztos – különösen már a háborús években – kiegészített teológus egy kicsit bőségesebben jóllakhatott.

A teológusok néha nem annyira kellemes emléket hagyó élményeket is átéltek egy legáció alkalmával. Az ilyen esetekre természetesen ne haraggal, inkább csak kicsit elszomorodva, alázatos bűnbánattal gondoljunk vissza, abban a reményben, hogy az idő múlása egy kicsit mindent megszépít.

Segédlelkész voltam egy nagy alföldi gyülekezetben, ahol két parókus lelkész, két hitoktató lelkész és két segédlelkész szolgált. Lett volna tehát bőven alkalom hova meghívni a legátust, nem is szólva a hívekről, akik

közül biztos, hogy sokan szívesen vendégül látták volna. Ehelyett annyi történt, hogy a legátus kapott egy szobát az egyik egyházi épületben – a két parókia mellett külön lelkészi hivatali épületomb is volt –, és befizettek neki étkezést egy kifőzdében. A legátus tehát a szentestét és a többi ünnepnapon rendelkezésére álló szabad idejét az étkezde és a „káplánszoba” között megosztva, árva magányban tölthette volna el, ha mi meg nem hívtuk volna az egész ünnepre. Természetesen velünk töltötte a szentestét is. Azt csak úgy mellékesen jegyzem meg, hogy a mi lakásunk volt a legszegényesebb a gyülekezetben szolgáló lelkipásztorok lakásai között, de abban is biztos vagyok, hogy a legátusunk nagyon boldogan tért haza ebből a legációból, elfeledve az elfeledendőket. Hogy a kép teljes legyen, később ő lett egyházunk alkoholistákat mentő missziójának az atyja, és első gyermekünk keresztapja.

A legációválasztás úgy történt, hogy a Teológia tantermében felírtuk a táblára a legátust kérő gyülekezetek nevét a felajánlott legátum megjelölésével, és a teológusok „rang szerint” választottak, tehát előbb az V. évesek és utóljára az I. évesek. Én már I. éves koromban az igazgató titkára voltam karácsonykor – szép latin szóval kontraskríba –, így rang szerint én közvetlenül a senior után, tehát a második helyen választhattam. Ha jól emlékszem, Pécs vezette a listát 1200 pengővel, és a sor végén kullogott egy főváros környéki, jómódú gazdákból álló gyülekezet a maga 36 pengőjével. Pécs természetesen a senior választotta, de utána volt még néhány gyülekezet 1000 pengőn felüli legátummal. Mindenki természetesen vette volna, ha ezek közül választok. Én viszont a 36 pengős legációt választottam, azon egyszerű oknál fogva, hogy az egyik évfolyamtársnőmnek megígértem, hogy a közelükbe fogok menni legációba, aki Gödöllőn lakott, ő pedig megígérte, hogy szüleiével együtt el fog jönni életem első karácsonyi

legációjában elmondott prédikációmát meghallgatni.

A templom minden alkalommal – a délutáni istentiszteleteken is – zsúfolásig megtelt gyönyörű népviseletbe öltözött hívekkel. A szentestét a nagytiszteletű úrékkal töltöttem, de másnap a délelőtti szolgálat után a gondnok úrékhoz voltam hivatalos ebédre. Szép nagy házuk volt, a szükséges melléképületekkel. Annyit már tudtam a falusi szokásokról, hogy az ilyen helyeken először az istállót illik felkeresni, és illik a gazda előtt szép szavakkal dicsérni a lovait. A falusi gazdának ugyanis a lova még a karácsonyi ebédnél is többet jelent, és aki az istálló iránt nem tanúsít megfelelő tiszteletet, az bizony ne számítson gazdurasim jóindulatára. Szerencsére nálam ilyen gond nem adódott, igyekeztem a tőlem telhető legékesebb kifejezésekkel dicsérni a falusi istállójának büszke loállományát, amit látható meglepedéssel vett tudomásul. Nem tudom, mi nyomott többet a latban, ez-e vagy a templomban elmondott prédikációm, de tény, hogy a gondnok úr gondosan feljegyezte a nevemet azzal az ígérettel, hogy ha majd legközelebb lelkészválasztás lesz esedékes a gyülekezetben, gondolni fognak rám.

Így telt el első karácsonyi legációm. A 36 pengő nem volt sok, sőt elég kevés volt, ha arra gondolok, hogy választhattam volna 1000 pengőn felüli legációt is, de kárpótásul a bőséges falusi ebédek jelentették nekem, mint kiegészítő teológusnak a mennyországot – majd utána a sárgaságot. Hát bizony, a karácsonyi legációm után hónapokig böjtöltem; nem azért, mintha nem lett volna mit ennem, hanem azért, mert a sok zsíros ételtől súlyos májgyulladás kaptam. Az viszont mindezekért kárpótolt, hogy az évfolyamtársnőm meghallgatta a karácsonyi prédikációmát. Barátságunk az öt év alatt tovább erősödött, sokszor voltam náluk Gödöllőn, a Teológián pedig mindig együtt böngészünk a rejtélyes héber betűkkel teleírt ószövegségi szövegeket. Aztán kikerültünk a teológiáról, és kit erre, kit arra kergettek a szelek, nem is szólva a háborús évekről.

Fél évszázadnak kellett eltelnie, míg egyszer újra összetalálkoztunk. Utána többször elmentem hozzá a feleségemmel – egyedül élt, soha nem ment férjhez –, és sűrűn levelezünk egészen addig, míg egyszer ezzel a felirattal jött vissza a levél: „Meghalt”. Én még – Isten kegyelméből – hirdetem az Igét, de ő már nem hallgatja többé a karácsonyi prédikációmát. Csak reménykedni tudok, hogy magával vitte annak az első karácsonyi igehirdetésnek az emlékét az örök hazába.

Soós László
lelkipásztor

PORTRÉ

„A kereszt erősíti a szelídet, és szelídíti az erőset”
 („Crux fűmát mitem, mitigát fortem”)

Várasfenes - Erdély

AZ EMBERSZELIDÍTŐ HIT LÁTOGATÓBAN A BENEDEK CSALÁDNÁL

Amit itt olvasni fognak a kedves testvérek, annak van egy szép karácsonyi üzenete: Jézus Krisztus végül mindent jóra fordít. A Benedek családban is megszületett Jézus, befogadták a szívükbe, és megváltozott az életük. Nem volt könnyű, mert nagy volt a büszkeség, a kevélység, de az Úr Jézus összetörte a kemény szíveket a törvénnyel, és az összetört szíveket meggyógyította az evangéliummal. Feri és Julika élete megújult, házasságuk szintúgy. Nem, nem lettek gazdagabbak, nem lettek híres, sikeres emberek, élnek mindennapi életüket, és járják az útjukat – Jézussal. A kettejük történetét mesélték el.

Feri: Az Úr elhalmoz bennünket ajándékaival. Fiúknak október elején, lányunknak október végén született gyermeke, így egy hónap alatt két unokával gyarapodott a családnak. Összesen már hét unokánk van, Zsoltnak három lánya, Noéminek három lánya és – utolsóként megszületve – egy kisfia van. Azért adtuk a gyerekeinknek éppen ezeket a neveket, mert Erdélyben a hatalom abban az időben nagyon odafi-gyelt a névadásra, ezért igyekeztünk olyan neveket adni, amit nem lehetett lefordítani románra. Próbálkoztak ugyan azzal, hogy Zsolt helyett Jolt-ot írtak az anyakönyvbe, de ilyen román név nem volt, így ragaszkodtunk ahhoz, hogy Zsoltnak írják. Noémi név sem volt a románoknál, így csak annyit tudtak tenni, hogy ékezet nélkül, Noeminek írták be, de emiatt már nem reklamáztunk.

A Benedek család székely származású, egyik ága a XV.-XVI. század fordulóján költözött a Fekete-Kőrös felső szakaszához. Közvetlen őseim a szomszéd faluból, Köröstárkányból jöttek át Várasfenesre, szülőfalunkba, mely Belényes mellett, Nagyváradtól körülbelül hatvan kilométerre van. Azok a tusrajzok, amelyek a pomázi gyülekezeti ház falát díszítik, a Belényesi-medence hét magyar falujának református templomait ábrázolják, köztük a fenesi templomot is. Pap László tiszteletes úrnak volt egy belényesi rajz-tanár ismerőse, Miklós János festőművész, aki ezeket készítette, és fel-

ajánlotta Pap Laci bácsinak. Ezek a rajzok már – az azóta lebontott – régi KIE-házban is ki voltak téve. A Bihari havasok ölében, gyönyörű tájban ülnek ezek a kis református magyar falvak. A falunk fölött áll Bélavár, vagy más néven a Fenesi vár, melyet a hagyomány szerint IV. Béla királyunk építtetett a tatárjárás után, és róla is lett elnevezve.

Szüleim gazdálkodók voltak, földművesek, aztán a 60-as évek elejétől, a kollektivizálás után TSZ-tagok, ami azt jelentette, hogy édesapám fölülhetett arra a szekérre, amit tőle vettek el, és kocsisként hajthatta azokat a lovakat, amiket neki kellett beadnia a közösbe. Mindenüket elvették, talán egy tehenük kivételével. Szüleim már nem élnek, ketten vagyunk testvérek egy lánytestvéremmel, ő otthon maradt a

faluban, bár az ő fia is ájtott már az anyaországba.

Julika: Mi egy faluból valók vagyunk. Az én édesanyám még él, két öcsém van, az egyik három évvel, a másik tizenöt évvel fiatalabb nálam, ők otthon maradtak Erdélyben. Az én szüleim is földművesek voltak. A falunkból sokan átjöttek, de az én családomból nem jött át senki rajtam kívül. 1976 augusztusában kötöttünk házasságot, de akkor már Nagyváradon laktunk. Akkor végeztem el az óvónőképzőt magyar szakon, aztán Érsemlyénbe kerültem ki óvónőnek. Ez 200 km-re volt Nagyváradtól, de nem volt mese, el kellett foglalni az állást, mert három évig, amíg nem véglegesítették, nem lehetett válogatni, hogy hova megyek.

Feri: A nyolc osztály elvégzése után felmentem Váradra, az Ady Endre Liceumba, ott laktam kolleghiumban. Az iskola befejezése után Belényesen dolgoztam egy bútorgyárban, majd Nagyváradon vasesztergályos-marósként. Minden második szombat volt csak szabad, akkor mentem Érsemlyénbe a feleségemhez, vagy ha úgy alakult, ő jött Váradra. Igazi távkapcsolatként kezdődött a házasságunk. Aztán amikor átkerültem az Alumíniumgyárba, egy falubeli román asszony, aki a gyárban titkárnő volt, elintézt nekünk egy szolgálati lakást. Abban a két szobás tömblakásba születtek a gyerekek, 79-ben Zsolt, és 82-ben Noémi.

1988-ban úgy határoztunk, hogy mi is áttelepülünk Magyarországra. Julival sokat tanakodtunk, őrlődünk, mitévők legyünk, hiszen az se volt biztos, hogy egyáltalán átengednek a határon. Megbeszéltük, hogy csak akkor maradunk, ha állást kapunk, és a gyerekek is járhatnak iskolába, ha nem, akkor visszamegyünk. Végül is augusztusban elindultunk. Piliscsabán élt egy távoli rokonom, aki megengedte, hogy beköltözzünk hozzá egy kis faházba. Nála laktunk néhány napig. Néha kijártunk Rákosszentmihályra Pánczél Tivadarhoz a péntekenkénti istentiszteletre, amit az erdélyi menekülteknek tartott.

Piliscsabán egyszer áthívtak magához a szemben lakó nyugdíjas igazgató bácsi, tőle tudtuk meg, hogy az áttelepülőeknek van egy menekültirodája, ott tudnak segíteni állást szerezni. Be is mentünk a Deák téren egy apró kis irodába. Megkérdezték a szakmámat, kaptam is egy egész lista állásajánlatot, ahol munkásokat vesznek fel. Én a Hajógyárat választottam, mert annak óvodája is volt, és reménykedtem benne, hogy

Julit felveszik majd óvónőnek, de egy bihari menekült család már megelőzött bennünket. Engem rögtön felvettek, de a feleségemnek csak raktárosi állást tudtak felajánlani. Azt mondtuk, ha már elvégezte az óvónőképzőt, és ebben dolgozott kezdettől fogva, nem fogadjuk el. Hazamenve kérdezte Lajos bácsi, hogy szerencsével jártunk-e? Mondtam, hogy én igen, de Julinak nem sikerült óvónői állást találni. Azt tanácsolta, menjünk vissza az irodára, és mondjuk meg, hogy nemcsak Budapesten, hanem a környéki településeken is érdekelne az állás. Bementünk, és azt mondták, hogy Csobánkán lenne egy óvónői állás.

A Benedek család

Kérdeztük, hogy hol van az a Csobánka, de senki sem tudta megmondani. Amikor aztán megtaláltuk a megfelelő buszjáratot, leszálltunk a falu végén, megláttuk a hegyektől körbevett kastélyt, olyan örömet éreztünk,

Esküvői kép 1976-ból

mert egészen úgy nézett ki a táj, mint a mi kis falunk odahaza. Felgyalogoltunk az óvodához.

Julika: A vezető kérdezte, hogy van-e valamilyen diplomám, amivel igazolni tudom, hogy elvégeztem az óvónőképzőt. Mondtam, hogy itt nincs. Nem is vettek fel. Lajos bácsi azonban megint visszaküldött, hogy mondjam meg, vegyenek fel három hónapos próba-időre, majd ezalatt az idő alatt valahogy elrendezzük a diplomát. Így is lett, felvettek próbaidőre. A diplomám nagyon kalandos úton ért ide Csobánkára, mert egy Németországba kivándorolt sváb barátom, akivel az óvónőképzőben együtt jártam, ő csempészte át Magyarországra. Így tudtam leadni az óvodában. De ennek ellenére el kellett végezniem itthon a főiskolát, mert nem volt olyan egyezmény a két ország között, amely alapján el lehetett volna ismerni a román diplomát Magyarországon. Harminckilenc évesen kezdtem el a főiskolát.

Feri: Engem a Hajógyárba vettek föl gyalusnak, egy nagy harántgyalun dolgoztam. Később – mivel ott-hon is dolgoztam karusszel esztergályosként – itt is ebbe a munkakörbe helyeztek át. Innen Csobánkáról majd két óra volt a bejárás, ugyanennyi idő hazafelé, de nagyon szerettem ott dolgozni. Volt ugyan egy kis kiruccanásom a Láng Gépgyárba, de néhány hónap után dupla fizetésért visszahívtak a Hajógyárba. Ott dolgoztam végül mindaddig, amíg a vállalat meg nem szűnt, és mindenkit el nem küldtek. Munkanélküli lettem, de nem sokáig, mert egy barátom hívott a Szlami Kft.-hez, amely a régi Goldberger gyár területén antik bútorok készítésével és restaurálásával foglalkozott. Kicsit szabadkoztam ugyan, hogy hát mit keresnek én a bútorgyártásban, mikor egész életemben vassal dolgoztam, nem fával, de erősen kapacitált, menjek oda, majd ők betanítanak mindenre. Így is történt, bár néha az öreg szakik megrézfáltak, amikor például engedték,

hogy a fekete politúrlabdát kesztyű nélkül használjam, amitől olyan lemoshatatlan fekete lett a kezem, hogy napokig zsebre dugott kézzel közlekedtem. De megtanultam a bútorasztalos mesterség minden csínját-bínját, a javítástól a fényezésig mindent. Annyira kitanultam, hogy megfordult a fejemben, milyen jó lenne ugyanezt a munkát a magam vállalkozásában csinálni. Így lettem vállalkozó 2000-ben. Itthon kialakítottam egy műhelyt, munkát is kaptam rögtön, készítettem régi stílusú beépített könyvszekrényeket, egész hálószoba garnitúrákat, restauráltam antik bútorokat, szóval jól ment, egészen 2008-ig, a gazdasági válságig. Azután már csak alkalmi megrendeléseket kaptam.

A szomszédasszonyunk a csobánkai IRMÁK-nál dolgozott, közismertebb nevén a KRAXNER-ban, amely egy fogyatékosok számára fenntartott speciális foglalkoztató otthon, ide hívtak szociális segítő munkatársnak. Régebben voltam én már a KRAXNER-ben, amikor Szikszai Béni bácsi felesége, Eszter néni és Halászné Évike bibliórát tartottak ott minden második héten csütörtökön. Meghatározó élményben volt részem, mert először tapasztaltam meg, milyen érzés az, amikor egy fogyatékos ember túlaradó őszinte örömeben a nyakamba ugrik. Őszintén mondom, először megijedtem, nagyon váratlanul ért ez a gát nélkül felém áradó szeretet megnyilvánulás, ahogy körbeálltak, sőt szó szerint körbefogtak, és nem eresztettek el.

2010. augusztus 5-én beléptem foglalkoztatási vezetőként, és vállaltam, hogy megszerzem a szociális gondozó és ápolói végzettséget. Nagy változás volt ez az életemben, mert a műhely csendességéből egy fogyatékos közösségbe kerülni, nem volt könnyű ötvennyolc évesen. De hamar megtanultam becsülni ezeket a fogyatékos embereket, főleg, mikor a gyakorlati idő alatt, amit öregotthonban töltöttem, láttam a hospice-osztályon lévő idős embereket, akiket fürdettem, gondoztam, de akikkel szinte már semmilyen kommunikációra nem volt lehetőség.

Mindig is azt gondoltam, nincsenek az életünkben véletlenek: nem véletlenül kerültünk Erdélyből Magyarországra, nem véletlenül kerültünk éppen Csobánkára az új életünket elkezdni, és éppen a református imaház mellé, és nem véletlenül történt velünk meg az, hogy az Úristen kegyelméből újjászülettünk, hitre jutottunk, mint ahogy nem véletlen az sem, hogy ide helyeztek engem a fogyatékosok közé, mert e nélkül a hit nélkül, mint lelki alap nélkül nem is tudnám ezt csinálni. Ha ott maradtunk volna Váradon, emberileg nézve a dolgot, biztosan nem találkoztunk volna az Úr Jézus Krisztussal.

Amikor átjöttünk Erdélyből egy kocsival és két bőrönddel, majd Csobánkára kerültünk, először a közösségi ház mai színpada helyén állt kis szobában helyeztek el bennünket a tanács, ami a mozi gépháza volt valamikor. A gyerekeket beírtuk az iskolába, és Pap Laci bácsihoz hittanra, aztán Deregán néni közbenjárására a tiszteletes úr felajánlotta nekünk az imaház melletti kis lakást (ami most vizesblokk), amit örömmel és hálásan elfogadtunk, így '88 karácsonyát már ott ünnepeltük. Meg kell jegyezni, hogy azért ez furcsa helyzet volt, mert mi Nagyváradon egyáltalán nem jártunk templomba, Fenesre is csak havonta egyszer mentünk haza, akkor vasárnap elmentünk a

templomba. Itt Csobánkán is – bár itt laktunk szinte az imaházban –, de inkább jelentkeztem vasárnapi munkára, csak ne kelljen istentiszteletre mennem. Mivel akkor még délután három órakor kezdődött az istentisztelet, ha otthon voltam is, a vasárnapi ebéd után inkább lefeküdtem pihenni, minthogy bemenjek. A feleségem „képviselet” engem is, és úgy gondoltam, nincs ebben semmi kivetnivaló, hiszen nekem pénzt kellett keresnem. Annyit tettem csak, hogy rendben tartottam a ház körül mindent, és lekaszáltam időnként a füvet.

Julika: Azért én igyekeztem beépülni a gyülekezetbe. Megismertük azokat, akik odajártak, és akik közül sokan szintén Erdélyből települtek át. Nagyon szoros kapcsolatba kerülünk a már említett Deregán Mária néniel, Simon Erzsike néniel, Simon Bözsi néniel, Vicze néniel (náluk laktak egy ideig Bordás Ibolyák, akik pár hónappal előtünk jöttek át), Benkő Béla bácsival és feleségével, Kecsné Juszt néniel, Halász Évával. Később – mikor megvettük ezt a házat – jöttek a helyünkre Szekeres Imréné, szintén Erdélyből.

Pap Laci bácsi nagyon egyenes ember volt, nem kertelt, megmondta, hogy csak az az ember üdvözülhet, aki megtér Jézus Krisztushoz. Először nem értettük, hogy miről beszél, hiszen mi is reformátusok vagyunk, megkeresztelték bennünket, elmentünk néha a templomba is, nem értettük, mit kellene még tennünk ezen kívül. Jártam a bibliórákra, ahol Laci bácsi, ha látta valakin, hogy érdeklődik, akkor olyan jól el tudta magyarázni, mi az, ami még hiányzik ahhoz, hogy Jézushoz tartozónak mondhatta magát az ember. Mindig lehetett tőle kérdezni, és akkor elmagyarázta.

Nagy áldás volt az is, hogy akkor még élt Szikszai Eszter néni, aki szintén járt bibliórára, és így a felolvasott ige kapcsán jó beszélgetések alakultak ki. Egyre inkább megértettem, hogy az én felszínes vallásos életemben valami nem stimmel. És aztán megtörtént velem a csoda. Mentem a főiskolai vizsgámra, nagy drukkal, izgalommal. Szikszai Eszter néniel utaztam

1993 őszén Szekeres Imrével

a HÉV-en, beszélgettünk, mondtam neki, úgy félek, mert nem volt időm alaposan felkészülni, csak úgy átolvastam az anyagot, de ma reggel azt olvastam a Bibliában, hogy „Hagyjad az Úrra a te útadat, és bízdál benne, majd ő teljesíti” (Zsolt 37.5). Azt mondja Eszter néni, „no, akkor jobb lesz, ha belekapasztkodok ebbe az ígébe”. Bele is kapaszkodtam az Úrba, és ő megadta, hogy sikerült a vizsgám – nem az én érdemből.

Érdekes „véletlen” (nem hiszek a véletlenekben), hogy utána pont egy olyan igés kártyát kaptam Halász Évikétől, amelyen ugyanez az ige volt rajta. Ezután már nem azért mentem istentiszteletre, meg biblia-óraira, mert hát ott laktunk, amiért hálásnak kellett lennünk, tehát illendő dolog volt odajárni, meg mit szólnának, ha nem mennénk, hanem mert vágytam odamenni, hallani Isten igéjét, megérezni, milyen jó dolog belekapaszkodni az Úrba.

Feri: Engem is hívogattot az Úr. Jártunk le Tihanyba csendeshétre. Pap Lászlóné Erzsike néni jött velünk. Minden este az igehirdetés után megmagyaráztam magamnak, hogy hát nem úgy van az, ahogy azt Erzsike néni mondta. A férfi testvérekkel, Cseri Pistával, Mohácsi Dezsővel, Orbán Laci bácsival, Hermann Árpival, Balogh Imre bácsival kötetlenül beszélgetve is erősen ellenkeztem, nem úgy van ám az, ahogy ők mondják. Azért látták rajtam az érdeklődést, és Hermann papa hívott, menjek velük Biatorbágyra. Novemberben evangelizált itt Tariska Zoltán lelkipásztor, utána pedig Pap Laci bácsi tartott morzsaszédést, amikor mindenki elmondhatta, hogy mit adott neki az a hét.

Mindez már egy megfelelő lelki indítást adott arra, hogy végül is '97 januárjában elmenjek velük Biatorbágyra. Végh Tamás volt az egyik igehirdető, a másik Liza néni (Trausch Liza – a szerk.). Biatorbágy egy olyan hely, ahol minden másként történik, mint ahogy azt az ember előre eltervezi. Én is elgondoltam, hogy majd meghallgatom, mit mondanak, aztán majd én eldöntöm, hogy abból mit fogadok el, és mit nem. De a prédikációk olyan hatással voltak rám, hogy már a harmadik napon úgy rám nehezedett a múlt, az elkövetett, meg nem bánt bűnök úgy lenyomtak, és annyira kikíváncoztak belőlem, hogy én is jelentkeztem beszélgetésre Liza nénihez. Amikor az ember rátalál Jézus Krisztusra, és leteszi bűneit a kereszt alá, nemcsak egyszerűen megkönnyebbül, hanem érzi, hogy megszabadult, mintha hosszú rabságból engedték volna ki. Ezt éltem át én is.

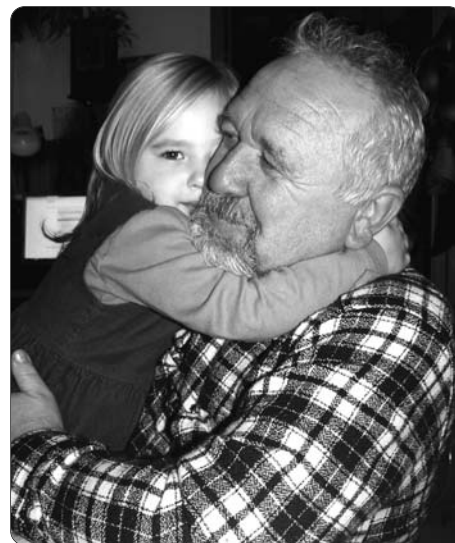
Julika: Legjobbban én tudom azt, hogy milyen változást hozott az életünkbe, amikor Feri megtért. Előtte sokszor mondtam Ferinek, amit az Úr rám helyezett, hogy mondjam. Ilyenkor volt, hogy ingerült válaszokat kaptam, megkaptam azt is, amit sok asszonytestvérem is megszokott kapni a férjétől, hogy: szentfadék. De amit ő nem tudhatott, hogy ez a szó nekem kitüntetés volt, nem szidalom. Megtérése után bocsánatot kért a családjától. Ez nagy szó volt nála, mert előtte volt, hogy két napig sem szólt hozzánk, ha valamiért megharagudott. Megszűntek a veszekedések, kiabálások, sokkal jobb lett a házasságunk. Én azelőtt sok mindent a kislánnyal, Noémivel beszéltem meg, aki mindkettőnk megelőzve tért meg az Úrhoz, és egyszer mesélte, hogy egy-egy nagy családi veszekedésnél, bizony, ő a paplan alatt imádkozott Istenhez, hogy vegye le rólunk ezt a dühös indulatot. Ma már Ferivel is mindent meg tudok beszélni, és mindennap megéljük azt, milyen nagy dolog az, hogy tudunk egymással beszélgetni.

Feri: A fogvatékosok között is segít, hogy hitre

tértem, el tudom őket fogadni olyannak, amilyenek az Isten teremtette őket. Megtapasztaltam, hogy nem könnyű dolog velük dolgozni, de minden nap úgy megyek hozzájuk, hogy ők is Isten teremtményei, és tudok jó szót szólni hozzájuk. Mindent nyugodtan el tudok magyarázni nekik, ha kell, akár tízszer is. Az ömberemet ismerve, annak idején biztos, hogy csak egyszer magyaráztam volna el nekik, aztán csak kiabáltam volna velük, amivel persze épp az ellenkezőjét értem volna el, mint amit szerettem volna, mert annál kevésbé csinálták volna, minél jobban kiabáltam volna velük. A Jézus Krisztusban való hit megszelídíti az embert, és türelemre tanítja, és arra, hogy rábízhatom magam egészen. Hiszen ez a hit lényege: rábízni valakire magad, akiről nem tudod, hova vezet. A fogvatékos emberek is ezzel a hittel bíznak bennem. Megbíznak bennem, pedig nem tudják, hova vezetem őket. Ez a bizalom a hit alapja.

És hirdetniük kell a világnak: van kibe kapaszkodni! Ne a magad erejében bizzál! Bizzál az Úrban, ő tesz téged erőssé! Meg kell vallani a világnak, kik vagyunk, mi a mi hitünk, másképpen nem teszünk bizonyosságot az Úrról.

Julika: Az óvodában én is megélem ezt. Most tizenhét gyermek jár hittanra, és olyan jó hallani tőlük, amikor egy hittanos beszélget egy másik, nem hittanos gyerekkel, és elmondja neki, amit tőlem hallott a hittanon. Most nemrég is, a csillagokról beszélgettünk, amikor az egyik gyerek megkérdezte, mitől maradnak fenn a csillagok, mért nem esnek le? Mire egy hittanos gyermek azt felelte neki: hát nem tudod, hogy Isten teremtette meg a csillagokat is, és Ő helyezte föl az égére úgy, hogy nem tudnak leesni?! Tehát már a gyermek is megtapasztalhatja, hogy jó az Úrra bízni magunkat, mert Ő olyan hatalmas, hogy még a csillagokat is fenn tudja tartani az égen. A legjobb miszionárius egyébként a gyerek, mert benne nincs semmi félelem, vagy szégyenlősség, és továbbadja a másíknak azt, amit az Úrról hallott és tanult. Én is, hogy már az Úrral járok, emlékszem arra, hogy min-

Feri: Amikor Szekeres Imi meghalt, akkor válsztott meg a csobánkai gyülekezet gondnoknak, úgyhogy tíz éve végzem ezt a szolgálatot. A szoltárossal szólva: emberé a munka, Istené az áldás. Azzal a céllal végzem a szolgálatomat, hogy belülről is legyen olyan megújulás, mint amilyen volt kívülről. Szépültünk, gyarapodtunk az elmúlt tíz év alatt, kívülről, most már jó lenne, ha belül is meglátszana lelki épülésünk, szépülésünk. Az elmúlt tíz év alatt kicsit megfiatalodtunk, vannak gyermekeink, akikből reményeim szerint az Úr gyermekei lesznek, és vannak fiatalok is a gyülekezetben. Az Úr Csobánkán is munkálkodik, vágyat ad a szívekbe, hogy hallják az Igét. Szeretnék örülni minél több testvérünk örömeinek, hogy rátalált Jézus Krisztusra. Szeretném, ha az egész gyülekezet az Ő útján járna. És ha ezt megadná az Úr, amikor már annyian jönnének hozzánk, hogy el sem férnénk az imaházban, hátha megadna egy új templomot is, amit a lenti telekre építhetnénk.

Amikor este lefekszünk aludni, elalvás előtt imádkozunk, és elmondjuk az Úrnak mindazt, ami kikíváncozik a szívünkben, amiért hálát adhatunk Istennek. Mert minden napra van miért hálát adni.

Amikor pedig reggel fölkelek, örülök annak, hogy egyáltalán fölbredtem, és tudok örülni bármilyen apró dolognak, annak hogy egészséges, ép vagyok, és amikor bemegyek a munkahelyemre, hálát adok azért, hogy olyanok között dolgozhatok, akik nem egészségesek és épek, de akiket Isten rám bízott, és adott hozzá türelmet és erőt is, hogy munkálkodhassam közöttük.

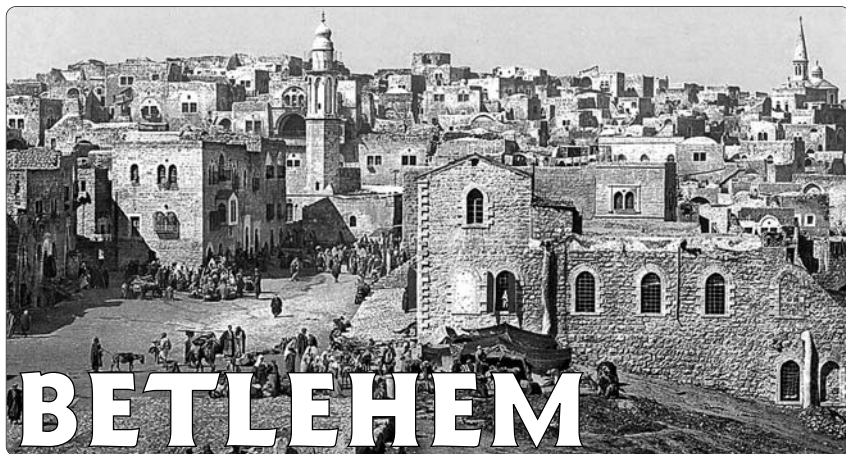
Julika: Este együtt olvasunk Igét, és Liza néni valamelyik áhítatos könyvből is szoktunk egymásnak felolvasni, és amikor együtt imádkozunk, belevesszük mindazt, ami velünk történt egész nap, így egymás-

ról is tudunk mindent. Minden nap hálát adunk a gyülekezetünkért, a gyülekezet tagjaiért, és a családként, a hét unokánkért, hogy megadta nekünk azt a boldogságot, hogy szerethetjük és taníthatjuk őket, vezethetjük őket Urunkhoz, Jézus Krisztushoz. Adja meg ezt az Isten sokáig, míg az időnk be nem telik.

Lejegyezte: Puskás Attila

den sérelemért úgy gondoltam, meg kell mondanom a magamét, mert nem hagyom magamat. Ma már nem mondom meg a magamét. Azt teszem, amit Szász Imre tiszteletes úr is tanácsolt a tavaszi evangelizációján: „az Úrnak mondd el!”. Én is csak az Úrnak mondom el minden panaszom. És csodák csodájára, az Úr mindig valahogy elrendezi a dolgokat.

Egy kis városka Jeruzsálemtől délnyugat felé körülbelül tíz kilométerre, és mégis az emberiség leghalmozottabb helyszíne – **BETLEHEM**. Itt lépett be az Örökkévaló Isten az időbe, az emberi történetbe, a Teremtő Isten a teremtett világba, hogy a világot és benne az embert visszaemlje eredeti helyére: a Teremtőjével való közösségbe. Az efrátaai Betlehemben megszületett a Messiás, az emberek megváltója, szabadítója. A Megváltó földi születésének helyéről, a születés idejéről nem állítottak ki anyakönyvi kivonatot, de Mikeás próféta már hétszáz évvel előbb megjövendölte ennek bekövetkezését: „*Te pedig, efrátaai Betlehem, bár a legkisebb vagy Júda nemzetségei között, mégis belőled származik az, aki uralkodni fog Izraelen.*” (Mik 5,1) – és lám, az „Ige testté lett”. Évszázadok adventje, várakozása után beteljesedett a prófécia.

Betlehem nevének jelentése: „kenyér háza”, ugyanakkor azonban egy konkrét bibliai személy neve is (bár kevésbé ismert). A Krónikák első könyve részletesen felsorolja a zsidó törzsek – azon belül kiemelten Dávid király családja – nemzetségfőit és leszármazottait. A nemzetségtáblázatban olvassuk, hogy Júda elsőszülöttje volt Húr, aki Júda Efráta nevű feleségétől született. Húr fiai: Pénuel és Ezer, akik „Betlehem apjának a fiai”, a Károli fordítás szerint: „Húrnak fiai, aki Betlehem atyja vala” (1Krn 4,4). Így válik érthetővé, hogy Mikeás próféciájában miért szerepel az „efrátaai Betlehem” kifejezés, Júda nemzetségei között a legkisebbként említve.

Betlehem néven két település is ismert volt az ókori Izraelben: a Jeruzsálem közelében lévő városka mellett volt egy Betlehem az északon lévő Galileában is, a Zebulon törzs földjén. Innen származott Ibcán, aki hét évig volt Izrael bírójának (Bír 12,8-10). A júdai Betlehem azonban, amely egy magas dombra épült Jeruzsálem alatt, jóval jelentősebb volt a Biblia szerint. Az efrátaai Betlehembe vezető úton halt meg és itt temették el Ráheld, miután megszülte Benóit, akit Jákób viszont Benjáminnak nevezett el (1Móz 35,18-19). Sírja a mai napig is látható Betlehem északi kapujánál, bár a Jákób által a sírja fölé állított emlékoszlop már nincs meg.

A Biblia szerint a júdai Betlemből nemcsak jó származott, mert innen való volt az a jövevény lévita is, akit Miká fogadott föl házbálványai papjának (Bír 17,7-13), és ugyancsak egy jövevény lévita vett magának innen egy másodfeleséget, aki aztán paráznaságot

követett el, majd Gibea elvetemült lakosai erőszakoskodása következtében meghalt, ami miatt Izrael csaknem az egész Benjámin törzset kiirtotta.

Betlehem a kiinduló- és végpontja Ruth könyvének. Innen származott Elimelek, aki feleségével, Naomival és két fiával az éhínség elől Móáb mezejére költözött. Móáb földjén a fiúk megnősültek, majd miután a család minden férfitagja meghalt, Naomi az egyik menyével, Ruthal visszatért Betlehembe. Ruth itt találkozott a szintén betlehemi Boázsal, aki feleségül vette az özvegyet, Ruth pedig fiút szült, akit a szomszédasszonyok neveztek el Óbédnak (Ruth 4,17). Ő volt Dávid nagyapja, így került a pogány származású Ruth a Megváltó Krisztus családfájába.

Amikor az Úr elvette Sault, elküldte Sámuel prófétát Óbéd fiához, a betlehemi Isaihoz, mert az ő fiát, Dávidot szemelte ki királynak (1Sám 16,1). Sámuel az Úr parancsát teljesítve elment Betlehembe, és Dávidot kente föl királlyá (1Sám 16,13). Így lett Betlehem Dávid városa. Különös párhuzam, hogy még Saul királysága idején – az ismert történet szerint – Dávid megölte a Gátból való filiszteus harcost, Góliátot, a fejét levágta, és elvitte Jeruzsálembe (1Sám 17), amikor pedig már Dávid volt a király, és a filiszteusokkal harcolt, a szintén betlehemi Jaaré-Óregim fia ugyancsak levágott egy óriást, akit szintén Góliátnak hívtak, és Gátból való volt, akinek a lánzsanyele olyan vastag volt, mint a szövöszék tartófája (2Sám 21,19). Dávid király vezérei közé tartozott továbbá Elhánán, a betlehemi Dódó fia, aki valószínűleg ugyanaz az Eleázár (Dódónak a fia), aki két társával együtt elment a filiszteusok által akkor megszállt Betlehembe, hogy ivóvizet hozzon Dávidnak a betlehemi kútból, amely a kapunál volt, de a vizet Dávid végül nem itta meg, hanem kiöntötte áldozatul az Úrnak (2Sám 23,15-17).

Az ország kettészakadása után, Roboám uralkodása alatt Jeruzsálem környékének egyes városait erődítményekké építették, így Betlehemet is (2Krn 11,6), a fogság után pedig júdaiak telepedtek le benne (Ezsd 2,21; Neh 7,26). Az ez utáni időkből már csak Mikeás próféta jövendölését olvashatjuk a Bibliában, amikor Betlehem már egy kicsi és jelentéktelen városkává szürkült, mégis vigasztaló ígért volt Betlehem számára, hogy Isten a kicsinyeket is számon tartja, sőt a Nagy Király is belőle származik majd!

„De amikor eljött az idő teljessége, Isten elküldte

Fiát, aki asszonytól született a törvénynek alátelve, hogy a törvény alatt levőket megváltsa, hogy Isten fiává legyünk.” (Gal 4,4-5) Betlehem bár kicsiny és jelentéktelen hely volt, Isten akaratából mégis az idők teljessége (plenitudo temporum) eljövételének helyévé vált, azaz Betlehemben ért véget az advent, a várakozás ideje, amikor az Atyának úgy tetszett, „hogy megismertesse velünk az ő akaratának titkát, amelyet kijelentett öbénne az idők teljességének arról a rendjéről, hogy a Krisztusban egybefoglal mindeneiket, azt is ami a mennyben, és azt is, ami a földön van.” (Ef 1,9)

Amikor tehát eljött az idők teljessége: „*Felment József is a galileai Nazáretből Júdeába, a Dávid városába, amelyet Betlehemnek neveznek, mert Dávid házából és nemzetségéből való volt, hogy összejárják jegyesével, Máriával együtt, aki áldott állapotban volt.*” (Lk 2,4-5) Itt szülte meg a világ megváltóját Mária, erről a helyről emlékezik meg a keresztyén világ minden karácsonykor.

Krisztus születésének helyén építették fel a Születés Templomát, ez ma a legrégebbi keresztyén székesegyház a világon. A perzsák Kr.u. 614-ben Sárbaraz vezetésével elfoglalták a Bizánci Birodalomtól Palesztinát, kirabolták és felgyújtották Jeruzsálemet, a lerombolt templomok közül egyedül a Születés Temploma maradt épen, mert a napkeleti bölcseket ábrázoló mozaikon őseiket fedték fel, és az irántuk való tiszteletből megkímélték a szent helyet. A templomból lépcső vezet le a születés helyére. Egy fehér márványba foglalt ezüst csillag jelzi a földön azt a helyet, ahol Mária világra hozta Jézust, és amelyen egy latin felirat áll: „Itt született Szűz Máriától Jézus Krisztus”, de azt is jelzi, hogy a betlehemi csillag vezette a három bölcset a gyermekhez, hogy leborulva imádják őt. A templomban van egy másik, rejtett út, amelyet úgy hívnak: az „Ártatlanok útja”, a kisdedek emlékére, akiket Heródes megöletett.

A mi időnkben Betlehem lakosainak hatvanöt százaléka moszlim, a keresztyének lélekszáma öt és húsz százalék közé tehető, hozzá kell tenni, hogy a 80-as években még nyolcvan százalék volt az arányuk. A fallal körülvevett, palesztin fennhatóságú területre izraeli állampolgárok nem léphetnek be, a turisták is csak a katonai ellenőrző ponton keresztül. Fontos zarándokhelyszín a Szentföldön, mely a maga kétszáz ezer lakosával ma Palesztina legfontosabb és legnépesebb települése.

HÍREK NYÁRÁDKARÁCSONBÓL

SZÉP NYÁR UTÁN SZEBB JÖVŐ

Kamilla, mint mindig, jól ápoltan érkezett az alkalomra. Gyönyörű hullámos szőke hajánál csak a ragyogó mosolya szebb. Gyermeki tisztasággal, őszinteséggel szólja: Békesség Istentől! Nem érkezett egyedül. Bence, a kisöccse, édesanyjuk kezét szorítva, küssé szorongva néz körül (alig négy éves), majd elengedi a kezét, s helyet foglal testvére mellett. A terem megtelt. A zenészek játszanak, a hangulat fokozódik. Megkezdődik a várva-várt nyári gyerek-evangelizáció, melynek idei témája: „Az időutazó”.

Kint szikrázva süt a júliusi nap. Szünet előtt,

a hangszerek, a gitár, a fuvola és a harmónium. Mindenki felemeli a kezét, szemét az égre szegezi, dobantó lábbal és dobbanó szívvel dalolja:

„Emeld fel a kezed és áldjad őt, lássa meg a szemed az Üdvözítőt!

Hallja meg a füled, mit mond neked, mozdítsd meg a lábad és járj Vele!

Bal kéz, jobb kéz, emeld a két kezed, bal szem, jobb szem lásd az Úr közel!

Bal fül, jobb fül, halld meg az Ő szavát, bal láb, jobb láb indulj, ne várj tovább!”

Imádság, hirdetés után elköszönünk egymástól. Vége az első napnak.

Gyorsan eltelik a hét. Utolsó nap délután sor kerül a nagy szünetre, melyet játékok, vetélkedők és sok-sok ének tölt ki, és ami izgalmas kincskereséssel zárul. Földbe rejtett dobozokat kell megtalálni, nagy, igazi ásóval kiásni, s a kincseket a csoportvezetők segítségével szétosztani.

*

A szép nyár is elrepült. Szeptember derekán új lendülettel, pihenten és felrészlülve gyülekeztek a gyerekek az óvoda és az iskola udvarán. Becsengettek. Megkezdődött az új tanév, melynek első hétvégéjén vallásórán találkoztunk a gyülekezeti teremben. Elővettük a nyáron tanult énekeket. Van kedvelt ének, választási lehetőség. Tamara mindig a „Kicsi katicabogár ...” című éneket kéri, Alpár a „Mélyből hozzád száll szavam...”-at szereti. S ekkor jött a javaslat, hogy énekeljük el a kedvenc énekeinket azoknak, akik minket nagyon szeretnek, a nagy- és dédszüllőknek, gyülekezetünk időseinek. Szerveztünk idősek vasárnapját. Kitzúztuk az időpontot is, október 27-ére. A kátésok (konfirmációra készülődő ifjak), s az ifisek közül néhányan bekapcsolódtak ebbe a programba. Nyolcvan könyvjelzőt készítettünk, melyen a 91. Zsoltár 4. verse olvasható: „Tollaival fedez be téged, és szárnyai alatt létszen oltalmad; paizs és páncél az Ő hűsége.”

A kijelölt napon több mint százan jöttek el a nyárádkarácson-folyfalvi református templomba. Előfohász és köszöntés után, melyet Zoltán János nyugdíjas lelkipásztor végzett, Rebeka és Eszter fuvola, illetve harmónium kísérete mellett énekeltek együtt a „Fenn a mennyben az Úr minden győztesnek ad...” kezdetű éneket. Az igehirdető a szőlőmunkások példázatát olvasta fel a templomban, melynek kapcsán Istennek azt az üzenetét hirdette, hogy az Úr folyamatosan hívogat, és mindannyiunkra munkát bíz ebben a világban, gyülekezetben, kicsikre, nagyokra egyaránt. A gyerekek, ifjak éneklése, köszöntője következett. Szavalt Tanászi Andi (Túrmezei Erzsébet: A legnagyobb művészet) és Nagy László (Óbecsez István: Szeressétek az öregeket), imádkozott az aszszonyok közül Fehérvári Erzsébet és Kilyén Klára. Végül a konfirmándusok átadták az időseknek a könyvjelzőket.

Szép nyár után szebb jövőnk szépségét a Zsoltár szavaival fejezhetjük ki: „Ímé, mily jó és mily gyönyörűséges, amikor együtt lakoznak az atyafiak!...vének gyermekekkel” (Zsoltár 133,1 és 148,12).

Utolsó vallásórán, már a karácsonyra való tekintettel hangzott el az a kérés, hogy énekeljük a „Mennyből az angyal”-t.

A közelgő ünnepek alkalmából a mennyekből érkező angyali énekkel kívánunk Áldott Karácsonyt a pomázi-csobánkai testvérgyülekezetünk minden tagjának: „Dicsőség a magasságos mennyekben az

melyet játékosan töltenek el a gyerekek, naponként 10 órától énekelnek, rövid, témára hangoló jeleneteket néznek meg, megismerkednek egy-egy bibliai történettel, aranymondást tanulnak. A hátsó sorokban ülő ifjak közül időnként némelyek előre jönnek. Ők a jelenetek előadói, nélküliük lehetetlen a gyerekekkel való foglalkozás. Ötletesen, humorosan, a kicsiket is bevonva adják elő a történeteket.

Szünet. Előtte mindenkit megkínálnak, s evés után végre kimehetünk. A frissen nyírt gyepszőnyeg hívogató, van aki azonnal elterül rajta. A hinta beleszédül, a gyíkok menekülnek, a labda száll, az udvar, a kert megtelik zsvajjal. Istenem! Milyen szép.

Csengetnek. Ezt senki sem várja. A szünet mindig olyan rövid. A tartalmas szünet: érték. Közösségformáló.

Következik a kézimunka. Szünetben a termet pár munkatárs átrendezi. Az asztalokra kirakják a kézimunkához szükséges kellékeket. A vezetők bemutatják a munka menetét, a modellt. A gyerekek hangyaszorgalommal látnak hozzá, folyamatosan kérdezve: így jó, így jó? Aki elakad, azonnal segítséget kap. 12 órára mindenki kész. Elégedettség, sikerélmény tölti el a kis szíveket, miközben a bibliai történet is elszórja kis magjait odabent. Megszólalnak

Istennek, és e földön békesség, és az emberekhez jóakarati!” (Lk 2,14)

Áldás, békesség! Békesség Istentől!

Labancz Gyula lelkipásztor
Nyárádkarácson

Suhajda Erzsike minden szeretetvendégség lelke

A csobánkai szószezsztentelési ünnepség résztvevői

„Ne szeresd az alvást, mert elszegényedsz; tartsd nyitva a szemed, és jóllakhatsz kenyérrel.” (Péld 20,13)

ÉV VÉGI VISSZATEKINTÉS

Kedves Testvérek!

A 2013. év végéhez közeledve, az egyházi újév kezdetén lassan készülnek statisztikáink, beszámolóink, arról, hogy mit is kaptunk, tettünk „Pomáz évében”.

Elsőként szeretnék arról szólni, hogy Isten új ajtót nyitott a hitoktatás területén. Az évtizedeken át hűségesen végzett fakultatív hitoktatás mellett szeptembertől elindulhatott a szabadon választható, de kötelező református hitoktatás. Sok imádság, jelentés, munkaterv készítése után örömmel számolhatok be arról, hogy Pomázon és Csobánkán – óvodás kortól a konfirmációig – 19 csoportban összesen 204 hittanосunk van, akik közül 60 gyermek választotta beiratkozáskor az új rendszerű hittant. A lehetőség egyben kihívást, és a jövő átgondolását is jelenti, hiszen a

A gyermekfoglalkoztatásban

későbbiekben meglévő csoportjaim (11) mellett már több hittanórát magam nem tarthatok.

A nagyhéten került publikálására a 2011. évi népszámlálás első adataira. Pomázon a 16.622 lakosból 1982-en; Csobánkán pedig 3153 lakosból 274-en vallották magukat reformátusnak. Társegyházközségünk – a bennünket is elgondolkodtató orszá-

gos fogyás ellenére – az Északpesti Református Egyházmegeye ötven gyülekezetéből az első tíz egyike.

Ebben az évben bekapcsolódhattunk a nemzetközi ProChrist evangelizációs sorozatba, Pomázon és Csobánkán öt-öt estén át Szaszák Imre törökbálinti, és Harkai Ferenc Csaba kispeszt-központi lelkipásztor hirdette Jézus örömhírét közöt-

Az új kiskelyhek

tünk. Minden vasárnapi szolgálatunk pedig meghallgatható gyülekeztünk naprakész www.pomaz.reformatus.hu oldalán. Három új szolgálati ág alakult: a bibliaolvasó kör, a kiránduló kör és hagyományteremtő céllal a jótékonyági baba-mama alkalom. Emellett tartós ételmiszerrel támogattuk az orbottyáni Juhász Zsófia Református Szeretetotthont valamint Bibliákkal a Ráckeresztúri Drogterápiás Otthont.

A nyár legszebb pillanata volt csobánkai ünnepi istentiszteletünk. Közel egy

évnyi kitaró és hűséges munka eredménye, hogy Isten dicsőségére elkészült gyönyörű, faragott szószejkünk. Hálaadó alkalmunk ünnepi igehirdetője Dr. Szabó

Bíró Kriszti és édesanyja, Katika

István püspök úr volt, mivel együtt örvendezhettünk a teljesen megújult imaházban.

Pomázon – az őszi ablakcseréssel – a csendes imádság házává vált a korábban motorzúgástól hangos templom. Új bútorzatot kapott a gyülekezeti ház gyermekfoglalkoztatója, ahol végleges helyére került a mára gondosan és szakszerűen rendezett

több száz éves egyházközségi irattár is. Pünkösdkor pedig együtt úrvacsorázhattunk az újonnan vásárolt százötven ezüstözött kiskehelyből.

Szeretném megköszönni minden gyülekezeti tagunknak, hogy áldozatvállalásával együtt szolgálhattunk biztonyságtételekben, diakóniában, beteglátogatásban, babák, gyermekek és ifjak közötti munkában, megkereszteltek felköszöntésében, hitoktatásban, énekkarban, énektanításban, zenekántori szolgálatban, az Úrasztala megterítésében, újságszerkesztésben, pénzügyi- és építési munkában, karbantartásban, takarításban, templom virággal történő díszítésében, kert- és temető rendezésben, alkalmak szervezésében.

Koncné Cseri Brigi

Családommal együtt köszönjük, hogy imádságaikban hordoztak bennünket, hűséges szolgálattal segítették Isten Országának épülését! Soli Deo Glória!

Nyilas Zoltán lelkipásztor

A gyülekezet novemberben a kőhegyi János-forráshoz kirándult

SOÓS LÁSZLÓ VÁRD MINDENNAP! (Mt 24:23-44; 1Kor 1:4-9)

Hogy lesz majd a végső idők története? – megkérdezték
Jézustól a tanítványok, s ím, hallották feleletét:
Akkor nemzet nemzet ellen, ország ország ellen támad,
És gyötrik majd éhínségek lakosságát a világnak.
A föld remeg, és romba dől ország-világ sok városa,
Az is, mely a hegyen épült, s melynek partját tenger mossa.

Akkor sokan meggyűlönek titeket az én nevemér',
Hit, szeretet vagy barátság a népek közt semmit sem ér.
Lesznek majd kivallatások, és sokan eltántorodnak,
Hosszú sora sorakozik fel a hamis profétáknak.
Sokasodik a gonoszság, a szeretet meghidegül,
És csak aki végig kitart, egyedül csak az üdvözüli.

Pusztító utálatosság tűnik fel, mint megmondotta
Jövendölésében régen a nagy Dániel proféta.
Lesz akkor nagy nyomorúság, amilyen még sohasem volt,
De az Ige nem hallgat el, hallani, mit az Isten szólt.
Vigyázzatok, hogy titeket akkor meg ne tévesszenek!
Lesznek hamis hirdetői mindenütt az én nevemnek.

Közvetlenül ama napon, a nagy nyomorúság után
A nap elsötétedik, nem jár tovább a maga útján,
A hold sem fénylik már többé ezüstösen fenn az égen,
Nincs, mi világítson éjjel, ráborul az éj sötétén
A földre, és a csillagok az égboltról lehullanak,
Semmi semmit nem tart többé, a nagy erők szétbomlanak.

A föld minden népe jajgat, és kik szabadítót várnak,
Egyszer csak megpillanthatják jelét az Emberfiának.
De hogy ez mikor történik, azt ma senki nem tudhatja.
Az Úr szava az Őt váró népet ekképp vigasztalja:
Hű az Isten, ki elhívott közösségre Szent Fiával,
A mi megváltó Urunkkal, szabadító Krisztusunkkal.

Várod-e Őt minden napon? Mert úgy jó el, mint a tolvaj
Az éjszaka sötétjében, csendben, titkon, nem nagy zajjal.
Nézel-e a fényes égbe, ha ma nincs is ott semmi jel?
De amikor nem is sejtéd, Jézus Krisztus akkor jön el.
Nem tudhatod, mikor lesz az az utolsó találkozás,
Ha feltűnik az égi jel, s véget ér a várakozás.

Nem az fontos, hogy mikor lesz, hanem az, hogy készen legyél,
Várd mindennap, mert nem tudod, hogy mikor ér véget az éj,
Mikor az Emberfiának jele felragyog az égen.
Vigyázz, figyelj, az a nagy nap váratlanul hogy ne érjen!
Azt ígérte, és ez úgy lesz, akkor véget ér a világ,
Nem lesz már ég, nem lesz már föld, csak az örökkévalóság.

Vár rád Urad otthonodban, melyet neked elkészített.
Ott nem lesz éj, bűn, sötétség, nem lesz sem meleg, sem hideg.
Nem lesz idő, és nem lesz tér, nem lesz anyag, csak a lélek.
Ott fájdalom sem lesz többé. Halál sem lesz ott, csak élet.
Könnyhullatás sem lesz ottan, és láthatod majd az Istent,
Mert Megváltód drága vére eltörölte bűnöd itt lent.

(Soós Laci bácsi a verset elmondta a november 3-ai
istentiszteleten)

KONFIRMANDUSOK NÉVSORA

NAGYKÁTÉSOK

Pomáz:
Balogh Laura
Rudolf Mónika
Osváth Míra
Mazaray Médea
Lázár Árnika
Lagoas Liliána
Kis Boglárka
Jánosa Noémi
Gáspár-Bódi Dorottya
Bíró Anita
Pálffy Zsuzsanna
Csobánka:
Drevenka Dániel
Czender Henrietta
Kerekes Johanna

KISKÁTÉSOK

Pomáz:
Szilágyi Barbara
Malárik Anett
Szucsics Adrienn
Stucsics Brigitta
Szucsics Nikolett
Katona Vivien
Molnár Petra
Osváth Csanád
Zilahi Dorottya

Csobánka:
Geszti Kristóf
Fehérvári Ákos
Kodolányi Maja Zulejka
Mátyás Hunor

IFJÚSÁGI CSENDES NAP 2013. november 9.

„Honnan tudná ezt Isten?” címmel rendeztünk ifjúsági csendesnapot november 9-én, Pomázon a KIE házban. Dél előtt tíz órára érkezett a gyülekezet ifjúsága, valamint a kis- és nagykátésok, közel harminc fő. A végig jó hangulatban zajló alkalmat *Bíró Krisztina* vezetésével énektanulással kezdtük, majd ismerkedéssel és játékkal folytattuk. Az ezt követő rövid pihenő után a minket foglalkoztató „Miért?” kérdésekről beszélgettünk *Nyilas Zoltán* lelkipástorunk vezetésével, a 73. Zsoltár alapján.

A közös gondolkodás során a foltmanók története világított rá, hogy sokszor azért kell a rögzös utat végig járnunk, hogy az ott szerzett tapasztalatok formáljanak át minket. Az alkalmat végül egy közösen készített, majd elfogyasztott ebéddel zártuk.
Csékó András

SZUPPLIKÁCIÓ 2013. november 10.

A Szentendrei Református Gimnáziumból érkező 7/b. osztály szupplikáció (gyülekezet látogatás) a pomázi templomban, Tóth Enikő osztályfőnök (gyülekezetünk tagja) vezetésével.

Gyermekszolgálat a november 10-ei istentiszteleten

A HITTANOKTATÁS TAPASZTALATAIRÓL

Sok minden kavarg bennem, amikor végiggondolom ezt a néhány hónapot, amióta az iskolákban bevezették a hit- és erkölcsstan oktatását. Kettős helyzetben vagyok, mert mérlegelnem kell, mint tanító, és mérlegelnem kell, mint hitoktató. Mégis azt mondhatom, hogy szerencsés vagyok, hogy végre eljutottunk oda, hogy órarendbe beiktatva tarthatjuk a hittant.

Azért is érezhetem szerencsés helyzetben magam, mert abban az iskolában tanítok hittant, ahol nap, mint nap a gyerekek között forgolódom, így gyakorlatilag nem vagyok ismeretlen nekik akkor, amikor az első órára gyűjtöm össze őket. Sok mindent tapasztalok természetesen, jót is és rosszat is, szülők és kollégák részéről egyaránt, de azt látom, hogy a kezdeti nehézségeket legyűrve változnak a vélemények.

A gyerekek néha tanúsítanak ellenállást, de az óra végén úgy távoznak, hogy jó volt az óra. Kollégák is kérdezték már, hogy „mi történik a hittanórán, mert ez a gyerek kedvenc órája”. Nos, ilyenkor csak annyi a felelet, hogy nem csinálok semmi különösét. Ilyenkor érezhető, hogy nem én munkálkodom az órán.

Bízom benne, hogy évről-évre több olyan szülő lesz, aki gyermekének a hittanoktatást választja.

Bíró Krisztina

AZ ÚR DICSŐÍTÉSÉRŐL

Cseri Istvánné levele Haraginé Csuta Annához 2004-ből

Kedves Panna Testvérem!
(Levél Dömösről, egy pomázi testvérem.)

Nem tudunk beszélgetni, mert előbb el kellett menned, ezért leírom neked néhány gondolatomat.

Először is köszönöm, hogy elhozta Elza nénit, jó, hogy lehet rád számítani, áldjon meg az Úr, minden önzetlen szeretetszolgálatodért, elérhetőségedért, készségedért a jóra!

Nagy örömet jelentett számomra, hogy ott lehettem köztetek, de részben fájdalmat is, mert itthon sokszor arra gondolok, mennyivel jobb lenne, ha lehetőségem lenne olyan jó kis lelki közösségbe járni, mint a pomázi (ökumenikus kör), akkor nem fásulnék úgy el, mint ahogy itt néha érzem magam, ahol

erősítenék engem is és buzdítanának... stb., de be kell látnom, hogy a lelki-szellemi hanyatlás nem időhöz, térhez, közösséghez, csoporthoz köthető, csakis a személynek az Úr Jézushoz való viszonyulásához.

Újra és újra rá kell jönnöm, az Úr rávezet, amikor már lelkileg haldoklom, hogy boruljak le előtte, tárjam ki a szívem őszintén, tegyem ki a lehangoló érzéseimet, a kritikus gondolataimat, összegyűjtögetett sérelmeimet, kavargó gondolataimat, egoista kívánalmait, ilyen-olyan vágyaimat, a magam felértékelését, kétségeimet, félelmeimet, aggodásaimat, kételyeimet, engedetlenségemet stb. – amik elszakítanak az Úrtól, és okozzák a lelki-szellemi hanyatlást –, és ezektől megszabadulva tudom ismét dicsérni és magasztalni az Úr nevét.

Olvastam valaha egy kis füzetet, aminek a lényege az volt, hogy lelki ébredés csak bűnbánat és bűnvallás nyomán támadhat. Ezzel egyetértek.

Most tehát azt tanácsolom nektek, pomázi testvéreimnek – minthogy a téma az volt, hogyan, milyen módon illik és kell dicsőíteni az Urat –, hogy tartsatok bűnbánatot – ki-ki miben igazodik a világhoz –, elfordulva mindentől, ami a föld felé húz, szíveitek emeljétek az Úr felé és ha beteltek az Úr szerelmével, majd Ő indít az imádat formájára fel is. Az Úr Jézus arra tanít, hogy lélekben és igazságban kell imádnunk az Urat, az Atya ilyeneket keres. A mennyben az angyalok nem beszélnek meg előbb, hogy hogyan kellene énekelniük: Szent! Szent! Szent a seregek Ura! Stb. Sem a mártírok lelkei nem tanácskoznak arról, hogyan kellene figyelmeztetniük a Fel-

ségest, tegyen már igazságot, azt zengik kórusban: „Meddig tűrsz még és nem teszel igazságot?” Vagy a Vörös-tengeren való átkeléskor – nemde körbeálltak és táncoltak örömiükben az emberek Mirjám énekére, vagy Dávid kívül tanácskozott, hogy hogyan adjon tiszteletet az Úr szentségének?

Mi magyarok sokat beszélünk, és ezzel elveszünk az időt attól, amit tennünk kellene. De lehet más népek is így vannak ezzel, míg meg nem újulnak.

A minap Szentendrén a HÉV állomás előtt két kislány teli torokkal énekel karácsonyi énekeket, míg a vonatra vártak – nem evangelizációs szándékkal –, a padon ültek, csak gondolom a szívük volt tele. Tanulók voltak. Így kellene minden hívőnek a világ „bolondjává” lenni s egyben a világ „sójává”. Csak mi ezt nem vállaljuk. Miért?

Itt Dömösön az egyik postás egy erdélyi fiatalember, három gyerekkel, a testvérgyülekezet tagja, folyton énekel, mit sem törődve a véleményekkel. Miért? Mert vállalja a kicsinységet. A hívők nagy részét elcsábította a világ. Nagy akar lenni, VALAKI, tiszteletre méltó, tekintéllyel rendelkező, semmiképpen nem Isten bolondja. Pedig ezt a világot Isten az Ó bolondjai által őrzi meg. A hívők nem akarják ezt tudomásul venni, azt, hogy só és világosság vagyunk a világban, kell hogy legyünk. És mi szüksége van ránk az Úrnak, ha elvesztjük az ízünkét?

Várán várjuk a mi Királyunkat, ugye? Menjünk hát eléje SÓ-várgó vágyakozással és vigyük egész valónkat, dicséretünket, hálaadásunkat, imádatunkat, hódolatunkat tilve, állva, térden vagy arcrá borulva, de tiszta és teljes szívvel!

Csókollak! Kati
(Cseri Istvánné)

Dömös, 2004. július 23.

"Dicsérjétek az Urat!"

IMRE LAJOS GRAFIKÁINAK KIÁLLÍTÁSA

Gyülekezetünk első alkalommal rendezett képzőművészeti kiállítást, melynek megnyitójára 2013. november 16-án került sor a pomázi gyülekezeti házban. A reprezentatív kiállításon IMRE LAJOS grafikusművész grafikáiból kerültek bemutatásra életművének meghatározó darabjai, melyeket karácsonyig tekinthetnek meg az érdeklődők. A kiállítást DR. BIBÓ ISTVÁN művészettörténész nyitotta meg, megnyitó beszédét az alábbiakban közöljük.

Tisztelt megnyitó közönség, kedves barátaink, kedves pomázi gyülekezet!

34 éve átlagosan nagyjából négy évente kerülök abba a helyzetbe, hogy Imre Lajos felkér kiállításának megnyitására; 1979 óta ez a mai a nyolcadik ilyen alkalom. Nehéz ilyenkor újat

Dr. Bibó István

mondani, különösen akkor, ha a kiállító maga sem tartozik a mindig és minden áron újítani akaró művészek közé; de szerencsére a megnyitótól sem azt várja, hogy minden áron újat mondjon. Ezért engedjék meg, hogy alap gondolatként a legelső, 1979-es megnyitómhoz is visszanyúljak. Imre Lajos művészete ugyanis azok számára, akik régóta ismerik, a *hűségéről* szól, ami ritkaság. Elsősorban nem önmagához, nem is egy stílushoz vagy műfajhoz hű, hanem az Alföldhöz, ahol született, Erdélyhez, ahonnan származik, s a mindkettőt magában foglaló hazához s annak történelméhez, és a hazát is magában foglaló Európához; de ugyanígy, ugyanilyen hűségéről a lelki-szellemi helyekhez, lelki-szellemi tájakhoz és otthonokhoz: családhoz, közösséghez, nemzethez; munkához, szakmához, hivatáshoz; reformátussághoz, protestantizmusához, keresztyén-séghez (ez is Európa – csak nem földrajzi értelemben). (Zárójelben, kommentár nélkül idézet a Példabeszédek könyvéből: „A legtöbb ember talál valakit, aki jó hozzá; de hű embert, azt ki találhat?” (Péld 20,6) Az itt látható grafikák nézője viszont joggal kérdezheti: tényleg elfér-e ennyi minden ezekben a – többnyire tenyérnyinél alig nagyobb – művekben? Erre majd befejezésül szeretnék válaszolni, de a választ messzebbről kell kezdenem. (Ne tessék rettegni, nem lesz hosszú).

A fa- és linoleummetszés sajátos, intim mű-

faj. Nem igényli, sőt nem is bírja a nagy méreteket, s nem alkalmas szélsőséges újítások kikísérletezésére; ezzel szemben alapként komoly rajztudást, továbbá biztos kompozíciós készséget és arányérzést kíván, a kivitelben pedig elmélyedést és kézműves gondosságot. Imre Lajos ezt a csöndet és elmélyedést igénylő műfajt választotta, s feltűnő, hogy e műfajon belül is mennyire vonzódik a kis méretekhez; pedig ezekre fokozottan érvényes, amit a kompozíciós készségről és arányérzéről mondtam. Egy nagyméretű festménynek, ha elhibáztunk is érezzük egészében, lehetnek szép részletei, megkapó megoldásai; egy exlibris viszont vagy jó, vagy nem. A „kis” műfaj művelője bizonyos értelemben nagyobb kockázatot, nagyobb felelősséget vállal. Imre Lajos tehát nem jár művészileg kényelmes utat, amikor exlibrist vagy újévi üdvözlőt készít. Másról van itt szó.

Érzésem szerint arról – vagy hasonlóról – amit Fülep Lajos fejtett ki 1956 nyarán egy előadásban, Rembrandt születésének 350. évfordulóján a németalföldi festéssel kapcsolatban. Ő arról beszélt, hogy a holland festők akkor fordultak látványosan és határozottan az ember belső világa és legszűkebb hétköznapi környezete felé, amikor logikusan ennek az ellenkezőjét lehetett volna várni. A középkorban az ember és a Föld

volt a mindenség központja, Kopernikusz óta viszont az univerzum kitágult, az ember és a Föld kicsivé zsugorodott; s nagyjából ezzel egyidőben, a nagy földrajzi felfedezések következtében az európai ember megszokott környezete is nagyon kicsivé vált a Földön. Ugyanakkor megnőtt az ember gazdagsága is (gyarmatok), de egyúttal egyre pusztítóbbá is vált: éppen Rembrandt idejében dült az addigi legpusztítóbb háború 30 évig Európában. A világ tehát végtelen, az ember kicsi, jelentéktelen és tehetetlen, még saját gazdagságával és hatalmával szemben is. Mégis – vagy éppen ezért – ekkor lett igazán fontos a festőknek az egyes ember, annak mindennapi világa: megjelennek a parasztok a képeken s a képek a holland parasztházak falán. S Fülep Lajos szerint a ma embere azért vállalhatja kortársának – modernnek – Rembrandtot és társait, mert ugyanabban az egyre gyorsuló világ-kitágulásban él; és ma is az az érvényes, értékes válasz, amit akkor ők adtak.

Úgy érzem, Imre Lajos művészete mögött is valami hasonlót kell meglátnunk. Ma az ember még kisebbre zsugorodott az univerzumhoz képest. Tovább nőtt persze a gazdagsága és hatalma is, de megnőtt tehetetlensége is a saját gazdagságával szemben. A Földet a XX. században erőszak- és hazugság-hullám öntötte el, s ma sem lehetünk biztosak abban, hogy ennek vége van-e. Használati tárgyként és szemétként műanyag borít el bennünket. Az ember tehetetlennek érzi magát; de a művész időnként fát és vésőt vesz a kezébe, pár heti munkával elkészít egy 5x6 centiméteres dűcöt téli tájban álló falusi templom képével, s újévi üdvözlétként elküldi barátainak azzal, hogy „Békesség néktek”. Ez az ő válasza arra, ami mindannyiunkat körülvesz és foglalkoz-

tat. Ennek a válasznak el kell férnie egy borítékban; egyébként pedig nincs szükség hozzá meghökkentő fogásokra, sem legeslegújabb technikai vívmányokra. Ne is keressünk ilyeneket Imre Lajos munkáiban; vegyük viszont észre, hogy magatartása és művei arról az egy szükséges dologról beszélnek, amely – akár bevalljuk, akár nem – mindannyiunknak többé-kevésbé hiányzik.

Imre Lajos
grafikusművész

A pomázi református templom

lusztráljam egyik metszetével, amelyet több mint 30 éve kaptam tőle; és elnézést kérek azoktól, akik ezt egyik korábbi kiállítás megnyitón már hallották. A metszet körülbelül tenyérnyi helyet foglal el, és egy városszéli vagy faluszéli mezőn álló, vékonytörzsű fákból álló fiatal, kissé csapzott facsoportot ábrázol, talán viharos, de inkább csak sötétlő ég alatt; a talajon kisebb hepehupák és gízgázok felhagyott szántóra vagy legelőre emlékeztetnek, az előtérben néhány bárány legeleszik, s a háttérben távol apró házak jelzik a település éppencsak látható szélét. Az ábrázolt táj, mint táj, nem jelentékeny és nem látszik érdekesnek; a belőle kivágott kép, mint kép, nézőpontját és kompozícióját tekintve jó kép. Az ütés akkor éri az embert, amikor közel hajolva elolvassa a kép alatt Imre Lajos rájegyzését: „Az aradi vesztőhely. Fametszet, 1968.” Utána már tényleg csak az a kérdés: mennyi szülőföld,

Az itt kiállított képek elemzését nem tekintem feladatomnak; arra viszont fel szeretném hívni a figyelmet, hogy Imre Lajos munkásságának legfőbb művészi értéke és teljesítménye – szerintem – a fametszet és linoleummetszet lehetőségein belül elért igen nagy változatosság. Pedig „kis” műfajának határait alig lépi át más műfajok felé – de tágítja mélységben és magasságban, térben és időben. Témái: templomok, iskolák, kollégiumok; elődök,

Az aradi vesztőhely

Bögözi részlet (Erdély) - limó 1978.

példaképek, mesterek; épületek utcaképek, tájak; ígék, feliratok, köszöntések. A témában és látványban meglátja a képet; a képpel tud gondolatot ébreszteni; tájat, épületet tud jelképpé is tenni. És engedjék meg, hogy befejezésül ezt a tételt il-

mennyi haza, mennyi történelem és mennyi Európa fér egy tenyérnyi helyen ábrázolt, tulajdonképpen jelentéktelen tájba, egy városszéli birkallegelő képebe. Szerintem sok; arra pont elég, hogy az ember kénytelen legyen behunyni a szemét és megküzdeni a feladattal, mint Weisz a Pál utcai fiúk-ban: elbőgje-e magát vagy nem.

Ez a metszet itt most nem látható; de azt remélem, hogy az itt kiállítottak között fognak találni olyanokat, amelyek – talán hasonló intenzitással – megszólítják Önöket. Ezzel a kívánsággal nyitom meg a kiállítást.

Dr. Bibó István

(IMRE LAJOS grafikusművésszel idei pünkösdi számunkban olvashattak interjút.)

Könczöl Dani bácsi és Eszter néni a kiállítás nézőiként

GYÖNGYÖSI LÁSZLÓNÉ

ÓDA AZ ÚRHOZ

Az egek dicsérve dicsérek,
A hegyek zengve zengik nevedet,
A szellő suttogásában is benne vagy,
A nap melegével is Te üzensz, Uram.
Az esőcseppekben is Téged ismerlek fel,
Az esti holdfény is Rád emlékeztet,
A csillagok ragyogása Lelked kisugárzása,
Köszönöm, hogy vagy, hogy vársz, Uram!

JÉZUS HÚSÉGE

Jézus az, Ki nem hagy el,
Jézus az, Ki megtalál,
Csak várj csendben, türelmesen.

Csak a szívedre hallgass,
Ő nem vét el semmit sem,
Ő téged megtalál.

Irányítja életed,
Segít néked szüntelen,
Csak jól figyelj Réá!

Benne bízza életed
Csak a hitben élheted,
Így nyersz örök életem.

KARÁCSONYI VÁRAKOZÁS

Eljött ismét advent első hete.
Uram, bocsájtás békességet a földre,
Add, hogy a fegyverek elnémuljanak,
A harangok ünnepre szóljanak.
Békesség, békesség! – mondják mindenfele,
A gonosz szellemnek ne legyen ereje.
Egyszülött Fiad születését zengjék,
A hatalmad, dicsőséged énekeljék.
Legyen ég és föld ünnepi díszben,
A csillagok ragyogjanak az égen.
A földön a fenyők ünnepi fényben,
Szent Karácsony napját hirdessék csendben.
Békesség szálljon le minden lélekre,
S ha lehet, maradjon meg
Míndez az új esztendőre.

TE URAM VAGY

Te nékem Uram vagy, én néked gyermeked.
Uram, Hozzád száll háláadó énekem.
Teáltalad lettem, Tebenned élhetek,
Tehozzád kiáltok, Hozzád imádkozom.
Te nékem Uram vagy, én néked gyermeked.
Hozzád száll fohászom, Téged magasztallak,
Nagy szükség idején Téged hívvlak, Uram.
Áldom Szent Nevedet, dicsőítlek, Uram,
Erős hitben tarts meg, szívembe szeretetet adj.
Te nékem Uram vagy, én néked gyermeked.
Uram, Hozzád száll háláadó énekem.

NAGY IDŐK HÍV TANÚJA

BESZÉLGETÉS DR. BIBÓ ISTVÁN MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSSEL

– *Honnan ered az ismeretése Imre Lajosnál?*

– Először is távoli rokonság van köztünk, mert az én anyai nagyapám, Ravasz László egyik unoka-testvérét vette el feleségül idősebb Imre Lajos, a későbbi neves kolozsvári teológus professzor, aki pedig Imre Lajos nagybátyja volt. Egyszer-kétszer találkoztunk gyülekezeti ifjúsági közösségekben, és bár nem egy helyre jártunk, de a barátság megmaradt. Majd engem kért meg 1968-ban, hogy legyek az esküvői tanúja, 1979-ben pedig én nyitottam meg az első önálló grafikai kiállítását Hódmezővásárhelyen. Az egymás iránti rokonszenvünk akkor váltott át in-

szépet tükrözik vissza. Milyen esztétikai értéket képviselnek ezek a grafikák?

– Ez egy nagyon szellemes és Hamvasra jellemző megfigyelés. Én magam is a hagyományosabb, természetelvi művészetet érzem magamhoz közelebb állónak, jobban tudom azt követni és értelmezni, jobban is megszólít. Imre Lajos képeit nézve nagyon sok mögöttes tartalmat is kap az ember, és ezek a gondolati tartalmak olyanok, hogy nem kell erőlködni, hogy az ember mindenáron valami interpretációt belemagyarázzon. A metszet egy olyan műfaj, melynek műveléséhez nyugodt, szelíd emberek kell lenni, de én

nagyon kedvelem Imre Lajosban azt, hogy a nyugodt szelidsége mögött ott van a világgal szemben egy határozott vélemény, értékrend, amit képvisel. Megáll, szemléli, szembesül ezzel a világgal, és eldönti, hogy mi fontos és mi nem fontos. Például az aradi vesztőhely fontos, de csak egy fa, vagy facsoport az kevésbé fontos. Nem véletlen, hogy milyen műemlékeket figyel meg. Ha népi, az is fontos, ha erdélyi és református, az is fontos. Aztán Bethlen Gábor, Ravasz László és Márton Áron közé bekerül Radnóti Miklós portréja is (ahogy ez

egy kiállításon történt), tehát minden emberből tud jelképet is csinálni. Ehhez persze a befogadónak is kell, hogy valamilyen fogékonysága és ismerete is legyen, és Imre Lajos számít is erre a tudásra, így hat ránk a képeivel.

– *Őn karácsonyi gyermek, hiszen december 25-én született. Hogy élte meg gyerekkorában ezeket a születésnapokat az ünnep „ármékában”?*

– Én nagyon jól! Mindenki sajnálkozott, hogy biztos kevesebb ajándékot kapok, mert hogy egy füst alatt elintézik a karácsonyt és a születésnapomat, de engem sose zavart. Mások is inkább érdekesnek tartották ezt az egybeesést. A családban nem volt folyton hangszülőzva ez a dolog, és a szüleim e-

miatt nem emeltek a testvéreim fölé, hanem ugyanúgy kezeltek mindannyiunkat. Én később ironizáltam magamon, hogy „hát szép kis ajándék voltam én”. Arra emlékszem, hogy – mint minden „rendes” családban – mindig egy kicsit elcsúszott a szentesti ünneplés, de minden ugyanúgy zajlott, ahogy egy átlag értelmiségi református családban az lenni szokott. Aztán máshogy zajlott, amikor az apám be volt csukva, mert akkor nekem kellett már karácsonyfát vennem, és mindent magam intéztem, de más értelmet nyert a karácsony azután, hogy a budai várbeli evangélikusokból kivált kis magángyülekezet ifjúságához csatlakoztam egy osztálytársam hívására, amelyben megtértem, és amelyből olyan erőforrást kaptam, hogy ezt az apátlan időszakot különösebb lelki sérülés nélkül át tudtam vészeln.

– *De gondolom Isten erőforrását a nagyapa, Ravasz László is közvetítette a családban.*

– Érdekes módon órá azután találtam rá igazán, mint ilyen emberre, amikor már magamat is úgy tartottam számon, hogy hívó ember vagyok. Ő nyugodt, józan, a dolgokat helyére tevő, számomra egyértelműen hiteles hívó ember volt, aki mindenben ragaszkodott, illetve ragaszkodni akart a keresztyén mércéhez, és aki emiatt idősebb korában nagyon komoly és mély bűnbánattal említette életének tévedéseit, és – részben a politikai kényszerűségek alapján hozott – rossz döntéseit. Nagyon szoros, igazi nagyapa-unoka kapcsolat volt közöttünk, sok szép emlékem fűződik hozzá. Apátlan éveimben igazi támaszom volt, gyakorlati és lelki értelemben egyaránt.

– *Az apátlanság nyilván édesapja 56-os szerepvállalásával áll összefüggésben, hiszen Bibó István az 1956-os forradalom idején Nagy Imre*

Dr. Bibó István

tenzivebb kapcsolatra, amikor a Baár-Madas Református Gimnáziumba kerestünk igazgató-helyettest, és a feleségemnek eszébe jutott Imre Lajos felesége, Éva, aki aztán el is vállalta, és nagyszerűen el is látta ezt a feladatot, pedig ebben az időben már túl volt a betegségének első fázisán. Az iskola miatt aztán Lajossal is rendszeresebbé váltak a találkozásaink, időnként felkért egy-egy kiállítás megnyitóra, azt hiszem majd minden másodikat én nyitottam meg. Ha jól számolom, ez volt a nyolcadik.

– *A megnyitóbeszédében azt mondta, hogy Imre Lajos nem tartozik a mindig és minden áron újítani akaró művészek közé. Lehet akkor még újat mondani az ő művészetéről?*

– Mint minden igazi művész, mindig ugyanarról beszél, de a művészi megvalósításnak önála van annyi hitele, hogy nem válik megszokottá, engem legalábbis mindig megszólít.

– *Hamvas Béla szerint az absztrakt jelentése: elvont – az igazságtól, a lényegtől, az egészről, a létől. Imre Lajos grafikai viszont ennek éppen az ellenkezőjéről tanúskodnak, a valóságot, a teljességet, a*

Ravasz László az unokáival

kormányában államminiszter volt, és Ravasz László is benne volt a történelem sűrűjében, mindketten megszenvedve később a megtorlást, édesapját be is börtönözték. Ekkor Ön már kamasz fiú volt, milyen emlékei vannak erről az időszakról?

– Emlékszem például, amikor nagyapám 1956. november 1-jén egy rádiónyilatkozatot olvasott fel, amit a mi lakásunkban vettek fel a Berkenye utcában. November 4-én apám átvitt nagyapám Bimbó úti lakására, mert ott egy használhatóbb és jobb pince volt, és nem lehetett tudni, hogy az oroszok fogják-e bombázni a várost. Egészen karácsonyig voltunk nagyapámmal. Én a fürdőszobában aludtam. Miután mindenki lefürdött, a kád mellett leterítették egy matracot, meg egy pokrócot, azon aludtam. Amikor már látszott, hogy a harcok nem nyúlnak föl a Rózsadombig, akkor nappal átmentünk a Berkenye utcába, kicsit befűtöttünk, hogy ne fagyjanak be a csövek, majd visszamentünk nagyapáméhoz. Akkor két hónapig nem volt iskola, mi pedig minden vasárnap elkísértük nagyapámat a templomba, és meghallgattuk az ígéhirdetését.

Bibó István és Ravasz László Leányfalun 1967-ben

minden jel szerint Nagy Imre kivégzésének nemzetközi visszhangja és Nehru határozott intervenciója következtében – elálltak ettől, és életfogytiglanra ítélték.

– Az előbbieken utalt arra, hogy az apátlanság éveiben Ravasz László nemcsak nagyapja, hanem támasza, lelki atyja is volt. Hogyan tudta segíteni a nehéz években, majd később, amikor már felnőttként élte az életét?

– Bár nagyapám nagyon elfoglalt ember volt, ám mindig volt rám ideje, és már az nagyon jó érzés

volt, hogy van, akivel beszélhetek a dolgaimról. A családban amolyan pater familias volt, de ugyanakkor szeretetteljes, kedélyes ember, aki jókat tudott nevetni, és közvetlen tudott lenni velünk. Derűsen túrte, mikor némelyik unokája – elhagyva a 19. századból örökölt szokást – tegezni kezdte, mi pedig – nem is mindig a háta mögött – csak egyszerűen a „szent öreg”-nek hívtuk. Az természetes volt, hogy anyámban

tartotta a lelket, emellett azonban nagyon sok gyakorlati segítséget is adott. Nyaranta például „vendégül látott” minket a leányfalui nyaralójában, amely akkor már állandó lakása is volt, ezekre a nyaralásokra ma is nagyon szívesen emlékszem. Minden reggel a kertben legalább egy órát a rózsáival, kedves fáival és növényeivel foglalkozott, és érdekes, hogy amikor halála előtt két évvel ezt már nem tudta csinálni, fél év alatt elvadult a kert. Ebből is látszott, hogy milyen sokat munkálkodott, amíg bírta fizikai erővel, és mennyit számított a gondoskodása. De arra is gondja volt, hogy minden vasárnap vasárnapi iskolát tartson nekünk, unokáimnak, függetlenül attól, hogy hányan voltunk. Én egyébként is nagyon bibliaolvasó voltam, és volt egy hosszú időszak, amikor Leányfalun, nyári estéken, ha ott voltam, velem külön is foglalkozott, olvasott nekem egy ígét, arról beszélgettünk, és együtt imádkoztunk.

– Ön volt az egyik szervezője a 80-as évek végén a re-

formátus egyháziól elvett Baár-Madas Gimnázium visszaadása iránt indított megajánlás-gyűjtési és iskola-újraindítási akciónak, majd ennek megvalósulása után, 1990-től öt éven át vezette az iskolát igazgatóként, 1996-tól 2008-as nyugdíjba vonulásáig pedig a Sylvester János Protestáns Gimnázium igazgatója volt. Az egyházi iskolák tapasztalatai alapján milyen gyakorlati tanácsokat tudna adni a hitoktatás új rendszerében résztvevő lelkészek, hitoktatók részére, mi az a legalapvetőbb dolog, amit szem előtt kell tartaniuk?

– Bár nekem nincs rálátásom az új iskolai hitoktatás rendszerére, mert már kiestem a napi rutimból, ezzel kapcsolatban mégis azt tartom a legfontosabbnak, hogy a hittanból a tant osztályozzuk, de a hitet nem. Az ismeretet meg lehet tanítani, de a hitet a gyermek vagy elfogadja ajándékként az Úr Istentől, vagy nem, de az utóbbi miatt nem adhatunk neki rossz (rosszabb) jegyet. Ezt a két dolgot nagyon világosan szét kell választani. Attól tartok, hogy a felekezeti hitoktatásban helyi szinten ezt a distinkciót nem mindenki teszi meg. A hitoktatás magvetés, és csak imádkozhatunk azért, hogy Isten adjon belőle növekedést, de a hitet nem lehet tudásként a gyerek fejébe tölteni. A növekedésnek maga a hitoktató is gátjává válhat, és egy-két hiteltelen mondattal vagy mozdulattal mindent leronthat. Ezért nagyon fontos, hogy a gyermek egyházi iskolába járjon. Ott ugyanis a hívó tanár heti 30-35 órát tölt a kamasz gyerekek között, márpedig nincs olyan gyülekezet, ahol ennyi időt lehet gyerekek között tölteni. A hívó pedagóguson pedig ebben a helyzetben nagyon sok múlik, mert ha a tanár nem hiteles, akkor nem lesz termés a magvetésből.

– Végül azt szeretném megkérdezni, hogy volt-e, van-e Önnek valamilyen kapcsolata a gyülekezetiünkkel, egykori vagy mai pomázi, csobánkai reformátusokkal?

– Nem volt ilyen közvetlen kapcsolatom az itteni gyülekezettel. Én nagyon sokra becsülöm Szűcs Ferencet, de róla is csak utólag tudtam meg, hogy itt volt lelkész. Felesége sokáig volt iskolatitkár a Sylvesterben, aki sok gyerek számára nagyszerű nagymama-pótlék is volt, és remekül illeszkedett a csapatba. Nagy szeretettel gondolok rá, Szűcs Ferencet pedig időnként meghallgatom, amerre jár ígét hirdetni; így kerültem Pomázra is nagyszombaton, és találkoztam a gyülekezet néhány tagjával.

Puskás Attila

Ravasz László, mint kertész

Apám nem mindig aludt ott velünk, hanem valahol a közelben, de csak azért, hogy ha keresik, hogy letartóztassák, akkor egy kis időt nyerjen. Időnként feltűnt, aztán elment. Otthon manifeszt téma volt, hogy anyám (Ravasz Boriska, Ravasz László lánya – a szerk.) rettentően izgult miatta, hogy jön-e a megbeszélte időben, és hogy mi van vele. Emlékszem arra is, hogy apámnak azt a nevezetes emlékiratát, amely a forradalom értékeléséről szólt, és amit sikerült külföldre juttatnia, annak egy példányát én láttam az ingeim alatt a ruhás fiókban, de aztán később hiába kerestem, már nem tartotta otthon.

Januárban apám már tudta, hogy őt is le fogják tartóztatni (ez 1957 májusában be is következett), de arra nem gondolt, hogy akár ki is végezhetik, hiszen Kádárék és az oroszok Nagy Imrének is megígérték, hogy nem lesz bántódása, hát akkor őt, az államminisztert pláne nem lehet kivégezni, így aztán nagyon csodálkozott, amikor az ügyvéd azt mondta neki, hogy itt a legfontosabb cél az, hogy a legrosszabbat elkerüljék. Apám ügyét pár héttel Nagy Imre pere után tárgyalták, s ő akkor nem tudott arról – ahogy rabtársai sem –, hogy Nagy Imrét felakasztották. A megtorlás jegyében apámat is halálra akarták ítélni, de végül is az utolsó pillanatban –

A MAGYAR CSODA Morzsák RAVASZ LÁSZLÓ 1956. november 4-ére szánt prédikációjából

„Sajnos csak szűk félévig tartott e hihetetlen „tünemény”, hogy Ravasz László újra prédikál.” – írja a Ravasz László 1956. november 4-én és 1957. április közötti időszakban készült igehirdetéseit – szám szerint huszonkettőt – tartalmazó „Krisztussal a viharban” című könyv utószavában Szénási Sándor. Sokan mentek akkor, abban a hat hónapban – maga az utószó későbbi írója is – a Kálvin térre „csuda látni és csuda hallani”. Igen, hallani is, hisz „...a hit hallásból van.”

Az első igehirdetést azonban nem hallhatták az odasereglett hívek, 1956. november 4-én, ugyanis nem a templomi orgonának, hanem a Sztálin orgonának, és nem szenténekek, hanem a tankok hangja zengett Budapesten. Ekkor érkeztek meg a magyar fővárosba azok a szovjet csapatok (nem csuda látni jöttek), amelyeknek parancsuk szerint véget kellett vetniük „a magyar csodának”, le kellett verniük 1956. magyar forradalmát és szabadságharcát. Így a fentebb említett – 1997-ben megjelent – kötetből ismerhették meg először a hívek, miről is akart bizonyosságot tenni azon a november 4-én Ravasz püspök.

Mielőtt én „elnemelnék”, hogy csak Ravasz László „szóljon”, megosztanám a testvérekkel személyes élményemet, ami ehhez az igehirdetés gyűjteményhez és különösen ehhez a prédikációhoz fűz. Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc 50. évfordulójának megünneplésére készülve számomra legkedvesebb egyetemi levéltáros kollégámmal és Isten segítségével szerkesztettünk egy forráskiadványt, amely a magyar felsőoktatási intézmények az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeihez kapcsolódó válogatott dokumentumait tartalmazza. Egy ilyen munka sikeréhez elengedhetetlen ismerni a kor légkörét, azt a miliót, amiben 1956 résztvevői éltek. Ebben, no meg egy kicsit keresztényibb emberré válásban is segített nekem Ravasz László és az ő igehirdetése. Ezek az igehirdetések valóban – levéltári szakkifejezéssel élve – forrásértékű kordokumentumok. Azonban ennél sokkal többek: „tüneményes” bizony-

ságtételei Isten elhívott szolgájának arról, hogy nincs más út csak a Krisztusé.

„A magyar csoda” címet viselő igehirdetés lekcíója: Róm 8,26-31, alapigéje: Zsolt 127. Most pedig vegye át a „szót” Ravasz László, az igehirdető.

„Az elmúlt hét eseményeiről a világsajtó szokatlan elragadtatással számolt be. Káprázatos gazdagságban ragyogtak a magasztaló jelzők, amelyekkel hőseinket elhalmozták. Ezek között az tetszett nekem a legjobban, amely a magyar forradalom dicsőséges csúcspontját magyar csodának nevezte.

A csoda mindig váratlan, meglepő. Senki sincs elkészülve reá. Igen, mert olyan erők jelennek meg benne, amelyek tökéletesen eltérnek a dolgok megszokott rendjétől, s csak ismeretlen felsőbb hatások teremtő ihletése megjelenésével magyarázható. Ki gondolta, hogy az az ifjúság, amelyet 10 év óta maga képére nevelt a hatalmi rend, ellenük fordul. (...) Bábelnek jó mérnökei és kitűnő munkásai voltak, mégis semmivé lett. (...)

„Ha az úr nem építi a házat, hiába dolgoznak azon az építők, ha az Úr nem őrzi a várost,

hiába őrzi az őrző.” Istenre építsd, Krisztusra fundáld a magad és nemzeted életét. Egyébként hiába építesz. (...) a hiábavalóság hiábavalóságot szül. Az Isten nélküli élet hiábavalóvá teszi az ember külső és belső életét egyaránt. (...) Csak úgy érdemes élni, ha az ember Isten gyermeke, ha nem csak test, hanem halhatatlan lélek is. (...) Csak akkor lesz ember az ember, ha a láthatatlan világ realitája tud lenni.

Ez azonban már nem az emberi erőfeszítés dolga. Ez az isteni mindenhatóságból és jóságból következő ajándék. Ez a kegyelem világa. (...)

A kegyelem paradoxona éppen az, hogy Isten, az egyetlen és örök valóság, ez az általunk megcsúfolt, megtagadott Isten mégis felénk fordul. (...) Testté lett, emberré lett az Isten a názáreti Jézusban, hogy mint közülünk egy, magára vegye bűneinket, elszemvedje azt a fizetést, ami nekünk járt volna ki, tökéletes engedelmességgel helyettünk, lázadók helyett, eleget tegyen hulló vérének egyszeri és tökéletes áldozatával, kiengesztelje az Istenről elfeledkezett, magát istenné tevő embert önmagával. (...)

Isten mindnyájunkat az élet kapujába állított. (...) Az a pont, ahol állunk a mindennapi áldozat, a mindenkori győzelem vagy a percnél való elbukás. A szolgálatnak és a misszióknak a képe. (...) Magunknak eszközül adása, hogy Isten általunk és bennünk építse az Ő szent városát, amelynek tartománya legyen a mi országunk, egyik háza a mi fészünk, egyik csoportja a mi családjunk, egyik serege a mi népünk, a Krisztusban megváltott emberiség földi és mennyei társadalmának közösségében.”

Osváth Zsolt

SIKLÓS JÓZSEF NE ÚGY, MINT EDDIG!

Míntha valaki sáros csizmával
Szép, hófehér abroszra háгна,
Míntha valaki durva ököllel
Sújtana le egy szál virágra:
Úgy képes a mi bűnös szívünk
Rombolni legszebb kincseinket...
– Irgalmazz nekünk drága Urunk,
És taníts ünnepelni minket!

Már sok karácsonyt ünnepeltünk,
Csillagszóró hintette fényét,
De nem vártuk, hogy égi fények
Oszlassák el szívünk sötétjét!
Volt ajándék, terített asztal,
Zengő énekszó, ünnepélyek...
– Csak TE maradtál kívül, Jézus,
S Nélküled ment tovább az élet...

Irgalmazz nekünk, drága Jézus!
Taníts meg minket ünnepelni!
Üdvösségszerző, égi Gyermekek,
Ölelj át, hogy tudjunk szeretni.
Hadd járjunk nyitott ég alatt
És megnyíló szívünkbe lépj be,
– Hadd lássák rajtunk: Hogyan él
Jézus boldog, megváltott népe!

A minden év novemberében megtartott jótékonyági koncert még néhai Ásztai Csabáné Katicánk kezdeményezésére indult útjára, akinek emlékét nagy szeretettel őrizzük szívünkben, a most megrendezett esemény is telt házzal vonzott. Első alkalommal a jótékonyági hangversenyt a parókia felújítására rendeztük meg 2006 őszén, azóta minden évben más-más cél vezérli kórusunkat, hogy ezzel is segítsünk ott, ahol szükség van rá. A befolyó adományokat az idén a templom külső felújítására ajánlottuk fel.

A szombat délután 16 órai kezdettel megtartott rendezvényen négy kórus vett részt. Először lelkesüink, Nyilas Zoltán köszöntötte a vendégeket, a gyülekezetet és a résztvevő kórusokat. Külön köszöntötte Dr. Bibó István művészettörténészt, aki a hangverseny előtt Imre Lajos grafikusművész képeinek kiállítását nyitotta meg a gyülekezeti teremben. A rövid áhítat János evangéliuma 14,12 versének felolvasásával kezdődött, melyben Jézus azt mondja tanítványainak, hogy „...aki hisz énbenem, azokat a cselekedeteket, amelyeket én teszek, szintén megteszi, sőt ezeknél nagyobbakat is tesz. Mert én az Atyához megyek, és amit csak kérték majd az én nevemben, megteszem, hogy dicsőíttessék az Atya a Fűtben...” Tanításai hatására pünkösöd után mintegy háromezren megtértek. Manapság kevés hely van a világon, ahol nincsenek keresztyének, így mindenhol szól az imádság Jézus nevében. Szükségünk van rá nekünk is.

A Viva Voce Kórus

Jézus nevében kell kérnünk, és meghallgatásra talál. Uram, taníts imádkozni! Az Úrtól tanult imádság közös elmondása után kezdetét vette a kórusszolgálat.

Elsőnek a házigazda, azaz a mi Psalmus Kórusunk szolgált. Négy éneket választottunk, melyeket kórusvezetőink, Blaskóné Tímár Eszter és Bíró Krisztina vezényletével énekeltek el. H. Schütz az 1600-as évek elején komponálta műveit, így a protestantizmus előretörésével a koráldallamokhoz igazodó zsolnárok négyyszólamú feldolgozását is: „Az Urat áldja, Őt, mert szent”. A 134. Zsolnárt Ádám Jenő, a XX. század kiváló komponistája dolgozta fel: „Úrnak szolgálj mindnyájan”. A „Szívemnek kösziklája” Gárdonyi Zoltán, a XX. századi európai egyházzeneben egyedülálló értéket képviselő zeneszerző munkája. Majd az „Adjon Isten jó éjszakát” című népdal Berkesi Sándor-feldolgozásával zártuk szolgálatunkat. A neves református zeneszerző-karnagyot, aki tavaly kórusával együtt templomunkban is szolgált, Bölcskei Gusztáv püspök úr így méltatta: „az énekelte evangélium

fáradhatatlan hirdetője, fiataljaink elhivatott tanára”.

Utánunk a római katolikus Szent Cecília Kórus következett. Külön köszönettel tartozunk nekik ezért a szolgálatért, mert náluk is nagyszabású rendezvény volt (keresztyény bál), és a templomunkból azonnal odasiettek. Elsőként a katolikus szentmisék állandó részeit alkotó kórusműveket adtak elő, a Nagyváradon született Halmos László feldolgozásában: „Sanctus-Benedictus”, „Agnus Dei”. Novemberben a halottakról emlékezünk meg, így a következő ének azoknak szól, akik előre mentek, és mi gyertyát gyújtunk az emlékükre, hogy a romló test egyesüljön az élő lélekkel. Ezzel emlékeztek lelkipásztorukra, Antal atyára is, akit két éve szolgált magához az Úr: „Jézusomnak szívén megpihenni jó”. A miserészletek után zsolnárfeldolgozás hangzott el. Halmos Lászlótól a 97. Zsolnárt: „Minden földet Istent dicsérjétek”. Az egyházi év utolsó napján az Urat Királynak nevezi, tehát Krisztus Király dicsőítéséről szól ez az ének. Silaher Miklós kórusvezető dinamikus vezetésével szépen hangzottak a kórusművek, igazi áhítatot kelteve a hallgatóságban.

A Viva Voce Kórus nem először énekelte Pomázon. Fiatalok alkotják a kórust, énekük tiszta csengéssel töltötte be a templomot, öröm volt hallgatni. Ebben a kórusban énekel egyik gyülekezeti tagunk, Kiss Balázs is. A Zsigmond-kori töredék (XV. század) felidézte a kor dallamvilágát, melyet csak ritkán hallhatunk kórustalálkozókon. Az „Alle, psallite - Alleluia” és a Daniel Friderici szerzeményeként előadott „Cantate Domino” is illeszkedett repertoárjukhoz. Csernyik Balázs karvezető a következő

kórusmű ismertetésekor elmondta, hogy Eperjesen a XVII. században nagy iskolai élet volt, ekkor született az evangélikus Eperjesi Graduál (1635). „Boldogok azok, kik Istent félik...” és „Könyörögjünk, keresztyének”. Ezt Herbert Wulf korálfeldolgozása követte, mely egy evangélikus ének alapján született: „Mit Isten tesz, mind jó nekem”. Befejezésül Melchior Vulpius: „Már kihúnyt a szép nap fénye” című darabja hangzott el.

A Teleki-Wattay Művészeti Iskola is hozta a tőlük megszokott magas színvonalat. Műsorukban egyaránt szerepelt német, magyar, latin nyelvű feldolgozás. Így hallhattuk J.S. Bach: „Wie soll dich empfangen” című korálját, mely a Megváltó-várásról szól, magyar feldolgozásban: „Uram, a töredelmes...” változatot ismerjük. Otto Pitoni „Cantata Domino”, a 149. Zsolnárt feldolgozása, magyarul így hangzik: „Énekeljétek az Úrnak”. Ezután A. Bruckner „Locus iste”, és végül egy Kodály mű következett: „Szép könyörgés”. Ez valóban „szép” könyörgés volt, mert Méhes Imre karnagy úr már többször vitte sikerre a zeneiskola kórusát, most is gyönyörködhettünk a szépen hangzó Isten-dicséreteken.

Az összkár zárta a koncertet, a „Te Deum” éneklésével. Kitűnő választás volt ez a csodálatos zenemű, melyet magyar szöveggel énekeltek. Mivel a kórusok a templomban különböző helyeken ültek, így nemcsak sztereóban hangzott az ének, hanem kvadrofónban. Azért is volt jó ezzel az énekkel zárnunk a hangversenyt, mert az egyház egyik legrégebbi, legszebb hálaadó éneke ez a mű. Ezzel köszöntük meg Istenünknek ezt a délutánt, és bízunk benne, hogy énekelte imáink meghallgatásra találjanak.

Az összegyűlt adomány összege 182.820,- forint lett, melyet ezúton is hálásan köszönünk az adományozóknak.

A hangversenyt követően agapéra, egy kis szeretetvendégségre invitáltuk a kórusokat és a közönséget, ahol teával, szendviccsel és süteményekkel vendégeltük meg őket. Miközben megcsodálhattuk Imre Lajos grafikáit, ismét alkalom nyílt a terített asztal mellett elbeszélgetni barátokkal, ismerősökkel erről a délutánról, levonva a következtetést, hogy ami szívből jön, az csak szép lehet.

Andrási Jánosné Marika

Együtténeklés Méhes Imre tanár úr vezényletével

Mindig mosolyog, és soha nem fáradt ahhoz, hogy másoknak segítsen. Állandóan töri a fejét valamin – többnyire azon, hogyan tudná jobbat tenni a környezetében élők mindennapjait. Mindeközben háztartást vezet, három élénk gyermeket nevel, szerető feleség, lelkes diák és nem utolsósorban gyülekezetünk aktív tagja. Herpai Dóránál jártunk.

Barátságos családi házba érkezünk. Dóri jó háziasszonyként vezet minket a hosszú tornácon át. „Eredetileg is így nézett ki – mutatja meg otthonukat – régi parasztházat újjátottunk fel. Bár a falakat is le kellett bontani, az újjáépítésnél is ragaszkodtunk az eredeti homlokzathoz, stílushoz.” A tágas ebédlő is olyan, amilyen volt, illetve nem is ebédlő: konyha, nappali, dolgozószoba egyben. A gyerekek itt írják a leckét, itt játszanak, Dóri itt főz, itt ülnek le a nagy családi étkezésekhez. Mindent itt csinálnak, ez a ház lelke. És mint minden rendes közös helyiségnél, itt is látszik, kisgyerekes család él benne. Akik nagyon szeretnek együtt lenni.

Ha mégis elvonulna, az emeletre mehet Dóri, ahol gyógymasszőrként „dolgozik”. Mert bizony, majd’ húsz évvel ezelőtt gyógymasszőr képesítést is szerzett, igaz, nem praktizál. Most viszont újra tanul: a Károli Gáspár Református Egyetem diakónia szakán, levelező tagozaton. Mi vitte rá, hogy három kisgyerek mellett újra iskolapadba üljön? „Hát, nem volt egyszerű, az biztos – emlékszik vissza nevetve – de Akos, a férjem, rengeteget segít, hiszen tudja, mennyire fontos ez nekem. Már a kezdetekkor ott volt, mikor elhatároztam, tanulni fogok. Két éve érlelgetem ugyanis magamban a diakónia gondolatát, mikor a Bibliai Alapok alkalmaira jártunk a pomázi gyülekezeti házba. Rá kellett döbennem, hogy csak nagyon felszínesen ismerem a Szentírást, csupán „bulvár-szinten”, én pedig ennél többre vágytam. Először arra gondoltam, teológiát tanulok, de aztán másképp alakult.”

Időközben ugyanis – míg ízelgette a teológia-tanulmányok gondolatát – önkéntes munkát vállalt az idősek otthonában. „Szerdánként jártam masszírozni, ők pedig megszerettek, és megnyíltak nekem. Egy ilyen közvetlen helyzetben, mint a masszázs, az ember könnyebben oszt meg dolgo-

kat a másikkal. Sokat meséltek az életükről, gondjaikról, bajaikról, örömeikről, és nem egyszer a tanácsomat is kikérték. Ez hatalmas felelősség, én

Óváryné Herpai Dóra

pedig úgy éreztem, keveset tudok még ahhoz, hogy érdemi választ adhassak kérdéseikre.” Mert Dóri számára természetes, hogy az igaz, egyetlen válasz csakis a Mindenhatónál van. Ahogy a világ is. Jól segíteni tehát nagyon nehéz, a fiatal-

asszony is rádöbent: a segítő kommunikáció önálló szakma, amit bizony tanulni kell. Idén szeptemberben pedig végre elhatározta magát: hétfőként újra egyetemre jár.

De a segítségnyújtás is felvet bizonyos kérdéseket: vajon csak az tud igazán segíteni, aki boldog? Vagy éppen ellenkezőleg: attól lesz valaki hiteles, mint „jó hívő”, ha valami tragédia érte az életében? És egyáltalán: kell ahhoz bármi tragédia, hogy megtaláljuk Istent? Dóri sokat gondolkodott ezen, mígnem elé nem sodródott a megoldás: „...akik engem szorgalmasan keresnek, megtalálnak.” (Példabeszédek 8,17) A Biblia ezen sorai megerősítették: nem szabad görcsösen ragaszkodni valamilyen katartikus, végzetes Isten-élményhez. A gondtalan élet a Teremtő ajándéka, és akinek ez megadatik, az továbbadhatja, hogy más is részestüljön belőle. Dóri pedig egyre csak adta: például önkéntesként, drogterápián egy húsz órás gyakorlat részeként. Igaz, most már nincs napi kapcsolatban a kábítószer rabságából szabadulni vágyókkal, még most is segítene nekik. A ráckeresztúri drogterápiás otthonban szokás, hogy a terápia elején mindenki kap egy Bibliát. A bökkenő csak az, hogy a Szentíráásra várakozók sokan vannak, a könyvből meg kevés. Hát, most nekik szeretne valami úton-módon gyűjteni: legyen mindenki számára elérhető a Biblia.

Komoly csapatát is magában rejt ez a rengeteg adakozás. „Mindig igyekszem figyelni arra, hogy a segítség, amit adok, ne öncélú legyen – magyarázza házigazdánk – könnyen bele lehet csúszni ugyanis ebbe a hibába. Amikor már nem azért segítesz, hogy másnak jobb legyen, hanem azért, hogy te jól érezd magad. Nem szabad. Mindig mások érdekeit kell ilyenkor szem előtt tartani, és nem magunk miatt nyújtani a kezünk.”

Többek között ezt is, na meg a bibliai alapokat is újratanulja az egyetemen. Igaz, neki könnyű a dolga: a nemrég alakult Bibliaolvasó Körben az elejétől kezdtek közösen olvasni a Bibliát, és egy-egy alkalomra készülve részletesen ki-jegyzetelte a passzusokat, így most, tanulmányai során csak újra át kell futnia a jegyzeteit. De nem csak elméletet, gyakorlatot is tanul. Például, hogy miként lehet egy élő gyülekezetben diakóniai munkát végezni. „Rengeteget gondolkodom, hogyan tudnám a tanultakat kamatoztatni itt, a gyülekezetünkben – magyarázza Dóri. – Annyira szeretném, ha a közösség szálai szorosabbra fonódnának, ha az egymás mellett élő, különböző

generációk kicsit közelebb kerülnének egymáshoz. Ha tanulnánk egymástól. Hiszen az idősebbek élettapasztalata rengeteget segíthet a fiataloknak. És persze, ha meghallgatják őket, ha kialakul egy párbeszéd, azzal mindkét fél csak nyer. Gyakran előfordul, hogy az idősek, akik már gyengébbek és fáradékonyabbak, haszontalannak érzik magukat. Nincs ez így jól.

Mint a szeretett tanítvány...

Elszoktunk egymástól, mert már nem él együtt, egy fedél alatt több generáció. Igaz ez a családokra, de a gyülekezetre is. Jó lenne, ha az idősebbek és fiatalabbak jobban megismernék egymást, ha többet beszélgetnének, ha közös programokon vennének részt. De fontos az is, hogy olyanokat is megszólítsunk, akik még nem találták meg a Jőistent.

Őt magát nem kellett „toborozni”. Református családba született, hitét nem ő választotta, viszont ő tartotta meg. Hiszen nem elég, ha valakit csecsemőként megkeresztelnek... Abban, hogy ő még hosszú évek, sőt, évtizedek múltán is Isten népéhez tartozik, katolikusnak keresztelt édesanyjának is hatalmas szerepe van. „Ő volt az én egyik »halászmom«, aki akkor keresztelkedett be, akkor lett református, mikor én már felnőtt voltam. Mikor tizennégy éves lettem, egyértelmű volt, hogy konfirmálni fogok. De sokat jelentettek a gyerek-istentiszteletek is, ahol Pap Laci bácsi és Cseri Kati néni egyengette az Isten felé vezető utamat.”

Aztán jöttek a kamasz évek, Dóri pedig fiatal felnőttként eltávolodott az egyháztól. A nagy visszatérést a jegyesoktatás jelentette, és Pap Lászlóné, Erzsike néni. „Az esküvő előtt természetesen volt, hogy részt veszünk a jegyesoktatá-

son. Erzsike néni nagy örömmel és megértéssel fogadott minket. Szívesen megosztok egy személyes élményt ezzel kapcsolatban. Mikor bejelentettük házasságkötési szándékunkat, Erzsike néni mosolyogva megkérdezte, hogy „Ugye nincs sürgős oka?” Tudtam, mire gondol és – annak ellenére, hogy Marci fiunk már a szívem alatt lapult láthatatlanul – sajnos reflexszerűen rávágtam, hogy „Nem, nincsen.” A következő találkozásunkat azzal kezdtem, hogy „Legutóbb

nem mondtam igazat Erzsike néninek, és azóta is nyomaszt, hogyan tehetném jóvá...” Ő félbeszakított és kedvesen mondta: „Így. Ilyen egyszerűen.” Ez nagyon fontos volt. Segített közelebb kerülni Istenhez. Vissza hozzá.”

És azóta sem szakadt el a Teremtőtől. Ákos pedig mindenben támogatja. Tizedik házassági évfordulójukon pergamenre nyomtatta az esküvőn elhangzott prédikáció szövegét, amelynek mondanivalója mind a mai napig szerves része életüknek, ahogy a házassági eskü is: „...vele megelégszem...”

Együtt jártak a Bibliai Alapok alkalmaira, a tematikus hetekre, a Biblia-olvasóköri alkalmakra, az ott tanultakat pedig a mindennapokban is alkalmazzák: házasságukban és a gyerekevelésben egyaránt. „Természetes számunkra, hogy a gyerekek az iskolában hittanra, vasárnaponként gyerek-istentiszteletre járnak. Ha pedig kinövik az általános iskolát, szeretnénk, ha a szentendrei Református Gimnáziumba mennének.” De nemcsak a kicsik tanulnak szüleiktől,

Dórit és Ákost is rengeteg mindenre tanította meg a három gyerek. Például arra, hogyan viszonyuljanak Istenhez. A tanulást pedig nem lehet abbahagyni. „A Tízparancsolatot feldolgozó tematikus hét után nagyon hiányoztak a beszélgetések, a Biblia közös tanulmányozása. A gyülekezetben Róna Péter ötlete volt, hogy szervezzünk olyan alkalmakat, ahol kötetlenül beszélgethetünk a Szentírásról. Nem kell félnünk tőle, ebből és egymástól tanulunk a legtöbbet. Ha valahol mégis elakadnánk, hát megkérdőzzük lelkipásztorunkat.” Az alkalmak jövő május végéig tartanak, Dóriék pedig hívogatnak: csatlakozzunk hozzájuk! Tegyük a közösségért, egymásért, magunkért – kerüljünk közelebb Istenhez.

Ennyi aktivitás, tevékenység, ilyen szerető szolgáló és érdeklődés mellett szinte lehetetlen, de mégis megkérdőzem: van kedvenc igeszakasz? „Mindig időszakos kedvenceim

Az esküvőn

vannak, nem tudnék egy állandót választani – felel mosolyogva Dóri – de ami talán mostanában a legjobban meghatározza az életemet, Jakab levélében található. Így szól: »Amilyen holt a test lélek nélkül, olyan a hit cselekedet nélkül.« (Jakab 2,26)”

Hardi Judit

A család

„ÉS LESZNEK KETTEN EGY TESTTÉ”

PAP LÁSZLÓNÉ LELKIPÁSZTOR ESKETÉSI IGEHIRDETÉSE 2003. május 31-én

egyelem nekünk és békesség Istentől, a mi Atyánktól és az Ő szent fiától, az Úr Jézus Krisztustól! Ámen.

Kedveseim!

Ezen a szép napon Isten ígéjét olvasom a Máté evangéliuma 19. fejezetének 4., 5. és 6. verséből. Hallgassátok mindnyájan figyelemmel!

„Jézus pedig felevén, mondta: »Nem olvastátok-e, hogy a Teremtő kezdetül fogva férfivá és asszonnyá teremtette az embert, és még ezt is mondta: annak okáért elhagyja a férfit atyját és anyját, és ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté. Úgy hogy többé nem kettő, hanem egy test.«”

Kedves Dóra, kedves Ákos!

Hála Istennek, Dórával nem most kezdtük ismerni egymást, úgyhogy nem úgy tekintek rátok, mint idegenekre, hanem egy kicsit úgy, mint ismerősökre, mint régen ismerősökre. És felrémlik előttem az a kislány, akivel én valamikor először találkoztam, most itt áll előttem egy sugárzó ifjú asszony, hiszen már a polgári esküvőn túl van. És mellette az ő oldalán egy fiatal ember, akit hiszem, hogy Isten neki rendelt, illetve egy fiatal ember, akinek hiszem, hogy Dórát rendelte az Isten.

Amikor az Isten megteremtette e világot, megteremtette a férfit is. Mindent neki adott, elhalmozta azzal a sok-sok gyönyörűséggel, amit a növény- és az állatvilág nyújt, mutat, ad, és önmagával is megajándékozta a férfit. S aztán az Isten – így olvassuk – látta, hogy nem jó az embernek egyedül lenni, szeretett neki segítőtársat, hozzá illőt. Megtörtént. Szerzett neki segítőtársat, hozzá illőt. Megteremtette az asszonyt, éppen ezért. S az asszony mellé úgy került, nem úgy, mint különálló személy, aki majd különálló életet fog mellette élni, és a férfi is éli tovább a maga életét, hanem – így olvastuk –, hogy úgy teremtette meg őket, hogy aztán eljőjön az az idő, amikor lesznek ketten egy testté. Vagyis: hagyja el a férfit az ő apját és anyját, s ugyanúgy nyilvánvaló módon a leány is, a nő is elhagyja az ő apját és anyját; s aztán elindulnak egy közös úton, egy olyan úton, melyen már az aggodó figyelem, a szeretetteljes figyelem kíséri őket, de ez az út már mégis egy különálló út, egy közös út, egy olyan út, amelyen az ember számíthat arra másokra, aki mellé rendeltetett, aki gondviselője: a nőnek a férfi, s aki segítőtárs: a férfinak a nő.

Igen, egymás mellé rendeltetett benneteket az Isten. Tudjuk azt, hogy az ifjúság az mindig olyan, hogy „huh, gyereünk nagy lendülettel!”, ez a természet. Válahogy egy kicsit úgy látom, és úgy vettem

észre, hogy Ti is így kezdtétek ezt a közös életet, hogy mindent egyszerre szeretnétek, hogy „jöjjön, aminek jönnie kell!” – jó dolog ez. Nem azt mondom, hogy ne legyen így, hiszen az ifjúság idején kell felépíteni mindent, ami előttünk áll, valóban, egy közös otthon, fel kell építeni egy közös életet, fel kell építeni egy olyan jövődőt, amelyben nem ketten lesztek, hanem lesz még több is. Fel kell építeni egy jövődőt. S az Isten azt mondja: „szerzek néki segítőtársat, hozzá illőt”, de ugyanakkor valami más is mond, mégpedig azt, hogy ő is ott akarna lenni ebben a házasságban.

Valamikor réges-régen tanultam egy példát, helyesebben mintegy illusztrációt, amikor is azt mondták, hogy állítson fel valaki egy sátor – tudjuk, a legegyszerűbb sátor milyen: főlhúznak kettő karót? Nem, három karót? És arra egy leplet borítanak, és kész a sátor, áll. Próbáld ki, hogy vedd ki az egyiket! S mi lesz belőle? Összerogy. Nem tud meglenni a férfi és a nő – akarja példázni ez a kis kép – nem tud meglenni Isten nélkül. Ha Isten nem ad egészséget, nem ad szeretetet a szívébe, Isten nem adja meg a hosszútűrést egyik társnak a párja iránt, ha nem adja

lesz ezzel a gyerekkel, vagy amikor egy kis rosszkodás került bele a dolgokba, és nem úgy tanultatok, hány és hány aggodalom, hány aggodalmas óra jött megint csak: lesz-e belőlük ember? S lám, lettetek...

Igen, vannak ilyen napok, vannak olyan napok. A házassággal is így van ez, vannak ilyen napok, vannak olyan napok. Az ember egyedül kire számíthat? A másokra. Nem önmagára, a másokra. Mindég a másokra. És az a másik az Isten is, nemcsak az a társ, aki melléd rendeltetett, hanem az Isten is. Egymás szeretetéből kell nektek megerősödnetek. És tudjátok, hogy milyen az emberi szeretet? Véges, bizony elég véges tud lenni. Hány és hány nagy szerelemből lett valami kicsi, valami olyan, hogy meg is szűnt egyszer csak. De végteleníteni tudja az Isten az ember szeretetét, amikor mellé adja az övét. Tudjátok, a szeretet hosszútűró, a szeretet kegyes, s a többi, s a többi. A szeretet soha el nem fogy, de csak az a szeretet nem, amelyet Isten adott az embernek.

Én szeretném azt mondani nektek, ragaszkodjatok egymáshoz, így, ahogy most, emyire, még jobban is lehet, még akkor is, amikor nem tudjátok megfogni egymás kezét, mert egyik itt van, a másik ott van, akkor is ragaszkodjatok egymáshoz! Elégedjétek meg egymással! Elégedjétek meg. Legyetek egymás számára nélkülözhetetlenek, ne tudja senki és semmi sem pótolni azt a másikat, legyetek ilyenek! Egyik se tervezzen és ne cselekedjen a másik nélkül, minden legyen közös. Nemcsak a ház, a lakás, a gyermek, nemcsak az asztal, az ágy – minden. Hiszen ezt jelenti az, hogy „lesznek ketten egy testté”, ugyanis az lelki-teszt közösséget jelent.

Hosszú út áll előttek. Az én férjem mindég azt mondta, nem mondom időt, mert nem akarom az Isten kezét megkötni. Én sem mondom időt, de hosszú út áll előttek, ez egészen biztos. És ezen a hosszú úton, lám, nem ketten kell menni, mehettek hárman, Istennel, aki áldását akarja rátok adni, a ti közös életetekre, és azt akarja: legyetek boldogok, legyetek egészségesek, legyetek szépek, ameddig szépnek lehet lenni, és aztán ha eljön az az idő, amikor megöregedtek, akkor viszont legyetek hűségesek egymáshoz, és lássátok mindég abban a megráncosodottban azt a régi üdét, azt a régi fiatal, azt a régi aranyosat, akit nektek adott az Isten.

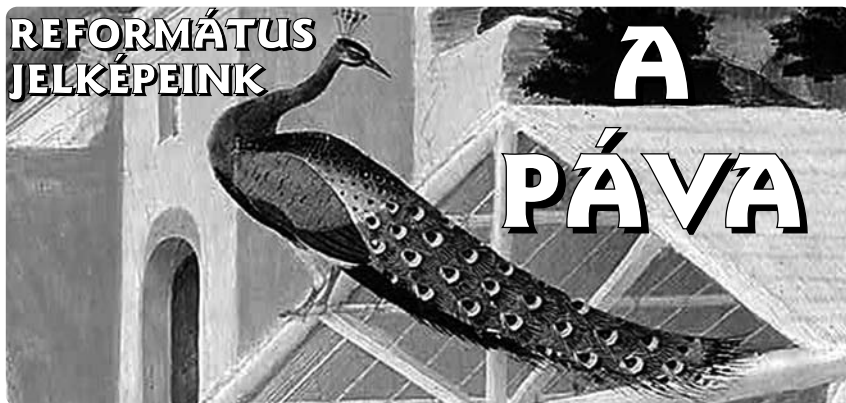
Az a mi kívánságunk, mindannyiunké, akik itt vagyunk, legyetek egymást nagyon szerető, nagyon boldog házaspár, aztán majd családapa és családanya.

Igy legyen!
(Elhangzott az Úr kétezerharmadik esztendejében, Igéret havának harmincegyedik napján, Pap Lászlóné lelkipásztor hirdetésében)

meg, abból a házasságból ugye tudjátok, mi lesz? Két hónap múltán válás, két év múltán válás, de az Isten ott van harmadikként, és az a sátor, az a házasság állhat, sőt biztos, hogy állni fog.

Ezért jöttetek! Ugye, ezért jöttetek – bologasatok! – ide az Isten házába, hogy kérjétek az ő áldását? Ezért jöttetek, mert azt akarjátok, hogy veletek legyen. Tudom, nem azok vagytok, akik minden vasárnap ott ültök a templomban, de elhozhatja az Isten azt, és ne úgy hozza el, hogy valami baj jön. Mert ugye, amíg a napos oldalon halad az ember, addig olyan felemelő minden, olyan szép, de amikor jönnek azok a beborulós, csúnya, szomorú hétköznapok, akkor, amikor valami nyomorúság eléri az embert, mert ő, nem gyönyörűség csupán a házasság, vannak benne problémák – kérdeztétek meg szüleiteket –, hogy a gyermekeik ágya mellett ők hányszor álltak viraszva, éjszakákon keresztül, mert lázasok voltatok, hogy mennyiszor remegett az ő szívé azért, hogy mi

A tákosi református templom a beregi népi építészet egyik legszebb remekműve, melyet „mezőtlábas Notre Dame”-nak is neveznek, mert a nép emelte magának fából és sárból, abban az időben, amikor Mária Terézia eltöltötte a reformátusokat a kő és a téglá használatától, de mit sem törődve az épület állékonyásával, az Úr Istenre bízva annak megőrzését, úgy kicsifrázták, díszítették, hogy azóta is csodájára járnak mindenfelől. A templom több szempontból is különlegesen értékes gyöngyszeme református egyházművészetünknek, azonban van még egy különlegessége: az egyik pad végén egy gyönyörű festett páva látható. Akárcsak a mennyezeti kazettákat, ezt is *Asztalos Lándor Ferenc* mester készítette *Baráth*

Mihály „egyházfiségában”, 1766-ban. A pávás padvég támláját úgy helyezték el, hogy karácsony szenteste napján, december 24-én délben (ha süt a nap) a délkeleti ablakon keresztül éppen a pávára essen a nap fénye. A helyiek ugyan úgy tartják, hogy ez a magyarok feltámadását hirdető turul, de a madár háromágú koronája nem hagy kétséget afelől, hogy a mester Krisztus-szimbólumot faragott a pad végébe, amely azonban kétségkívül a magyarság újjászületésének reményességét is jelképezheti – a Jézus Krisztusban.

Hogy kerül a páva a jelképeink közé, hiszen a pávához elég sok negatív jelentés, jelző is kapcsolódik, mint például a „hiú páva”, „páváskodik” (pöffeszkedik, mint egy páva) kifejezések, vagy a „gyáva

páva” szójáték. Móra Ferenc „A hatrongyosi kakasok” állatmeséi között a pávát rikácsoló, házsártos, irigy, veszekedő madárnak írja le, melynél sokkal többet ér egy szelíden pityegő, jámbor, kezes tyúkocská. Egy gömöri népdal is a haragos jellemvonására utal: „Szép a páva, mer’ aranyos a tolla, Most vagyok a szeretőmmel haragba.” A magyarókerekei református templom mennyezetére festve pedig a világot hasonlítja egy kevély pávához a verszet szerzője:

„Világot mint kevély pávát megújtaltam
Tövis koszoruban mert több jót nem találtam
Boldog egymáshoz hú Pár galamb szerelme
Völegény Jézusom lelkem segedelme.
Kárhozatra méltó Voltomat siratom
Jézus sebeivel magamat biztatom
Mert a gyilkos sárkánt értem megrontotta
Juda oroszlány Sárkányt megtapotta.”

A Bibliában csak Salamon király történetében van megemlítve a páva, az 1Kor 10,22 versben: „Mert a király Tarsis-hajói a tengeren Hírám hajóival jártak. Háromévenként egyszer érkeztek vissza a Tarsis-hajók, és hoztak aranyat, ezüstöt, elefántcsontot, majmokat és pávákat.” (Ugyanez ismétlődik a 2Kron 9,21-ben.) A páva tehát királyi madár, a gazdagság és a fényűzés jelképe. Az antikvitásban – a napkorongra, illetve az égboltra emlékeztető kiterjesztett színes farktollazata miatt – napmadár, a világosság, a fény szimbóluma. Ha két páva közre fog valamit „ott a sötétség be nem mehet”. Előzi tehát a sötétséget és a félelmet, mert mint tudjuk, a sötétség nem a fény távolléte, hanem a világosságtól való rettegés (Hamvas Béla).

Amikor a nap fénye az év legsötétebb napján megvilágítja a tákosi templom faragott padvégére festett pávát, Jézus Krisztus születésére emlékeztet bennünket, aki a világ világossága, maga a feltámadás és az élet, akit Isten felmagasztalt, és olyan nevet ajándékozott neki, mely minden név fölött való: „Hogy a Jézus nevére minden térd meghajoljon, menyeyieké, földieké és föld alatt valóké” (Fil 2,10). A páva tehát karácsonyi jelkép, a keresztyéneknél a feltámadás és az örök élet, farktollának szemekre emlékeztető mintázata miatt pedig a hit szimbóluma.

Gyakran ábrázolják Jézus születésénél, a betlehemi istálló mellett, az angyali üdvözet jeleneténél, Mária és Erzsébet találkozásánál és az utolsó vacsoránál, továbbá a kulcs mellett Péter apostol másik attribútuma. A középkorban a Paradicsom madaraként szerepel, szarvasok és galambok társaságában, sokszor az élet vize mellett. Rokon szimbólum a kúttal, mivel a páva forrásból, szökőkútból, korszóbból az élet vizét

issza. A Paradicsomkertben ábrázolt Szűz Mária mellett látható pávák a mennyei örök életre utalnak.

Évenként megújuló tollazata miatt a páva a halál fölötti győzelem és az újjászületés jelképe. Augustinus említi „Az Isten városa” című munkájában, hogy a páva minden télen elveszíti tollait és tavasszal újra megtalálja: ehhez hasonlóan az emberi test is elvesíti a halandóság tollait és felveszi a halhatatlanságát (*De civitate Dei*, XXI. IV).

Az ókorban – bár nagyon tisztelték, és szinte természetfölötti csodának tartották – nemcsak díszmadárként, hanem a húsáért is tenyésztették. Úgy tartották, hogy húsa romolhatatlan, a keresztyénség ezért is tekintette a sírban fekvő Jézus szimbólumának. Szintén Augustinusnál olvashatjuk: „Mert kicsoda, ha nem a mindenek Teremtője, az Isten adta a megölt pávának azon tulajdonságot, hogy az ne rothadjon el?” Augustinus leírja, hogy társaival Karthágó közelében járva maguk is megvizsgálták a pávahús romlandóságát, „annak zsíros melléből egy tetszés szerinti darabot lemetszve eltétetni rendeltünk, mely annyi idő után, amennyi alatt minden más főzött hús el szokott rothadni; előhozatván és föltétetvén, legkevésbé sem sérté szaglasi érzékünket. ... Több mint harminc nap múlva is olyanok találtak, milyen volt és ugyanilyen volt egy év után is, csak hogy kissé szívósabb és összeszáradtabb állományú.” (*De civitate Dei*, XXI. IV. 1.)

A páva az ókeresztény művészetben a katakombák és a szarkofágok díszítésének gyakori eleme. A keresztyén művészetben az örökkévalóság és a teljesség kifejezője, mivel a görög „páva” szóban (*taósz*) benne van az alpha és ómega, minden dolgok kezdete és vége, amivel Jézus Krisztus önmagát határozta meg.

A magyar folklór a keresztyén értelmezést vette át és gazdagította, olyannyira, hogy a páva a magyar néplelek megjelenítőjévé vált. Népi hagyományunkban a páva az örök szerelem jelképe. Meséinkben ugyan ritkán szerepel, de varrottasainkon annál gyakoribb. A szerelmesek között szokásban volt egymásnak pávás varrottas terítőket, pámakat adni. A házak díszítő elemeinél találkozunk a legyezőszerű faragásokkal: a kalotaszegi házak tetőzetén például szép napkorongos és pávás díszítéseket láthatunk. A rabénekekben – keresztyén hatásra – a páva a mennyország jelképe, az örök élet reménye a rabok számára. Ezt a jelentést költészetünk is őrzi a „Fogoly katona” balladájában, vagy a „Fölszállott a páva vármegye házára” kezdetű népdalban, melyekben a páva fényt, világosságot, eget jelent a tömlöc sötétjével szemben.

Puskás Attila

EVANGELIZÁCIÓS HÉT CSOBÁNKÁN 2013. NOVEMBER 25-29.

„Te keresel, vagy téged keresnek?” – ezzel a címmel tartotta meg idei evangelizációs hetét a csobánkai gyülekezet november utolsó hetében, *Harkai Ferenc Csaba* szolgálatával, aki a Kispesti Központi Református Gyülekezet lelkipásztora. He-tiünk vezérfonalát Zákus története adta Lukács evangéliuma 19. részéből, azon belül is különösen Jézus kinyilatkoztatása a 10. versben: „AZ EMBER-FIA AZÉRT JÖTT, HOGY MEGKERESSE ÉS MEGTARTSA AZ ELVESZETTET”.

Ebből a versből minden napra jutott egy darabka, egy-egy részlet, az első napra rögtön a legvége: „AZ ELVESZETT”. Igen, ez az este rólunk szólt, arról, hogy mindannyian egy veszített helyzetből indulunk. És akárhogy igyekszünk, saját erőnkől ezen csak rontani tudunk. Születésünkől fogva napról-napra csak szaporítjuk mindazt, ami elvesztésünket okozza.

A második este mégis felcsillant a remény. Annak az öröme, hogy az Úristen nem akar magunkra hagyni bennünket: „AZ EMBER-FIA”, Jézus, akiről Fülöp is bizonyosságot tett az etióp kincstárnoknak, megjelent, hogy minket ebből az elvesztett állapotunkból kimentsen.

Szerda estén az „AZÉRT JÖTT” következett. Lázár emberileg megoldhatatlan történetén keresztül megláthattuk a mi reménytelen állapotunkat. Jézus ezt a kilátástalan helyzetet akarja megoldani, mert Ő ezért jött. Azért jött, hogy Isteni hatalmában felvigye e keresztre mindazt, amit mi nem tudunk elrendezni. Azért jött, hogy ezt az egész világot, benne az emberrel olyanná alakítsa, amilyenek az Atya teremtette. Azért jött, hogy a végén nekünk örömmünk legyen. Így akar minket felemelni. Tudunk-e ebben hinni?

A csütörtök esti örömhírünk az volt, hogy az Isten nem mondott le az emberről. Utána megy annak az embernek, akit Ő teremtett, akit kiválasztott, akinek ismeri a nevét, ismeri minden gondolatát. Azért jött, hogy „MEGKERESSE” az övéit. Akik tőle vesztek el. Akik nélküle élnek, bár élhetnének vele is. Akik azt gondolják, rendben van az életük. A tanítványok elhívásának történetét szemlélve, megtudhattuk, hogyan is teszi ezt a keresést: újra meg újra felhasználja azokat az embereket, akiket Ő megtalált.

Az utolsó alkalmunk most már tényleg Zákusról szólt. Arról a gazdag, de megvetett

emberről, aki kereste Jézust, mégis attól változott meg az élete, hogy Jézus odaállt a fa alá és a nevének szólította. Jézus megkereste, megtalálta és megtartotta. Mi magunk is szembesülhettünk a kérdéssel: téged az Emberfia megkeresett-e, megtalált-e és Ő tart-e meg? Ha igen, akkor nincs miért aggódnod. Mert csak annak van üdvössége, akit Jézus tart meg. Úgy gondolom, aki részt vett az alkalmakon – akár csak egyszer is – gazdag üzenettel térhetett haza. Lehetőséget kaptunk, hogy megvizsgáljuk magunkat, Istenhez fűződő kapcsolatunkat. Láthatjuk az utat, ami az Istenhez visz, láthatjuk az elénk jövő Jézus Krisztust. Egyszerű és egyértelmű kérdéseket kaptunk, amikre egyszerű és egyértelmű válaszokat illik adnunk. És őszintéket.

Kerekes Balázs

(Az evangelizációs hét alkalmainak teljes hanganyagát meghallgathatják gyülekezetünk honlapján:

<http://www.parokia.hu/lap/pomaz-csobankai-reformatus-tarseghazkozseg/letoltes/lista/evangelizacio-2013-november/>)

ÖRÜLJETEK AZ ÚRBAN MINDENKOR! Beszélgetés HARKAI FERENC CSABÁVAL, a Kispesti Központi Református Gyülekezet lelkipásztorával

– Kérem, pár mondatban mutassa be magát az olvasónak.

– Lelkész gyerekként elég nehéz meghatároznom, hogy honnan is származom, honnan jövök. Budapesten születtem, és a születésem után pár nappal Tázlára vittek haza szüleim. Ez Soltvadkert mellett van, édesapám akkor ott szolgált lelkipásztorként. Hat és fél éves koromig ott éltem, majd édesapámat megváltották Erdőligetre lelkésznek. Ott éltem felnőtté válásomig, Érden jártam gimnáziumba. Onnan kerültem az Erdőligeti Egyházközségből a Budapesti Teológiára 1992-ben, amit egy rövidebb megszakítással – fél évet Hollandiában tölthettem nyelvtanulással – végeztem el. 1998-ban idekerültem Kispestre, a központi egyházközségbe, először mint kisegítő, majd segéd-, végül beosztott lelkésznek. 2001-ben innen hívtak el és választottak meg újra Bács megyébe, Érsekcsanádra. Érsekcsanád Baja előtt van a Duna mellett. 2001 júniusától 2012 májusáig voltunk ott szolgálatban. Feleségemet az erdőligeti templomban ismertem meg, a szó legszorosabb értelmében, onnan indult a mi kapcsolatunk, és a Teológia elvégzése előtt házasodtunk össze 1997-ben. Nagylányunk még itt született Kispesten, majd Érsekcsanádon a két fiunk, végül a legkisebb lányunk, ő most volt három éves. Tavaly kerültünk vissza Kispestre, mikor az elődöm,

Ablonczy Zsolt nyugdíjba ment, és az ő javaslatára keresett, majd hívott meg a presbitérium vezető lelkésznek. Természetesen más itt lenni elnök lelkésznek, mint beosztott lelkésznek.

– Azért elég nagy változás lehetett: egy falusi közösségből egy nagyvárosi közegbe kerülni. Mások az emberek problémái, kérdései, mások a kapcsolatrendszerek. Mennyire volt nehéz a váltás?

– Jól érezzük magunkat itt, mint ahogy Érsekcsanádon is. Sokszor érezzük itt, hogy az Úristen mennyi mindenre felkészített minket egy emberileg nagyon

másnak tűnő helyzetben. Érsekcsanádon egy tősgyökeres falusi közösségben szolgáltunk, míg az itteni szinte az ország minden részéről összegyűlt közösség. Nagyon kevesen vannak, akiket itt kereszteltek, akik itt konfirmáltak, házasodtak. Sokkal többen vannak, akik életük egy pontján ideköltöztek, és itt megtalálták a helyüket. A váltást mi úgy éltük meg – amikor többes számot mondok, azt mindig a feleségemmel együtt értem –, hogy az Úristen vezetésével kerültünk ide. Ha az ember elfogadja azt, amit az Isten neki készített, akkor egyrészt nem lehet reklamálni, másrészt pedig az úgy lesz jó.

Ezt mi ennek a jó voltával éljük meg, azzal a csodálkozással egyébként, hogy amit sokszor mondanak, hogy a városi emberek mennyire mások, arra azt kell mondjam: ez nem igaz. Egy nyelvjárással kapcsolatos kutatás azt mutatta ki, hogy a televízió miatt kezdenek eltűnni már a nyelvjárássok is, összemosódik minden. Én azt látom, hogy ebben a mai felgyorsult, információáramlásos világban minden kezd összemosódni, nagyon kezdenek hasonlítani az emberek egymásra. Ez megjelenik abban is, hogy a fogyasztói társadalomban az emberek mindenütt ugyanazt a „tömegkultúrát” fogyasztják. Én abban a sajátos időszakban voltam falusi lelkipásztor, amikor ez nagyon gyors ütemben kezdett jelentkezni.

Harkai Ferenc Csaba

Figyeltük, ahogy először a disznók tűntek el az ólakból, aztán eltűntek a kacsák-libák, majd a tyúkok, végül nem hoznak csibéket sem, mert a TESCO-ban meg tudjuk venni olcsóbban. Kiürültek a porták.

Ez sok mindent magával hoz a gondolkodásban is. A faluban sétálva, biciklizve az ember nagyon könnyen betoppant családokhoz, ahol benn a házban ugyanazt tapasztalja, mint itt a városban. A kutya ugyanúgy bent rohangál a házban, és ugyanazokat a tv-műsorokat nézik főprogramként. Lelkészként azt

éltem át sokszor, hogy az evangéliumnak egy-egy esti sorozattal kell versenyeznie. Ezt a városban az ember nehezebben látja. Itt is sokat közlekedek biciklivel, de elmenve kicsi az esélye – legalábbis eddig még nem történt meg –, hogy valaki azt mondja, amint elhaladok egy panelház előtt: „Nagyütszeteletű úr, jöjjön be hozzánk”.

Szóval ez a vidék-főváros különbözőség ma már nem áll meg úgy, mint 15-20 évvel ezelőtt. Amiben viszont egészen más a falusi és városi lelkesi szolgálat, az az emberek megismerése, és az információszérség. Faluhelyen az emberek ismerik egymást. Ha Érseksanádon egy ismeretlen beállított a parókia-ára, arról viszonylag hamar sikerült információkat szerezni, míg itt Kispesten ez sokkal nehezebb. Ez egy nagy feladatunk, hogy ebből a sok-sok emberből közösség formálódjon: akik ismerik egymást, tudják, ki mivel foglalkozik, legalább tudják egymás nevét. Ebben azért éles különbség van, ugyanakkor azt is láttuk abban a zárt közösségben, hogy ott is kezdenek leépülni ezek a kapcsolódási pontok. Egy lelkipásztor nagyon sok névvel találkozik, ismeri az embereket, és a hittanos gyerekek időnként rácsodálkoznak, amikor elmondom, hogy ők hogy vannak rokonságban egymással. A mai fiatalabb szülő-korosztálynak már nem annyira fontos elmondani, ami régen fontos volt: kik a távolabbi rokonok, kik reformátusok. De már ott is kezdenek lebomlani, itt a városban meg már katasztrófális a helyzet. Itt sokszor azt sem tudják a gyülekezetben, hogy egy házban laknak.

– Említette, hogy édesapja is lelkipásztor volt. Ön miért választotta ezt a hivatást?

– Nekem az édesapám lelkipásztorságából következett, hogy én nem akartam lelkipásztor lenni. Láta azt, hogy mi mindennel jár egy lelkipásztor odaszánt szolgálata, én azt mondtam: köszönöm, ebből nem kérek, ennek nem akarom kitenni a családomat. Teljesen hétköznapi pályára készültem,

autókkal akartam foglalkozni. Az Úristen ezt változtatta meg egy elég határozott mozdulattal tizenhét éves koromban. 91-ben volt a Magyar Reformátusok II. Világtalálkozója, melynek résztvevője voltam. Ott éreztem először, lehet, nekem mégis lelkésznek kell lennem. Így kerültem a Teológiára az Úristen indítatására. Teológusként a hat év alatt meg kellett tanulnom, hogy a lelkészség mi mindennel jár, hogy ezt fél szívvel, fél lendülettel nem lehet csinálni. Meg kellett tanulnom a teljes odaszánt, ami nem mindig volt egyszerű. Ennek megvoltak a maga küzdelmei, de több mint húsz év távlatából hálaadással emlékszem vissza, hogy az Úristen hogyan kényszerített bele.

– Mikor visszakerült Kispestre, a beiktatásakor ezt az igét választotta: „Örüljete az Urban mindenkori! Ismét mondom: örüljete.” (Filippi 4,4) Mit jelent ez Önnek?

– Ez számomra nagyon fontos. Még az érseksanádi beiktatásomra készülve – keresve, hogy a meghívóra milyen igét kellene tenni – kérdeztem meg édesapámat, szerinte mi lenne a jó. Ő kapásból rávágta a Filippi 4,4-et, szerinte ez beiktatásra való. En akkor ennek nagyon megörültem, úgy éreztem, hogy ezt most kaptam. Mondhatom úgy is, hogy ez apai örökségem. Nagyon nagy örömünk volt akkor, hogy odakerülhettünk, és érezhettem, hogy a Krisztusban való öröm hirdetése van ránk bízva. Amikor a kispesti beiktatásomra készültem, tudtam, hogy az elmúlt évek szolgálatát meg is határozta ez az ige, és úgy gondoltam jónak, hogy tartsam meg ezt az igét: „Örüljete az Urban”, és ezt hoztam tovább az itteni szolgálatomba. Jó kedélyű embernek tartom magamat, és szeretném, ha ez megmaradna a szolgálatomban is, ami nem egy emberi jókedélyűség, hanem a megváltott ember öröme. Tudom, hogy sok minden történhet a világban, és néha elkeseredem, rossz kedvem van, de tudom, el fog múlni, és az Úristen valami csodálatosat fog tenni velünk.

De volt egy másik ige is, a 121. Zsoltárból: „Tekintetem a hegyekre emelem: Honnan jön segítségem? Segítségem az Úrtól jön, aki az eget és a földet alkotta.” Ez pedig azért, mert a legelső kispesti, még segédlelkési szolgálatomnak ez volt az alapigéje. Fontosnak tartottam újra leszögezni, hogy még itt, ebben a nagyvárosban is az Úrtól várom a segítségem, aki mindent alkotott. Ebben a két igében benne van a hitvallásom.

– Evangelizációs hétre készülünk. Az evangelizációs hetekkel kapcsolatban többféle álláspontot lehet hallani a reformátusok között, miszerint ezeknek az alkalmaknak mi a céljuk, milyen hatékonysággal használhatók a misszióban, és egyáltalán kiknek kell, hogy szóljanak: a gyülekezet tagjainak, akik már rendelkeznek bizonyos hitbeli tudással, vagy azoknak, akik még sohasem vagy alig hallottak az evangéliumról. Ezek az alkalmakon sokszor tényleg a gyülekezet aktív tagjait lehet látni, és van olyan álláspont, hogy ezeken az alkalmakon nem a

gyülekezetben kívüli állókat kell megszólítani, hanem inkább gyülekezeti tagokat kell erősíteni. Ön mit gondol erről?

– Magam is tapasztalom a gyülekezetünkben, hogy a hétközi alkalmakon általában csak a belső kör tagjai vesznek részt. Ugyanakkor fontos mindkét csoport megszólítása. Egy lelkipásztornak úgy kell készülnie ezekre az evangelizációs alkalmakra, hogy jöhet külső ember is. Lehet, egy gyülekezeti tag éppen most tudja meggyőzni egy barátját, rokonát, hogy jöjjön el ezekre az alkalmakra, és kell, hogy ő is halljon olyat, amit meg is ért.

Én úgy gondolom, hogy egy ilyen hét mégis inkább a belső kör megerősítésére szolgál. Nekik szükségük van arra, hogy hallják újra meg újra azt, amit az evangelizáció jelent: az örömhírt. Én így készülok Csobánkára. Szeretném, ha megerősödhetne, felfrissülhetne ez a közösség, biztossá válhatna abban, hogy jó az az út, amin járunk, és érdemes azon járnunk. Azt látom a mi kis missziós körünk kapcsán is, hogy nagyon nehéz megszólítanunk a kívül levőket. Nagyon nehéz bejutnunk olyanokhoz, akik évtizedek óta nem foglalkoznak az Isten igéjével, Krisztus evangéliumával. Viszont arról meg vagyok győződve, hogy azok, akik jelen vannak, ha ők a többiek számára láthatóan szent céllal vannak, akkor annak meglesznek a gyümölcsei. Ha tehát az igehallgatókat sikerül erősíteni, buzdítani, akkor ők ezt vihetik a hétköznapiakba, és adhatják tovább a kívülállóknak.

– Hamarosan kezdődik az advent, aztán itt a Karácsony. Hogyan készülnek erre a családon belül?

– Ez nem könnyű feladat. Egy lelkes családjának az adventi készülődése sok ponton összefolyik a gyülekezet készülődésével: adventi koszorúkészítés, karácsonyi műsorra készülődés, városi gyertyagyújtás a téren és sok más program, de megvan a család saját kis belső készülődése is. Tavalyelőtt ebben nagy változás történt nálunk. Idekerülve egy nagyon kedves presbiter azzal lepett meg minket, hogy kaptunk egy fából készült templomot, amin sok-sok ablak van, belül pedig egy lámpa. A sok-sok ablak le van takarva spalettával. Ha leemelünk egy spalettát, akkor alatta van egy ige. Azt az utasítást kaptuk, hogy advent kezdetétől minden nap le kell emelnünk egy spalettát, és fel kell olvasnunk az igét, ami alatta van. Ez mind a két évesnek, mind a tizenévesnek is nagyon jó program volt. Igyekeztünk úgy intézni az esti programunkat, hogy az egész család együtt legyen, amikor közösen imádkozunk. Ez egy fontos programpont nálunk, ami tavaly annyiban módosult, hogy előbb a kis templomunkból vetjük és felolvastuk az igénket, majd utána imádkoztunk. Ebben minden gyerek máshogy vett részt: a kicsik emelgették a spalettákat, a nagyok pedig már olvasták az igét, de mindegyikük nagyon várta már az estét. Erre idén is így készülünk: jó lesz újra elővenni a templomot és újra átélni annak a csodáját, hogy estéről-estére nagyobb világosság árad a templomból. Nem vagyok amúgy egy gyertyagyújtató típus, de ilyenkor jó szívvel elnézem az adventi koszorú gyertyájának azt a jó hangulatát, és örömmel készülok arra a váratlan második megerősítésre, ami biztos, hogy olyan váratlan lesz, mint amilyen az első megerősítése volt Jézusnak. Kerekes Balázs

SZÁZ ÉVE SZÜLETETT BENDA KÁLMÁN (1913-1994)

Száz éve, 1913. november 27-én született Benda Kálmán Széchenyi-díjas történész, levéltáros, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Gyűjteményének vezetője, a Károli Gáspár Református Egyetem első rektora. Rá emlékezve közöljük DR. LADÁNYI SÁNDOR teológus professzornak 1994. augusztusában Benda Kálmánról írt nekrológjának részleteit.

Apja katonatiszt volt, aki a nagyváradi hadapródiskolában szolgált. Még hat esztendő sem volt, amikor az I. világháború kimenetele következtében Nagyvárad Romániához került. A Benda család „repatriált” Magyarországra, így Benda Kálmán már Budapesten kezdett tanulni. Középiskolába a Budapesti Református Főgimnáziumba (a „Lónyay”-ba) járt, ahol 1932-ben érettségizett. A „Lónyayban” református szellemiségű, azaz néphez hű, szociális érzékenységgel, Habsburg-ellenes, bizonyos mértékig „forradalmi töltésű”, az adott, kimondott szóhoz, a megismert igazsághoz keményen ragaszkodó magatartásra való nevelést kapott. Ez korántsem jelentett valamiféle dogmatikai zártsgú felekezetieskedést. Sokkal inkább jellembe magatartást, történeti világnézetet, „református, magyar öntudatot” adott, azt, hogy a magyar szabadságharcok, a nemzeti kulturális és politikai mozgalmak az egész Habsburg-korszakon át, református vezetés alatt alakultak ki, s a reformátusok voltak a magyarság élő lelkiismerete.

Itt, a Lónyay utcai református gimnáziumban vetették meg Benda Kálmán – és sok magyar fiatalember – történelemszemléletének, magyar református öntudatának alapjait, és itt nyert alapos klasszikus és modern idegen nyelvi képzést. Ez a tudásanyag gazdagodott és ez a szemlélet szerencsésen egészült ki, szélesedett, vált még nyitottabbá részben az egyetemen tanultakkal, részben a külföldi – bécsi, berlini, párizsi – peregrinációk tapasztalataival. Egyetemi tanulmányait – Eötvös-kollégistaként, amely körülmény szintén adott egyfajta karaktert – a Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán, a köztudottan római katolikus szemléletű és Habsburg-orientációjú történelemszakkészítő Szekfű Gyula tanítványaként végezte: az ő szemináriumának volt tagja, nála doktorált 1937-ben, mellette volt gyakornok, és Szekfű habitálta egyetemi magántanárá 1945-ben.

Pályája simának, szépen ívelőnek indult, bár kezdetről fogva nem volt zökkenőmentes, igazán „rázóssá” azonban csak később vált. Láttuk, Szekfű Gyula mellett indult, majd külföldi ösztöndíjas volt. Hazajöve „állástalan diplomás” lett ő is. 1939-ben kinevezést kapott a beregszászi gimnáziumhoz óradó helyettes tanárnak. Katonai szolgálata miatt azonban ennek nem tudott eleget tenni. Egy esztendő múlva hasonló minőségben, „hazai pályán”, a Budapesti Református Gimnáziumban (a „Lónyay”-ban) már tanított.

1941 őszén Benda Kálmánt a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium Népművelési Főosztályára nevezték ki segédtitkárrá, a népfőiskolai ügyek elő-

adójául. 1942 márciusában, az akkor szervezett s a tragikus sorsú tudós miniszterelnökről, Teleki Pálról elnevezett Tudományos Intézethez került tudományos intézeti tanárként, az intézet *Deér József* igazgató és *Kosáry Domokos* igazgatóhelyettes irányítása alatt működő önálló történettudományi részlegéhez. Elsődleges feladata az intézet francia nyelvű folyóiratának, a *Revue d'Histoire Comparée*-nek a szerkesztése volt. 1945-től 1949-ig, az intézet megszüntetéséig Benda Kálmán annak egyik igazgatóhelyettese lett.

1949 után „múltja” és főleg „kálvinista gerincessége” miatt állást nem kapott: hosszú ideig alkalmi

munkákból – kutatásoknál „néger”-ként dolgozott, díszszertációkat írt mások neve alatt, könyv-ügynökséggel foglalkozott – és főleg felesége, *Szabó Mária* matematika-fizika szakos tanárnő fizetéséből élt a család. Ez a „törvényen kívüli állapot” 1951 nyaráig tartott.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa 1950. évi 29. számú törvényerejű rendeletének több paragrafusa és a Levéltárak Országos Központja javaslatára a Vallás- és Közoktatásügyi miniszter a Dunamelléki Református Egyházkerület Püspöki Hivatala irattárát és a Ráday Könyvtár levéltári részlegét teljes egészében „nemzeti érdekű magán(gyűjtő)-levéltárrá” nyilvánította. Ennek hatására a Református Egyetemes Konvent – a Levéltárak Országos Központjával folytatott megbeszélések értelmében – 1951. május 18-án Budapesten tartott ülésén hozott határozata ajánlotta az egyházkerületnek tudományos követelményeknek megfelelő „kerületi” levéltárak felállítását, az iratanyag gondozására főfoglalkozású szakember beállítását. Ennek alapján a dunamelléki egyházkerület – kimondottan tu-

dományos elgondolással – önállósította a levéltárat és szakembert állított élére. Erre a tisztre-feladatra barátai Benda Kálmánt ajánlották, s így 1951. július 2-ától az egyházkerület levéltárosként alkalmazta őt, s feladatául tűzte ki az egyházi szervek levéltári anyagának, valamint a kiemelkedő lelkes és az egyházzal kapcsolatban állt nem lelkes („világi”) személyek iratanyagának fokozatos begyűjtését és a tudományos kutatás számára való hozzáférhetővé tételét, vagy rendezését. Ezt a nagy mennyiségű iratanyagot azonban nemcsak begyűjteni, tárolni, őrizni kellett, hanem „a tudományos kutatás számára hozzáférhetővé” is kellett tenni, rendezni kellett, valamint szakszerűen elhelyezni. Így a dunamelléki egyházkerület levéltára Benda Kálmán munkája nyomán, szervezésében és irányítása alatt emelkedett a püspöki hivatal irattára szintjéről jelentős, ismert és egyre inkább használt tudományos intézménnyé. Az 1950-es évek eleje a Ráday Könyvtár és a Levéltár történetének „hőskora” volt. (A Könyvtár és Levéltár 1955. január 1-jével, *dr. Pap László* teológia professzor főigazgató vezetése alatt Ráday Gyűjtemény szerveződött. A Gyűjteménybe tömörülés folyamánként a levéltár kezelésébe került a Ráday Könyvtár kéziratára is, amely a szigorúan vett kézirati anyagon kívül nagy mennyiségű és igen értékes, rendkívül fontos levéltári jellegű anyagot is örzött, mint pl. a Ráday család levéltárát, s annak szinte teljes részét képező, protestáns ágensek iratainak egy részét.) A begyűjtött iratanyagot el is kellett helyezni. Pénz nélkül, megfelelő helyiségek nélkül (a raktárát pl. a lépcsőházból elrekesztett területen rendezték be, a polcokat hulladékfából építették) kész csoda, hogy ezek a Ráday Kollégium épületének az 1980-as években történt felújításáig funkcionáltak! A felsőbb egyházi vezetés legcsekélyebb megértése és támogatása nélkül, *dr. Pap László* gyűjteményi főigazgató és *dr. Benda Kálmán* áldozatos és leleményes, számos esetben fizikai munkája révén, néhány lelkes fiatalember keze nyomán jött létre a magyar tudományos élet egyik jelentős bázisa, a Ráday Gyűjtemény, benne a Ráday Levéltárral.

A tudományos munka serkentésére, elősegítésére, az elért eredmények ismertetésére – az adott korban igen szűkre szabott lehetőségek ellenére – fórumot is igyekezett teremteni: megalakította a Ráday Egyháztörténeti Munkaközösséget és a „Ráday-teákat” is létrehozta, amely alkalmakon értékes előadások, felolvasások is hangzottak el, és fontos témák kerültek megbeszélésre – egy csésze tea és néhány szem keksz mellett.

A Ráday család könyvtárának feldolgozása során került elő a család levéltári iratanyaga, amelynek tüzet-

sebb átnézése során derült fény annak történeti értékére és jelentőségére: a Rákóczi-szabadságharc történetét szinte újra kell írni ennek az iratanyagnak az ismeretében. Döntés is született: az Akadémia Kiadó hajlandó megjelentetni Ráday Pál iratait (I. 1955., II. 1961.). Benda Kálmán ekkor kezdett el foglalkozni a Rákóczi-szabadságharc történetének és II. Rákóczi Ferenc személyének kutatásával.

Benda Kálmán 1957 őszéig vezethette a Ráday Levéltárat. A forradalom leverése utáni „konszolidáció” előbb Pap Lászlót távolította el, majd az egyházkerületi főgondnokváltás „következményeként” Benda Kálmán kényszerült – egyik napról a másikra – elhagyni a Rádayt. Az egyházkerületi közgyűlés 1957. november 13-án „fogadta el” Benda Kálmánnak az egyházkerületi levéltárosi tisztéről való „lemondását”.

A Ráday Levéltárból történt kényszerű távozása után Benda Kálmán a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete állományába került. Az 1956-os forradalom eseményei sodrában, szinte „véletlenül” az Intézet Forradalmi Bizottságának tagja lett, 1957. január 1-jétől egyik igazgatóhelyettes a Történettudományi Intézetben. 1958 őszén aztán „átszervezés” kapcsán megszüntették igazgatóhelyettesi állását, de az Intézet kutatógárdájában meghagyták előbb tudományos munkatársi, majd főmunkatársi, 1981-től tudományos tanácsadói státusban, 1982 őszétől pedig (1987 májusában történt nyugdíjba vonulásáig) osztályvezető volt. Közben 1974-1977 között – másodállásban – a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Történettudományi Tanszékén Magyarország történetének az 1526-1790 közötti szakaszát adta elő, címzetes főiskolai tanárként, majd 1979-ben tiszteletbeli professzor lett ugyanezen a tanszéken. (A tanszék *Nem búcsúszom...* című emlékkönyvvel tisztelt Benda Kálmán géniusza előtt.) 1984 őszétől az Eötvös Loránd Tudományegyetem címzetes egyetemi tanára lett. Időközben a „hivatalos világ” is kezdte elismerni Benda Kálmán tudományos teljesítményét. 1961-ben megszerezte ugyan a történettudományok kandidátusa fokozatot, de nem taníthatott. Viszonylag sokára,

1979-ben kapott lehetőséget arra, hogy a történettudományok doktora legyen. 1990-től a Magyar Tudományos Akadémia levelező, 1991-től rendes tagja lett. 1988. december 14-én a Budapesti Református Teológiai Akadémia fogadta tiszteletbeli doktorai sorába. Kitüntetések, elismerések csak élete utolsó szakaszában érték: 1983-ban, 70. születésnapja alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozatát, 1988-ban 75. életévének betöltésekor pedig a francia „Akadémia Pálma-Rend Tisztje” kitüntetést kapta. 1992-ben Széchenyi- és Szentgyörgyi-díjat kapott, 1993-ban pedig Nagy Imre Emlékplakettel tüntették ki. 1987-ben az Országos Széchényi Könyvtár *Adalékok a 16-20. századi magyar művelődés történetéhez* című tanulmánykötetét ajánlotta Benda

Kálmánnak. 1993-ban, 80. születésnapjára a MTA Történettudományi Intézete *A tudomány szolgálatában* című emlékkönyvvel tisztelt a neves történész előtt. Számos hazai és külföldi tudományos egyesület, társaság tagja, elnökségi tagja, vagy elnöke volt.

Benda Kálmán 1980. január 1-jétől – másodállásban, de teljes szívvel – „visszakerült” a Ráday Gyűjteménybe, most már gyűjteményi igazgatóként. Ezután – több szerencsés körülmény együtthatala folytán – megélniül a Ráday Gyűjtemény élete, szabad teret kapott Benda Kálmán szervezőtehetsége. Újraindultak a Ráday-estek („Ráday-teák”), reaktíválódott a Ráday Munkaközösség, s e kettő együttesen eredményezte, hogy a Ráday-esteken újra színvonalas előadások hangzottak el, s folytatódott (újraindult!) a *Ráday Gyűjtemény Évkönyve* nívós

sorozat, valamint egyéb igen értékes kiadványok és kiadványsorozatok megjelentetésére is lehetőség nyílt. Bár Benda Kálmán meggyőződéssel vallotta azon nézetét, hogy a református tanárképzést nem az általános, közismereti tantárgyak, tudányszakok külön, felekezeti keretek között, felekezeti intézetben való oktatása teszi „reformátussá”, hanem célszerűbbnek-célravezetőbbnek tartotta (és olcsóbbnak!) egy „református Eötvös-kollégium-szerű” intézmény felállítását, – amilyenben ő is tanult, bár az nem konfesszionális intézmény volt –, ahol a református szellemiséget, nevelést hitelesen kapják meg a tanárjelöltek és az egyes speciális ismeretanyagot oktatják (amit egyelőre a református gimnáziumok még nem képesek megadni). Azonban amikor látta, hogy az adott körülmények között mindenképpen létrejön a református egyetem, s az a Károli Gáspár Református Egyetem lesz, s az ő személye az, akiben minden érintett tényező meg tud egyezni, 1993 őszén elfogadta a Zsinat megbízását az egyetem ideiglenes rektori tiszteré, amit haláláig hűséggel teljesített is.

Bár Benda Kálmán élete számos ponton kapcsolódott a református egyházhoz, enélkül a Benda-kép torzó lenne, tudományos kutatásainak jelentős része is érintkezik az egyház történetével, ő mégsem volt egyháztörténész, vagy felekezeti jellegű, konfesszionális elkötelezettségű történetkutató. Roppant széleskörű érdeklődése mellett fő kutatási területe a XVI-XVIII. század magyar és egyetemes történetének vizsgálata, amelyben előbb inkább a politikai, később jobbára a művelődéstörténeti szempontok domináltak. Az adott korszakban pedig ezek egyikét sem lehet komolyan művelni az egyházak létének és tevékenységének figyelmen kívül hagyásával.

Benda Kálmán élete utolsó percéig a „tudomány szolgálatában” állt: franciaországi előadóköriútról hazatérve, már magyar földön, a Ferihegyi repülőtérre érte a halál 1994. március 13-án.

(A teljes írás megtalálható az alábbi internetes címen: <http://epa.oszk.hu/01300/01367/00154/pdf/07personalia.pdf>)

NÁLUNK KERESZTELTÉK
2013. november 10.

Szabó Aliz Isten népéhez tartozik

ADVENTI VENDÉGPRÉDIKÁTOR
2013. december 1.

Advent első vasárnapján DR. HORSAI EDE lelképásztor, vallás tanár, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszék adjunktusa (gyülekezetünk tagjának, Hardi Péternének a testvére) hirdette az ígét.

TÚRÓS PÉTER NYOMÁBAN

I. rész

Előző számunkban a pomázi gyülekezet 230. évfordulójához kapcsolódóan összeállítást közöltünk *Túrós Péter* református prédikátor életéről, pályafutásáról, aki óbudai lelkészként egyben gyülekezetünk első prédikátora is volt, lévén, hogy abban az időben a pomázi református egyház Óbuda filiájaként, leányegyházaként működött. Egy rövid életrajz keretében nincs mód egy gazdag életút teljes bemutatására, azonban Túrós Péter élete olyan fordulatos és eseménydús volt, hogy érdemes ismét a nyomába erednünk. Az idén száz esztendeje született *Benda Kálmán* történész lesz ebben segítségünkre, aki kutatta és feldolgozta a magyar jakobinus összeesküvés iratait, és a *Református Egyház* 1952. 1. számában közreadta az „Egy prédikátor a magyar jakobinus mozgalomban” című tanulmányát, melyet Túrós Péternek a mozgalomban betöltött szerepéről írt.

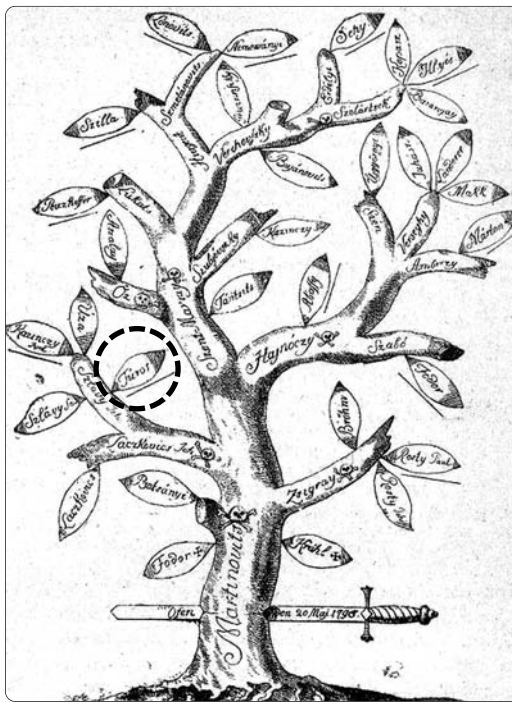
Túrós Péter a jakobinus szervezkedéssel 1794 májusában került kapcsolatba, akkor már, mint ócsai lelkész, látszatra véletlenül, valójában mégsem, hiszen ismert volt Habsburg-ellenes politikai meggyőződése, így számon tartották őt, és számították rá. Ekkor történt, hogy gróf Teleki József, Ócsa első földesura valamilyen peres ügyében a Budán székelő Királyi Tábla vizsgálóbizottsága helyszíni szemlére kiszállt a faluba. A hivatalos ügyek elintézése után a bírák visszahajtottak, csak az egyik jurátus, a Bihar megyei családból való Szlávay János maradt vissza, mondván, hogy meg akarja nézni a híres Árpád-kori templomot. Bekopogtatott a parókiaira, ahol Túrós Péter fogadta, akkor látták egymást először. Miután apróra megnézték a templomot, Túrós beinvitálta Szlávayt a lakására, egy kis beszélgetésre. De adjuk át a szót Túrós Péternek, aki a bíróság előtt részletesen elmondta beszélgetésük lefolyását. S ha feltehetően nem is mondott el mindent, s amit elmondott, azt is át-fésülte kissé, elbeszélése nagyszerű képet ad nemcsak arról, hogyan folyt a jakobinus szervezkedés, de arról is, milyen kérdések foglalkoztatták akkor az ország legjobbait.

Túrós vallomása a bíróság előtt. 1795. január 29.

„Barátságosan elbeszélgettünk a háború eseményeiről; ekkor az újságok mind ennek híreivel voltak megtömve. Majd Szlávay megnézte könyvtáramat s megkérdezte: van-e katekizisem?

Ugyan már, hogy is kérdezhet ilyet magamfajta embertől, – feleltem neki. Hogyne volna. Van mindenféle, s ugyanaz többféle kiadásban is. Nem olyan katekizist gondoltam, – mondta erre Szlávay, amelyik csak a vallás dolgaival foglalkozik, hanem másfélé, bizonyosan hallottam már róla. – Mondottam, hogy nem hallottam semmiről, ahogy valóban nem is hallottam. A beszélgetés itt egy pillanatra megakadt, mire megkérdeztem Szlávayt, mit gondol, elintézhető-e békésen az ócsai birtokosok közti per. Azt felelte, hogy Teleki gróf tisztartója nagyon furcsa ember. Az a furcsa – mondtam erre, hogy a jobbágycsapat agyon hajszolná.

Ha nem csütánám őket állandóan, már rég összetörték volna kezét-labát. Szlávay erre megjegyezte, hogy már az ország vezetői közül is többen látják ezeket a bajokat, s el is határozták, hogy orvosolni fogják. Evégre egy társaság is alakult, – s rögtön le is írta reguláit, aminek summája ahogy emlékszem ez volt: 1. a zsamokok félre tétele, 2. törvény előtti egyenlőség, 3. országos közpénztár felállítása, melyből fedeznék a legszegényebb néposztály szükségleteit, 4. minden tagnak kötelessége két jóerkölcű, jellemes embert toborozni. Azután leírta a titkos jeleket, és az eskü szövegét. – Minden nagyon szép, válaszoltam, de nehezen megvalósítható. Mert az igaz, hogy semmi sem volna olyan fontos, minthogy az igazságszolgáltatás gyors legyen és egyenlően mérjen mindenkinek. Ugyanakkor ennek ellenkezőjét láthatjuk nap mint nap. Hogy saját falumnál maradjak, egyik paraszt még 17 évvel ezelőtt megvett egy kenderföldet, s azóta is hiába jár utána, nem kapja meg. – Ami a közpénztár alapítását illeti, honnan tudna ez a nyomorult ország annyi pénzt előteremteni. – Közbevágott erre Szlávay: a püspökök kezén igen nagy vagyon van. – Igen ám, válaszoltam,

de azt védi a király, meg sokan mások is. Ha a kincstár megszorul, azoknak a birtokaiból nem kis segítséget kap a királyi pénztár. De meg magánosok is, ha pénzre van szükségük, hol találnak biztosabban kölcsönt, mint a püspököknél. Ezért nem is lehetne javeiktól olyan könnyen megfosztani őket, mint a szerzeteseket. Szlávay igyekezett kételyeimet eloszlatni. Kár, hogy a többi írás most nincs velem, az azokból választ nyerhetnék kérdéseimre. De majd megmutatja azokat, addig is azonban másoljam le a jeleket. Majd miután ezeket leírtam: olvassa fel hangosan az eskü szövegét, mondotta. Eskü után kezet fogott velem és megcsókolt:

Immár barátom vagy, mondta. Majd így szólt: Tiszteletes uram. Ezekből a punktumokból (pontokból) melyeket leírt, még semmit tökéletesen nem érthet, hanem majd a katekizisekből egészen meg fogja érteni a dolgot. Ezek a punktumok csak arra valók, hogy addig is, ha valamely emberséges emberrel együvé akadhat, tudja valamennyire informálni a mi társaságunkról, hozzá tévén azt is, hogy ebben a társaságban mágnások, püspökök és más nagy emberek is volnának. Hát gondolná-e, Tiszteletes uram, hogy az öreg is (consiliarius Tihanyi urat /Tihanyi Tamás a jakobinusok felett ülkező Királyi Tábla alelnöke/ értvén) köztünk nem volna.

Szlávay ezután eltávozott én pedig most már nyugodtan átolvasva a szabályokat, megütöztem az elnevezésen: Titkos társaság. Eszembe jutottak Pál apostol szavai a sötétség fiairól, ezért azonnal elégettem az írást. Többé azután nem hallottam a társaságról semmit.”

Valójában Túrós helyeselte mindazt, amit ez a titkos társaság szeretett volna megvalósítani, ő is ezt akarta már régen. Ha valaki, hát ő közelről nézhette a szegény parasztnép keserves sorsát, hogyne csatlakozott volna örömmel azokhoz, akik a szabadságot akarták kiharcolni. Erdekelték a részletek is, szerette volna a kátét is látni, meg főként valakivel, azzal a rokonszenves fiatal jurátussal még egyszer elbeszélgetni ezekről a dolgokról. Be is ment Pestre, kétszer is kereste Szlávayt, de éppen sohasem találta otthon. Legalábbis a bíróság előtt így adta elő. Közben gyanús hírek érkeztek Ócsára, hogy Bécsben jakobinus szervezkedést lepleztek le, majd hogy Magyarországon is nyomozások folynak. Túrós Péter jobbnak látta, ha nem mozdul, és nem keresi Szlávayval az összeköttetést. Iratait elégette, s belső izgatottsággal figyelte az eseményeket.

Pedig azt nem is tudta, hogy Szlávayt már közben elfogta a rendőrség, aki mindent bevallott. Így a többi közt Túrós Pétert is megnevezte: vele is beszélt a titkos társaságról, ismertette céljait, a felvételi szabályokat, s miután Túrós mindenben egyetértett vele, belépett, s az esküt is letette. Szlávay vallomása alapján a közbíró, Németh János királyi jogügyi igazgató indítványozta Túrós elfogatását, amit a Tábla 1795. január 3-i ülésén el is határozott. Elfogatása oly hirtelen történt, hogy legfontosabb gyülekezeti ügyekben sem rendelkezhetett. Szobáját a főszolgabíró lepecsételte, s a nagy sietségben a templomkulcs is benn maradt. A gyülekezet még hetek múlva is instanciázott, hogy legalább ezt adják ki.

Budán a börtönné átalakított volt ferences zárdába került, a várba. Január 29-én vezették először a Tábla vizsgálóbizottsága elé. Tagadta, hogy bármilyen szervezkedésről tudna. Amikor azonban az ügyész Szlávay nevét említette, a jegyzőkönyv szavai szerint, „előtötte a verejték, s mint akit guta ütött meg, úgy összeesett!” (Folytatjuk) P.A.

RÉGI HISTÓRIÁK

SÍRVERSEK ÉS SÍRFELIRATOK
A POMÁZI REFORMÁTUS TEMETŐBEN

Temetőinkben egyre fogynak a régi síremlékek, így egyre kevesebb azoknak a száma, melyeken sírvers vagy olyan felirat olvasható, mely megörökíti az elhunyt életének fontosabb eseményeit, vagy hangot ad az ittmaradott gyászolók mélységes fájdalomának. Ezek egyik még meglévő késői hírnöke Sáska János szépen formált rózsaszínű „márvány” síremléke, melyen özvegye, Pápai Zsuzsanna ekképpen kesereg:

„Ember, állj meg e sír fellet
Mejnek lakója hű társ lett
Sáska János szált a sírba
67 éves korába házasságba
Töltöt szeretett nejevel,
Pápai Zsuzsánával 47 éveket
Reményei jó nejének
Velle a sírba menénk
Jó rokonok és barátok
Áldást rebegjen a szátok
Mehalt 1876 November 29
Áldás poraira.”

Ezek az úgynevezett márvány síremlékek nem igazi márványból vannak. Anyaguk sűrű mészkő, mely nem annyira ellenálló, de igen dekoratív és könnyen faragható. Ezért aztán ma is szívesen tulajdonítják el. (Legutóbb a Takáts Mihály síremlékének találtam hűlt helyét a Takáts sírkertben, amikor március 15-én megemlékeztünk a volt 48-as honvédről.) A Wattay sírkert, vagy más néven a nemesi temető, elzártságának köszönhetően több régi sírt őrzött meg, s közülük is kiemelkedők a Fáy család nagyméretű, szépen faragott sírkövei, melyek egyikén-másikán valóságos kis életrajz olvasható.

Talán a legrégebb sír a Wattay temetőben Kocsáry Antal feleségéé, melyen barokkos cirkalmasággal örökíti meg fiatalon elhunyt feleségének életrajzi adatait Mocsáry Antal költő, író. Az ő emléket őrző karancslapujtői hagyományörzők nemrégiben látogattak el Pomázra, hogy felkeressék iskolájuk névadója olyan nagyon szeretett hitvesének sírját:

„ITT NYUGSZIK T.
NAGYRÉTI DARVAS MÁRIA
ASZONY T. BOTSARI
MOTSARI ANTAL ÚR
KEDVES ÉLETE PÁRJA

M. NAGYRÉTI DARVAS FER-
ENTZ ÚR N.T.
FELSŐ VATAI VATAY KRISTINA
ASZSZONYTUL SZÜLETETT
KEDVES
LEÁNYA KI IS BOLDOGUL
MULT KI PESTEN
SZENT IVÁN HAVÁNAK VI.
NAPJÁN 1803 ÉLETÉNEK
34 FEDHETETLEN HÁZASSÁGI
ÉLETINEK PÉLDÁS
15. ESZTENDEJÉBEN”

Fáy Ignácné Kenessey Franciska
sírkövén olvasható (1847-ből):

„A MÉLY BÁNATBAN MERÜLT
FÉRJÉN KÍVÜL ÁRVA
LEÁNYKÁJA
MARI IS CSENDES
NYUGODALMAT
KIVÁN KORA ELHUNYTÁNAK”

Mari, az árva leánya pedig nem más, mint a későbbi nagy utazónő, Mocsáry Béláné Fáy Mária, akiről későbbi, kevésbé díszes síremléke így emlékezik meg 1917. évi halálakor:

„BEUTAZTA EURÓPÁT, ÁZSIÁT
AFRIKÁT ÉS AMERIKÁT
UTAZÁSAI RÓL
KÖNYVET ÍRT.
Béke porainak!

A nemesi temető

Sáska János
és Pápai Zsuzsanna sírja

Az emléket állíttatták
hálás rokonai
Debrezsényi Litassy Éva
Sári és Ába”

Wattay József így búcsúzik fiatalon elhunyt hitvesétől, Princz Franciskától (1854-ben):

„LÁNG VALA, LÁNG VEZET LÁNGJÁVAL
MENT FÖL AZ ÉGBE
HONNAN ÖRÖK LOBOGÓ
LÁNGJA
HEVITI SZIVEM”

Az 1931-ben elhunyt Wattay Jolán sírkövére ezt vésték szülei:

„NAGYON SZERETTÉL
NAGYON SZERETTÜNK
SOHA NEM FELEDÜNK!”

A református temető legöregebb gyermeksírnak sírverse a Mares kriptánál található (1809-ből):

„ITT NYUGSZIK
MARES VENCEL
TISZTARTÓ ÚR GÁBORA
ÉLT KÖZÖTTÜNK HUSZON
EGY NAP FÖLD ANYÁHOZ
TÉRT PORÁ”

Könczöl Dánielné

NAGY GÁSPÁR JEGYZVÉN SZALMASZÁLLAL

– ... mindig és mindig:
bűnökben édesült, iramult napok
habjaiban fuldokló emberek,
egy szalmaszállal, tudjátok-e?
talán a menthetlent mentitek.

– ... kívül és belül:
poklosan örvényült, háborult világ,
de a remény sohasem meghaló,
ha minden utolsó szalmaszál
ABBÓL A JÁSZOLBÓL VALÓ!

Papp Lajos szívsebész professzor nemrég felhívást intézett szülőkhöz, nagyszülőkhöz és minden jószándékú emberhez, hogy tanítsák meg ünnepelni a gyermekeket. Meséljenek nekik arról, hogy régen, az ő korukban, hogyan ünnepeltek! A neves professzor felidézte falun töltött gyermekkorát, amikor is „ünnep- és vasárnapokon a paraszti ház portáján mindenki sepegt, és a háza előtti utat takarította. Ünneplésre készültek. Mindannyian megmosdottak, a férfiak megberetváltak. Az asszonyok kora reggeltől ünnepi ebédet főztek, majd felöltötték (sokszor egyetlen) ünnepi ruhájukat. Tiszta testre tiszta ruhát. Ünneplőruhát. Ebben a ruhában mentek templomba, majd az ünneplőruhában ültek az ünnepi asztalhoz. A közös ebéd után sem vetették le ünnepi ruhájukat, beszélgettek, iszogattak, s ha a falunak volt közös polgári találkozója, akkor ebben a ruhában jelentek meg.”

Mára már nyilvánvalóvá lett, hogy elfelejtettünk ünnepelni. Sok ember életében, de különösen a fiatalok életében nincs különbség az egyszerű hétköznapi és az ünnepek között. Pedig milyen szép lenne feleleveníteni a régi keresztyén szokásokat, amikor együtt ünnepelt a család, nemcsak az

istentiszteleten, hanem otthon is. Amikor nagy ünnep, vagy akár egy vasárnapon is, előkerült a Biblia, amit együtt olvastak, aztán pedig valami mást is, ami annak az ünnepnek az örömhíréről szólt.

Cseri Kálmán új könyve éppen abban lehet segítségünkre, hogy végre igazán komolyan vegyük ünnepeinket, felidézzük ünnepeink valódi tartalmát, mert minden ünnep lényege az élő Krisztussal való közösség, a benne való öröm. A nagy ünnepek a mi dicsőséges Megváltónk, Jézus Krisztus érettünk elvégzett váltságmunkájának legfőbb állomásaira emlékeztetnek. Arra, hogy ki ő valójában, mit tett értünk, és mit kínál a benne hívóknak.

Legyen kezünkben ez a könyv, ami közel hozza az üdvörtörténi ünnepek örömhírét, s beszélgethetünk arról közösen is. És nemcsak arra emlékeztet bennünket, hogy mit is ünneplünk valójában, hanem ünnepeinken keresztül felmutat olyan hitigazságokat is, mint amiről például a „A teremő ige” című igehirdetésben olvashatunk: „Aki nem hisz Jézusban, az mind elvesz? Igen. Miért, csak Jézus tud segíteni rajtunk? Csak. Mi nem tudunk magunkon? Néhány ezer év története mutatja: nem.

S egymáson sem? Nem. Tehát csak, aki hisz Őbenne, annak van örök élete? Igen.”

Cseri Kálmán szerint a karácsony nem a „szereget ünnepe”, hanem az Isten szeretetének az ünnepe, és ha bővítjük a mondatot, az Isten irántunk való szeretetének az ünnepe, meg nem érdemelt szeretetének az ünnepe, az Isten irántunk való viszonzatlan szeretetének az ünnepe, életmentő szeretetének az ünnepe. Könyve ezt az igazságot segít felismerni nagy ünnepeinkben, mert mindegyik annak az ünnepe, hogy úgy szerette Isten az ellene fellázadt világot, hogy az egyszülött fiát adta érte. Itt van az Isten ajándéka, hogy aki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.

Cseri Kálmán könyve Isten csodálatos szeretetének, kegyelmének elfogadására, és ezáltal új életre segítheti azokat, akik elolvassa azt, megtanulnak újra ünnepelni. Tegye Isten áldássá, a hitünket erősítő, és életünket megújító, meggazdagító igévé mindnyájunknak e könyv tartalma.

*Cseri Kálmán: Ünnepeljünk együtt! – Ünnepi igehirdetések – Titus Hitéleti Alapítvány - Demecser, 2013
Hamar Jánosné Enikő*

BÚCSÚZUNK SZEKERES ESZTER 1947-2013

„És hallottam egy hangot az égből, amely ezt mondta: »Írd meg: Boldogok a halottak, akik az Úrban halnak meg, mostantól fogva. Bizony, ezt mondja a Lélek, mert megnyugszanak fáradozásaiktól, mert cselekedeteik követik őket.» (Jel 14,13)

Evangelizációs hetünk utolsó napján jött a hír: Szekeres Eszter hazatért. Egy hosszú, fájdalmas út ért véget. Majdnem öt hónapja már, hogy kórházba került. Akkor még bíztunk benne, hogy a megüresedett székét az imaházban újra elfoglalhatja. De máshogy kellett történnie...

Öt hónap testi és lelki megpróbáltatásokkal. Mégis ez idő alatt egyszer sem hallottuk, hogy panaszkodott volna. Békességben, hihetetlen lelki erővel viselte, amit Úrámért. Hitte, hogy célja van betegségének: erősíteni betegársait, hirdetni az evangéliumot. De példát mutatott mindenkinek, akivel csak kapcsolatba került: ápolóknak, orvosoknak, és a látogatóinak is. Csak egy cél lebegett előtte: hűnek maradni Urához. Mi tanúsíthatjuk, hogy elérte ezt a célt. Az apostollal együtt mondhatja: „Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam: Végeztettem el nekem az igazság koronája, melyet megad nekem az Úr ama napon, az igaz Bíró”.

Tudjuk, most már jó helyen van, de nekünk, csobánkaiaknak, és mindazoknak, akik ismerték és szerették őt, nagyon fog hiányozni.

Kerekes Balázs

NAPLÓ

Alkalmaink voltak:

- 2013. október 31. – Reformáció ünnepi istentisztelet a csobánkai imaházban és a pomázi templomban.
- 2013. november 9. – Ifjúsági csendesnap Pomázon.
- 2013. november 10. – A Szentendrei Református Gimnázium 7. b. osztályának szupplikációja a pomázi református templomban. Gyermekdelután. Presbiteri gyűlés.
- 2013. november 16. – Imre Lajos grafikusművész kiállítása a pomázi gyülekezeti házban. A kiállítást megnyitotta: Dr. Bibó István művészettörténész. Jótékonyági hangverseny a pomázi templomban. Közöttünk szolgált a Pomázi Szent Cecília Kórus, a Teleki-Wattay Művészeti Iskola Vegyeskara, a Viva Voce Kórus és gyülekezetünk Psalmus kórusa.
- 2013. november 23. – Gyülekezeti kirándulás a kőhegyi János-forráshoz.
- 2013. november 25-29. – Evangélikációs hét Csobánkán. Közöttünk szolgált Harkai Ferenc Csaba református lelkipásztor.
- 2013. december 1. – Adventi ünnepi istentisztelet úrvacsorai közösségben Csobánkán és Pomázon. Közöttünk szolgált Horszai Ede református lelkipásztor. Csendes délután Csobánkán.
- 2013. december 8. – Adventi gyermekdelután és bibliai gyermek könyvvásár Pomázon. Presbiteri gyűlés.
- 2013. december 9. – Adventi jótékonyági Baba-mama alkalom
- 2013. december 20. – Ifi karácsony.

Tervezett alkalmaink:

- 2013. december 23. – 18,00 óraker bűnbánati alkalom Pomázon.
- 2013. december 24. – 14,00 óraker gyermekkarácsony a csobánkai imaházban, 15,00 óraker a pomázi templomban.
- 2013. december 25. – Karácsonyi ünnepi istentisztelet úrvacsorai közösségben 9,00 óraker Csobánkán, 10,30 óraker Pomázon. Csobánkán közöttünk szolgál gyülekezetünk Psalmus Kórusa. 17,00 óraker karácsonyi ünnepi istentisztelet Pilisszentkeresztben.
- 2013. december 26. – Karácsonyi ünnepi istentisztelet 9,00 óraker Csobánkán, 10,30 óraker – úrvacsorai közösségben – Pomázon.
- 2013. december 28. – Óévi gyalogos túra Dobogókőre.
- 2013. december 31. – Óévi ünnepi istentisztelet 9,00 óraker Csobánkán, 18,00 óraker Pomázon.
- 2014. január 11-12. – Presbiteri csendes délelőtt és presbiteri gyűlés.
- 2014. január 12. – 15,00 órától gyermekdelután Pomázon.
- 2014. január 19-23. – Ökumenikus imahét Pomázon.
- 2014. január 24. – Ökumenikus imahét Csobánkán.
- 2014. január 26. – Úrvacsorai közösség.
- 2014. február 9. – Presbiteri gyűlés.

Keresztelő:

2013. november 10. – Szabó Aliz.

Halálozás, temetések:

- 2013. október 27-én elhunyt Veres Gyula György (†62) testvérünk, temetése 2013. november 4-én volt a pomázi református temető kertben.
- 2013. november 2-án elhunyt Harcos Lipótné (†79) testvérünk, temetése 2013. november 14-én volt a pomázi református temető kertben.
- 2013. november 5-én elhunyt Cosma Sándor (†59) testvérünk, temetése 2013. november 15-én volt a pomázi református temető kertben.
- 2013. november 11-én elhunyt Kaszonyi Istvánné (†79) testvérünk, temetése 2013. november 21-én volt a pomázi öreg katolikus temetőben.
- 2013. november 15-én elhunyt Koch István (†60) testvérünk, temetése 2013. november 29-én volt a Szentistván-telepi temetőben.
- 2013. november 16-án elhunyt Kozlosi Ágnes (†79) testvérünk, elköltözött testvérünkről való megemlékezés 2013. december 13-án volt a pomázi templomunkban.
- 2013. november 29-én elhunyt Szekeres Eszter (†66) testvérünk, temetése 2013. december 9-én volt a csobánkai temetőben.

Gyülekezeti újságunk következő száma várhatóan 2014. február 23-án jelenik meg.

MEGJELENT!

Kedves Testvérek!

Gyülekezetünk presbitériuma az idei Reformáció Napján első alkalommal jelentetett meg vallási témájú kiadványt saját kiadásában, SZASZÁK IMRE törökbálinti lelkipásztor bőjti evangélikációs sorozatán elmondott öt igehirdetését, melynek címe:

„Mert megbánhatatlanok az Istennek ajándékai és az ő elhívása.” (Róma 11,29)

Az igehirdetések újszövetségi bibliai történeteken keresztül adnak életre szóló és életbevágó válaszokat a mai kor emberének „örök” kérdéseire, felmutatva a megoldást Jézus Krisztusban és az Ő örömmüzenetében. Az Isten szeretetéhez és igéjéhez vágyó ember nélkülözhetetlen olvasmánya. Ajándékozzák meg szeretteiket egy hiteles lelkipásztor az evangéliumról szóló hiteles bizonyosságátéval! Kapható gyülekezeteink iratterjesztéseiben.

GYÜLEKEZETÜNK RENDSZERES ALKALMAI

Hétfő: 9.30 baba-mama kör Pomázon (hónap első és harmadik hétfőjén)
17.00 imaóra (páratlan heteken) Pomázon

Kedd: 18.00 kétkereszt alkalom Pomázon
18.00 bibliaóra Csobánkán

Szerda: 18.00 bibliaóra Pomázon

Csütörtök: 18.00 imaóra (páratlan heteken) Csobánkán

Péntek: 19.00 ifjúsági bibliaóra Pomázon

Vasárnap: 9.00 istentisztelet és gyermekistentisztelet Csobánkán az imaházban
10.30 istentisztelet és gyermekistentisztelet Pomázon a templomban, illetve a gyülekezeti házban

ÁLDÁS, BÉKESSÉG!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja
Cím: 2013 Pomáz, Hősök tere 1.; – Telefon: 06-26-325-297
Csobánkai Gyülekezeti Ház: 2014 Csobánka, Béke u. 19.
E-mail cím: pomaz-csobanka@reformatus.hu
Honlapcím: http://www.pomaz.reformatus.hu

Gyülekezetünk számlaszámjai:
Pomáz: 10918001-00000034-47170002
Csobánka: 10918001-00000034-47170019

Felelős kiadó: Nyilas Zoltán lelkipásztor (e-mail: znyilas@freemail.hu)
Szerkesztőbizottság: Nyilas Zoltán, Hardi Péter, Mazaray Sándor, Görbe Ferenc, Dr. Puskás Attila.
Szerkesztő: Dr. Puskás Attila (e-mail: dr.puskas.attila@t-online.hu; Tel.: +36-20-9355-362)
Terjesztési felelős: Erdélyi Sándor (e-mail: erkuchenbauer@gmail.com; Tel.: +36-20-9325-110)

Megjelenik kéthavonta 400 példányban, ingyenes terjesztésben.

„Azért én a Mindenhatóhoz folyamodnám, az Istenre bízom ügyemet.” (Jób 5,8)

AJÁNDÉKOZZUNK SZENTÍRÁST!

A Magyar Református Szeretetszolgálat által fenntartott Ráckeresztúri Drogterápiás Otthon küldetése, hogy a segítségért hozzánk forduló életében Isten szabadító evangéliuma gyakorlati valósággá váljon.

A gyógyuló szenvedélybetegek terápiájának fontos állomása a személyre szóló igével ellátott Szentírás átadása. Ebben segíthetnek őket gyülekezetünk új Bibliák megvásárlásával, melyeket karácsonyi ajándékként juttatnánk el az otthonba.

Azok a kedves testvérek, akik szívesen adakoznak erre a célra, adományukat Nyilas Zoltán lelkipásztorunknak, vagy a gyűjtést szervező Óváryné Herpai Dóráknak szíveskedjenek eljuttatni.

Felajánlásaikat előre is köszönjük!

ADVENTI BABA-MAMA KÖR 2013. december 9.

A Baba-mama Kör december 9-én adventi rendezvényt tartott a pomázi gyülekezeti házban, melynek keretében gyülekezetünk rászorulóinak megsegítése érdekében vásárt is szervezett. Az anyukák saját maguk által készített egyedi gyöngykeszereket és foltvarrással készített karácsonyfa-diszket állítottak ki és árultak. Az adventi ünnepi alkalmon karácsonyi asztaldísz készítés, igés ajándékkísérő kártya és könyvjelző készítés mellett kézműves foglalkozás is volt gyermekek számára. A résztvevők megkóstolhatták a reform konyha finomságait, és ajándéknak válót válogathattak Enikő néni könyvei között, vagy gitárkísérettel énekelhettek karácsonyi és más énekeket. Az igés könyvjelzőket a készítőik gyülekezetünk időseinek és a pomázi Idősek Otthona lakóinak ajándékozták. (Az eseményről készített fényképes beszámolót a következő számunkban láthatják.)

SZILÁGYI DOMOKOS KARÁCSONY

A puha hóban, csillagokban,
az ünnepi fozslós kalácson
láthatatlanul ott a jel,
hogy itt van újra a karácsony.

Mint szomjazónak a pohár víz,
úgy kell mindig e kis melegség,
hisz arra született az ember,
hogy szeressen és szeressék.

S hogy ne a hóban, csillagokban,
ne ünnepi fozslós kalácson,
ne díszített fákon, hanem
a szívekben legyen karácsony.

